

การให้ความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของ
นักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

โดย
นายตรีภักดิ์ ภัทรสุมนต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การให้ความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิต
อาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SOCIAL CONSTRUCTION OF MEANING, SOURCE OF MEANING AND THE
GOOD PRACTICAL WAYS TO PROMOTE PARTICIPATION IN VOLUNTARY
ACTIVITIES OF MAHIDOL UNIVERSITY INTERNATIONAL COLLEGE STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Public and Private Management)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2020
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ การให้ความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

โดย ตรีภักดิ์ ภัทรสุมันต์

สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญา มหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปริญญา หรุษโพธิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร.มรกต กำแพงเพชร)

621220006 : การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, จิตอาสา, กิจกรรมนักศึกษา, การให้ความหมาย

นาย ตรีภักดิ์ ภัทรสุมันต์: การให้ความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากในการวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างทฤษฎีจากปรากฏการณ์จริง ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่คัดเลือกแบบเจาะจงคุณสมบัติ จำนวน 21 คน ประกอบด้วย นักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี จำนวน 17 คน อาจารย์ จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 2 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากพบว่า “จิตอาสา” ในความหมายของนักศึกษา สามารถจำแนกได้ 3 ความหมาย คือ 1) การทำความดีอย่างสมัครใจโดยไม่หวังผลตอบแทน 2) การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม และ 3) การทำความดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีที่มาของความหมายมาจากการขัดเกลาโดยสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ประกอบด้วย รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาในระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัย และระดับหน่วยงานภายนอก ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมจิตอาสาประกอบด้วย 3 ปัญหา คือ 1) ปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม 2) ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อตกลงของกิจกรรม และ 3) ปัญหาด้านการวางแผน และการจัดกิจกรรม ส่วนสาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาพบว่าประกอบด้วย 4 สาเหตุ คือ 1) กิจกรรมไม่ตรงกับความสนใจ 2) การไม่มีเพื่อนทำกิจกรรม 3) ความลำบากในการทำกิจกรรมจิตอาสา และ 4) การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 1) การประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การสำรวจและออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และ 3) การมีวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาและการบังคับเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

621220006 : Major (Public and Private Management)

Keyword : Participation, Voluntary Mind, Student Activity, Social Construction of Meaning

MR. THREEPAK PATTARASUMUN : THE SOCIAL CONSTRUCTION OF MEANING, SOURCE OF MEANING AND THE GOOD PRACTICAL WAYS TO PROMOTE PARTICIPATION IN VOLUNTARY ACTIVITIES OF MAHIDOL UNIVERSITY INTERNATIONAL COLLEGE STUDENTS THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PITAK SIRIWONG, Ph.D.

The purposes of this study were to study 1) the meaning and the source of the meaning of voluntary mind, 2) condition of voluntary activities, and 3) practical ways to promote participation in voluntary activities of Mahidol University International College students. The qualitative research aimed to create a theory from actual phenomenon with a grounded theory approach. The sample included 21 participants (17 students, 2 lecturers, and 2 staff from Mahidol University International College) selected by using the purposive sampling technique. The qualitative data were analyzed using the “ Provalis Research’ s QDA Miner Lite Text Analysis Software” . The finding revealed that key informants categorized the meaning of voluntary mind into 3 significant definitions: 1) doing good things without expecting anything in return, 2) doing good things for the benefits of the society, and 3) doing good things without bothering yourself and others. And the condition of student volunteer activity in the format of volunteer activity participation consisted of 3 levels: 1) faculty level 2) university level and 3) external level. Problems that occurred from conducting a volunteer activity were found in three areas including 1) communication and teamwork, 2) failure to follow the activity regulations, and 3) planning and organizing. Reasons for not participating in a voluntary activity were 1) the activity does not interest the students, 2) the lack of friends joining the activity, 3) the discomfort in performing the activity, and 4) prejudice against the activity. The practical ways to promote participation in voluntary activities consisted of 3 ways: 1) the effectiveness in the process of promoting the activity must be effective, 2) the survey and design of the activity should coincide with students’ interests, and 3) the university should offer a program to educate students of volunteerism and voluntary activities and mandate the participation in a voluntary activity as the requirement for their graduation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกตากรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศีรวงศ์ อาจารย์ผู้เป็นทั้งที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรุ่นพี่คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ได้สอนและให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับการใช้ชีวิตทั้งด้านการเรียนและการทำงาน รวมถึงชี้แนะแนวทางในการทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. ปริญา หุ่นโพธิ์ และ ดร. มรกต กำแพงเพชร ที่กรุณาสละเวลาให้ความอนุเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในฐานะประธานกรรมการและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ความใส่ใจในการทำวิจัยในครั้งนี้ และทำให้บรรยากาศในการสอบวิทยานิพนธ์ทุกครั้งเต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งความสบายใจ เป็นพื้นที่ที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในฐานะลูกศิษย์และอาจารย์อย่างแท้จริง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มอบมุมมอง แรงคิด และประสิทธิประสาทความรู้ ด้วยประสบการณ์และรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นเอกลักษณ์ในแบบที่ไม่เหมือนใครตามสไตล์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งก่อให้เกิดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มอบโอกาสในการศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิตในครั้งนี้ มอบหน้าที่การงานที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีความมั่นคงให้แก่ข้าพเจ้า ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้การสนับสนุน เข้าใจ ให้ความช่วยเหลือและเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันเสมอมา

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 21 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัย ที่เสียสละเวลาอันมีค่าร่วมแบ่งปันข้อมูลที่หลากหลาย แรงคิดที่เป็นประโยชน์ ประสบการณ์ที่มีความหมายให้แก่การศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งพวกท่านคือส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ เป็นพื้นที่องสำคัญที่ขับเคลื่อนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงขอขอบคุณจากใจจริงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร รุ่นที่ 13 ที่ทำให้รู้ว่าเราไม่ได้เดินอยู่บนเส้นทางนี้โดยลำพัง เพื่อนคอยสร้างบรรยากาศความสนุกสนาน ความครื้นเครง คอยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน คอยช่วยเหลือกันเป็นกัลยาณมิตรที่ดีที่คอยส่งเสริมเกื้อกูลกันและกันแม้กระทั่งเมื่ออยู่นอกห้องเรียนหรือสำเร็จการศึกษาไปแล้วก็ตาม

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณคุณพ่ออภิชาติ ภัทรสุมันต์ และคุณแม่ชนิตา จักรวาฬณิชย์ บิดามารดาผู้หิยยื่นความรักอันบริสุทธิ์ให้แก่ข้าพเจ้าอยู่เสมอ ผู้เฝ้ารอและอยู่ในทุกเบื้องหลังความสำเร็จของลูก ๆ ขอขอบคุณความรักทุกรูปแบบที่เข้ามาในชีวิต ซึ่งเป็นบทเรียนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดกำลังใจ และเกิดแรงจูงใจในการใช้ชีวิตให้ดีขึ้น ขอขอบคุณที่มองเห็นคุณค่าของตนเอง รักษาและประคับประคองชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัย รักษาสมดุลทั้งกายและใจ เคี่ยวเข็ญตนเองจนมาถึงจุดนี้ได้ ขอขอบคุณที่ไม่ยอมแพ้ แม้ว่าจะพบกับอุปสรรคร้ายแรงแค่ไหนก็ตาม ขอขอบคุณที่เชื่อว่าทุกอย่างเป็นไปได้ ถ้าเราพยายามมากพอ และขอขอบคุณอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง ขอให้ท่านได้ทราบไว้ว่าท่านมีความหมายและมีอิทธิพลต่อการศึกษาในครั้งนี้ และท่านคือส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิตของข้าพเจ้าสำเร็จลุ่ลวงไปได้ด้วยดีเช่นกัน

ตรีภักดี ภัทรสุมันต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
3. ขอบเขตของการวิจัย.....	4
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
5. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2.....	8
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม.....	8
2. แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง.....	12
3. แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองดี.....	17
4. แนวคิดเรื่องจิตอาสา.....	21
5. แนวคิดเรื่องกิจกรรมนักศึกษา.....	25
6. ข้อมูลมหาวิทยาลัยมหิดลและวิทยาลัยนานาชาติ.....	34
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
บทที่ 3.....	43

วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	43
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
3. จริยธรรมในการวิจัย.....	45
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	46
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
บทที่ 4.....	48
ผลการวิจัย.....	48
ส่วนที่ 1 การให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสาตามทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัย นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	48
ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	52
ส่วนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	66
บทที่ 5.....	73
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
ส่วนที่ 1 การให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	73
ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	74
ส่วนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	79
ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการศึกษา.....	80
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	86
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	86

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	87
ภาคผนวก 88	88
ภาคผนวก ก 89	89
แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 89	89
ภาคผนวก ข 92	92
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....92	92
ภาคผนวก ค 94	94
หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....94	94
รายการอ้างอิง.....96	96
ประวัติผู้เขียน 103	103

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนโลกที่ล่าช้าให้ทันสมัย เกิดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการคมนาคมที่สะดวกและรวดเร็วจนเสมือนโลกทั้งใบถูกย่อให้เล็กและแคบลงจนกลายเป็นหมู่บ้านเดียวกัน ทุกภาคส่วนถูกเชื่อมโยงเข้าหากันอย่างเป็นระบบโดยมีเป้าหมายเป็นการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม นอกจากนี้ประเด็นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีแล้ว โลกาภิวัตน์ได้หยิบบิ้นผลกระทบเชิงลบให้แก่โลกด้วยค่านิยมทางด้านวัตถุ ผู้คนหลงใหลและให้ความสำคัญกับสิ่งของ เงินทอง ความมั่งคั่งและความฟุ้งเฟ้อ จนเกิดการบริโภคและการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว ผู้คนให้ความสำคัญกับเงินมากกว่าการพัฒนาจิตใจ จนดูเหมือนว่าสังคมถูกขับเคลื่อนด้วยเงินตราและความโลภ นอกจากนี้โลกาภิวัตน์ยังได้หยิบบิ้นความเป็นปัจเจกชนนิยมให้แก่สังคม ผู้คนสนใจเรื่องความเป็นอยู่และผลประโยชน์ของตนเองมากขึ้น ใส่ใจบุคคลและสังคมน้อยลง ขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวมและกลายเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งและปัญหาต่าง ๆ ในสังคม จนเกิดคำเปรียบเปรยที่ว่า “เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคมถอยหลัง” (อารีย์ นัยพินิจ, ภัทรพงษ์ เกริกสกุล, & ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2557)

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ เกิดอุปสรรคและความท้าทายต่าง ๆ ต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องมีแผนยุทธศาสตร์และกรอบการพัฒนาประเทศที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ด้วยเหตุนี้ยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงถือกำเนิดขึ้น หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป็น 1 ใน 6 ด้านของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ โดยมุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ ร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมอันพึงประสงค์ให้คนไทยมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีจิตสาธารณะ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2560) ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติได้เล็งเห็นถึง

ความสำคัญของการสร้างคนดีสู่สังคม เพื่อให้เกิดสังคมคุณภาพและคุณธรรม จึงก่อเกิดเป็นแผนแม่บท ส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมคุณธรรมในประเทศไทย และเป็นแนวทางให้ทุกภาคส่วนได้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมคุณธรรมตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงได้กำหนดคุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทยไว้ 4 ประการ คือ พอเพียง วินัย สุจริต และจิตอาสา (กระทรวงวัฒนธรรม, 2560)

ประเทศไทยประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิที่บริเวณจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 เกิดความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่พรากชีวิตผู้คน บ้านเรือนและทรัพย์สินจำนวนมากให้หายไปใพบริตตา ในทางกลับกันความสูญเสียดังกล่าวได้ก่อให้เกิดคลื่นแห่งน้ำใจจากอาสาสมัครทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ หลังไหลเข้ามาให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูและบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ประสบภัย ในขณะเดียวกันประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ต่างระดมความช่วยเหลือด้วยการบริจาคทรัพย์สิน เงินและสิ่งของต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย เหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการร่วมมือร่วมใจกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน จนก่อกำเนิดเป็นสังคมแห่งจิตอาสาที่ซึ่งผู้คนต่างช่วยเหลือกันและกันโดยไม่หวังผลตอบแทน ในปีถัดมาองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เคยให้ความช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของการทำงานอาสาสมัครร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานจิตอาสาและอาสาสมัครในสังคมไทยได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากกว่าการทำงานแบบแยกส่วนกัน จึงร่วมมือกันจัดตั้ง “เครือข่ายจิตอาสา” ที่มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ด้านจิตอาสาให้แก่บุคคลทั่วไปได้รับรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ และเป็นตัวกลางในการบริหารจัดการงานและอาสาสมัคร เชื่อมประสานเครือข่ายระหว่างกลุ่มและองค์กรจิตอาสาต่าง ๆ เพื่อสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (เครือข่ายจิตอาสา, 2563)

การทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสาธารณะประโยชน์ของนิสิตนักศึกษาเริ่มต้นจากการตระหนักถึงความรับผิดชอบที่ตนเองมีต่อสังคม จึงเกิดการรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการของกลุ่มนิสิตนักศึกษาอิสระ 5 มหาวิทยาลัย ที่หารือเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม จึงเกิดค่ายอาสาสมัครขึ้นที่จังหวัดสระบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2501 และเกิดกิจกรรมเช่นนี้ในปีต่อมาโดยสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมค่ายอาสาสมัครในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2502 ณ จังหวัดฉะเชิงเทรา กิจกรรมค่ายอาสาจึงเริ่มแพร่หลายและได้รับความนิยมในหมู่นิสิตนักศึกษามากยิ่งขึ้น และได้ขยายขอบเขตไปยังมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย จนเกิดการริเริ่มก่อตั้งชมรมจิตอาสาหรือชมรมอาสาและพัฒนาชุมชนขึ้นในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และ

ได้รับความนิย้อย่างแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน (สหสวรรช ผลอรรช, 2561) เหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิที่เกิดขึ้นในประเทศไทยไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความร่วมมือของเครือข่ายจิตอาสาเท่านั้น แต่ได้สร้างแรงบันดาลใจให้นิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีจิตสาธารณะได้รวมตัวกันทำความดีโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้สังคมเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็น “สังคมแห่งจิตอาสา”

มหาวิทยาลัยมหิดลถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2433 จากพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มีประวัติศาสตร์ยาวนานมากกว่า 130 ปี โดยเริ่มต้นจากการเป็นโรงศิริราชพยาบาล โรงเรียนแพทยากร โรงเรียนราชแพทยาลัย สถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ จนกระทั่งได้รับการพระราชทานนามใหม่ว่า มหาวิทยาลัยมหิดลตามลำดับ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหิดลมิได้มีเพียงแค่หลักสูตรด้านการแพทย์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ได้ขยายขอบข่ายทางการศึกษาให้กว้างขวางและครอบคลุมศาสตร์หลากหลายแขนงมากยิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและจิตสำนึกต่อสังคม บัณฑิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาประเทศและเกิดประโยชน์ในวงกว้าง สอดคล้องกับหลักปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ว่า “ความสำเร็จที่แท้จริงอยู่ที่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ” (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหิดลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาให้มีอัตลักษณ์สอดคล้องกับค่านิยมของมหาวิทยาลัยในด้านการ “มุ่งผลเพื่อผู้อื่น (Altruism)” จึงส่งเสริมให้นักศึกษานำความรู้ความสามารถของตนเองไปใช้เพื่อช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และได้จัดตั้งศูนย์จิตอาสา มหาวิทยาลัยมหิดลขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางของงานด้านจิตอาสาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาและบุคลากร สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านอาสาสมัครในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหิดล คือ “เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข” (Mahidol Volunteer Center, 2017)

วิทยาลัยนานาชาติ เป็น 1 ใน 6 วิทยาลัยในสังกัดของมหาวิทยาลัยมหิดล เปิดสอนในหลักสูตรปริญญาบัณฑิตและปริญญาโทครอบคลุมด้านศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ นิเทศศาสตร์ การจัดการ ศิลปกรรมศาสตร์และบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนานาชาติมุ่งสร้างความเป็นเลิศด้านวิชาการควบคู่กับพันธกิจด้านค่านิยม ศิลธรรมและจริยธรรม เพื่อให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและพร้อมที่จะประสบความสำเร็จไปพร้อมกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว งานกิจการนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตสำนึกต่อส่วนรวมด้วยการสนับสนุน

การทำกิจกรรมนอกหลักสูตรด้านจิตอาสาต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา โดยมีคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา และชมรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ชมรมสัตว์โลกเพื่อนรัก ชมรมอาสาและพัฒนาชุมชน ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและชมรมรากแก้ว เป็นผู้ควบคุมดูแลการจัดกิจกรรม (วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2562)

ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยมหิดลและวิทยาลัยนานาชาติได้จัดโครงการส่งเสริมจิตอาสาหลายโครงการให้แก่นักศึกษา แต่กลับพบว่าสถิติการเข้าร่วมกิจกรรมด้านจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากรายงานสรุปกิจกรรมนักศึกษาด้านจิตอาสา และการบำเพ็ญประโยชน์ของงานกิจการนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ ในปีการศึกษาต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงจำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่ลดลงอย่างชัดเจน โดยจำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมด้านจิตอาสาในปีการศึกษา 2560 มีจำนวน 2,363 ครั้ง ปีการศึกษา 2561 มีจำนวน 1,893 ครั้ง ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 1,828 ครั้งและในปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 831 ครั้ง ประกอบกับข้อมูลเชิงคุณภาพด้านจิตอาสาของนักศึกษาหลักสูตรนานาชาติยังมีจำนวนไม่มากนัก ส่งผลให้องค์กรและหน่วยงานที่รับผิดชอบขาดการรับรู้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกิจกรรมด้านจิตอาสาของนักศึกษา และอาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายด้านจิตอาสาที่มหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งสร้างนักศึกษาให้มีอัตลักษณ์มุ่งผลเพื่อผู้อื่นอีกด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
3. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

(Qualitative Research) ใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เป็นแนวทางในการวิจัย มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา เลขที่ 999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

3.3 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษา ระดับชั้นปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563 อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบต่าง ๆ และมีคุณสมบัติเฉพาะสอดคล้องกับงานวิจัย

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2563 ถึงเดือน เมษายน 2564 รวมระยะเวลา 7 เดือน

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ประโยชน์ด้านวิชาการ และประโยชน์ด้านการประยุกต์ใช้งาน ดังนี้

4.1 ประโยชน์ด้านวิชาการ

นักวิจัยที่สนใจศึกษาประเด็นเรื่องการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบทฤษฎีฐานราก หรือกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่ตนสนใจได้จากงานวิจัยนี้ เมื่อนักวิจัยเข้าใจข้อมูลพื้นฐานแล้วจึงสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่งานวิจัยของตนเอง หรือสามารถนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยของตนเองได้

4.2 ประโยชน์ด้านการนำไปประยุกต์ใช้

หน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบด้านกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา สามารถนำผลการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ความหมาย ที่มาของความหมายแนวคิดจิตอาสา สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ไปปรับปรุงและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของหน่วยงานตนเอง เกิดการสร้างกลยุทธ์หรือ

การวางมาตรการเพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้อัตราการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาเพิ่มสูงขึ้น

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563 ในสังกัดของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 หรือมากกว่า

เจ้าหน้าที่ หมายถึง บุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง กลุ่มสาขาวิชาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วย 6 สาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและบริการ กลุ่มสาขาวิชาจิตรกรรมและศิลปกรรม กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และภาษาศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่นักศึกษาเข้าร่วมตามความสนใจและความสมัครใจของตนเอง โดยมีมหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนงาน คณะ องค์กรนักศึกษา ชมรม หรือองค์กรภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดกิจกรรม การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาเป็นหลัก

กิจกรรมจิตอาสา หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ การศึกษา หรือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาตามความสนใจของตนเอง โดยมีมหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนงาน คณะ องค์กรนักศึกษา ชมรม หรือองค์กรภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดกิจกรรม

กิจกรรมระดับมหาวิทยาลัย หมายถึง กิจกรรมที่ส่วนงานของมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้จัดกิจกรรม

กิจกรรมระดับคณะ หมายถึง กิจกรรมที่หน่วยงานของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้จัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยแผนกหรือกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ กิจกรรมของสโมสรนักศึกษา กิจกรรมชมรม กิจกรรมรณรงค์ประชุมเชียร์ เป็นต้น

กิจกรรมนอกมหาวิทยาลัย หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนภายนอกมหาวิทยาลัย

ชมรมระดับมหาวิทยาลัย หมายถึง ชมรมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกองกิจการนักศึกษา

และสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งประกอบด้วย ชมรม 4 ด้าน คือ ชมรมด้าน
บำเพ็ญประโยชน์ ชมรมด้านศิลปวัฒนธรรม ชมรมด้านวิชาการ และชมรมด้านกีฬา

ชมรมระดับคณะ หมายถึง ชมรมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของงานกิจการนักศึกษาและ
สโมสรนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล มีทั้งสิ้น 23 ชมรม ได้แก่ ชมรมไอ
แซ็ค ชมรมสัตว์โลกเพื่อนรัก ชมรมศิลปะ ชมรมบอร์ดเกมส์ ชมรมเชียร์และเต้น ชมรมละคร
เวที ชมรมจักรยาน ชมรมโต้สาระวาที ชมรมค่าน้ำ ชมรมบัณฑิตทางโลกบัณฑิตทางธรรม
ชมรมเคนโด้ ชมรมมวยไทย ชมรมเคสคลับ ชมรมสหประชาชาติจำลอง ชมรมดนตรี ชมรม
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชมรมถ่ายภาพ ชมรมรากแก้ว ชมรมวิทยาศาสตร์ ชมรมกีฬา ชมรมการ
ท่องเที่ยวและการโรงแรม ชมรมการลงทุน และชมรมอาสาและพัฒนาชุมชน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง
3. แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองดี
4. แนวคิดเรื่องจิตอาสา
5. แนวคิดเรื่องกิจกรรมนักศึกษา
6. ข้อมูลมหาวิทยาลัยมหิดลและวิทยาลัยนานาชาติ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความหมายของการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (สมบัติ นามบุรี, 2562)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มคนหรือองค์กรเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ในกิจกรรมหรือเรื่องต่าง ๆ โดยเริ่มตั้งแต่ การคิดริเริ่ม พิจารณา ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล หรือของกลุ่มอันมีผลกระทบถึงประชาชนเอง รวมทั้งการประเมินผลโครงการ และการแบ่งปันผลประโยชน์ (เปรมฤดี สังข์วรรณะ, 2559)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ ความเชื่อ ความรู้สึก และอารมณ์ร่วมกันในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เริ่มต้นตั้งแต่วางแผนและตัดสินใจร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน หรือการได้ประเมินผลของกิจกรรมดังกล่าวร่วมกัน โดยอาจมี

ส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอนก็ได้ (ลักษณะ พันธุ์รัตน์, 2558)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการในรูปแบบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งด้วยความสมัครใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้อันเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคล ต่อกลุ่มคน รวมทั้งต่อส่วนรวม โดยที่ผู้มีส่วนร่วมต้องเป็นคนตัดสินใจในกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยตนเองและรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น (วิษณุ หยกจินดา, 2557)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผู้บริหาร บุคลากรในองค์กรหรือสมาชิกของชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันทำ และร่วมกันประเมินผลเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย สิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน (สุวิทย์ สุวรรณมณี, 2551)

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคนมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยองค์กรหรือสมาชิกในชุมชน ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อและความรู้สึกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการกระทำที่มีส่วนร่วมนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การคิดและการตัดสินใจ การร่วมทำกิจกรรม การร่วมรับผลประโยชน์และการร่วมประเมินผลของกิจกรรม โดยผู้เข้าร่วมอาจเข้าร่วมเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนก็ได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและใช้ในการออกแบบแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูล

1.2 รูปแบบการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (ศศิวิมล จุลศิลป์, 2563) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา หาสาเหตุของปัญหาในชุมชน ตลอดจนร่วมตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางดำเนินการ กำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยให้ความร่วมมือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงานหรือด้วยการบริหารและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการที่พวกเขาทำว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อาจเป็นการประเมินผลย่อย ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการเป็นระยะ ๆ หรือประเมินผลรวมเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

นอกจากนี้ ศศิวิมล จุลศิลป์ ยังได้สรุปลักษณะขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด เป็นการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นขั้นตอนการนำสิ่งที่ร่วมกันคิด มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ร่วมกันติดตามงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ
5. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม

ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม 4 ระดับของนักวิชาการต่างประเทศโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff) (ภาชิตา ศราธิลักษณ์, 2563) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการแสดงออกด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบ การกำหนดระบบของโครงการ รวมถึงการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่สามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและเพื่อพัฒนาสภาพที่เป็นอยู่ โดยขั้นนี้จะประกอบด้วย การมีส่วนร่วมขั้นต้น หรือวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมขั้นเตรียมการและขั้นตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) หมายถึง การเข้าไปดำเนินโครงการตามแผนงาน เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของโครงการ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานการทำงาน ตลอดจนการเข้าไปเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) หมายถึง การที่ผู้มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ด้านบุคคลและด้านสังคมจากการเข้าร่วมโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ ประเมินและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน รวมถึงการค้นหาข้อบกพร่องและข้อดี เพื่อวางแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รูปแบบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 รูปแบบ (วนันธร มิลินทางกูร, 2553) คือ

1. การร่วมแสดงความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการเรียน การพูด หรือการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเอง การแสดงความคิดเห็นเช่นนี้ อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกิจกรรมก็ได้

2. การร่วมสละทรัพยากรโดยการให้ยืมหรือให้เงิน วัสดุ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน การใช้ประโยชน์จากสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ

3. การร่วมสละแรงกายในกิจกรรมนั้น ๆ

4. การร่วมสละเวลา เช่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หรือการเข้าร่วมประชุมแม้ว่าจะไม่ได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวก็ตาม

รูปแบบการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 รูปแบบ (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, ม.ป.ป.) ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนโครงการ วิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรม/โครงการสำเร็จและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าเป็นที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดหลังจากที่ประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้ว

3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น

4. การร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตรวจตรา ดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการหลังจากที่เสร็จสิ้นแล้ว

จากแนวคิดเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมแตกต่างกันออกไปตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมมีลักษณะร่วมกันซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ ขั้นริเริ่มเกิดจากการร่วมคิดร่วมวางแผน ระดมความคิดเห็นร่วมกันค้นหาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการวางแผนและตัดสินใจแก้ไขปัญหา การร่วมดำเนินการหรือร่วมปฏิบัติ ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการตามแผนที่ได้วางไว้ ด้วยการสละทรัพยากร ความคิด การจัดการ การประสานงาน เวลาและแรงกายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การร่วมรับผลประโยชน์จากการร่วมดำเนินการทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ และการร่วมติดตามและประเมินผลโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ มีจุดบกพร่อง ข้อดีข้อเสียอะไรบ้าง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วม

ร่วมและนำไปใช้ในการออกแบบแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกให้มีความสอดคล้องกับบริบทของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

2. แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความหมายของพลเมืองและคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของพลเมือง

พลเมือง หมายถึง ประชาชนที่นอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ยังต้องมีบทบาททางการเมือง คือ มีสิทธิเลือกตั้ง มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ต่อทางการเมืองหรือรัฐได้ นอกจากนี้ยังมีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับรัฐและอาจเป็นฝ่ายรุกเพื่อเรียกร้องกฎหมายนโยบายและกิจกรรมของรัฐตามที่เห็นพ้อง พลเมืองเป็นผู้ที่รู้สึกเป็นเจ้าของในสิ่งสาธารณะ มีความกระตือรือร้นในการรักษาสีทิวทัศน์ของตนเอง มีส่วนร่วมทางการเมือง เอาใจใส่การทำงานของรัฐบาล และเป็นประชาชนที่สามารถแก้ไขปัญหาส่วนรวมได้ในระดับหนึ่งโดยไม่ต้องรอให้รัฐบาลแก้ไขให้เท่านั้น (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2562)

พลเมือง หมายถึง สถานภาพที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของตนเองตามกฎหมายเกณฑ์หรือข้อบังคับของประเทศนั้น ๆ รวมทั้งมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของประเทศ ตลอดจนการมีส่วนร่วม และพร้อมเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น (เมษา นวลศรี, 2562)

พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง สมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ และพึ่งพาตนเองได้ ใช้สิทธิเสรีภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพในความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ไขปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบและร่วมขับเคลื่อนสังคม มุ่งแก้ปัญหาสังคมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับประชาคมโลก (ภัสยกร เลาสวัสดิ์กุล, 2559)

พลเมือง หมายถึง สมาชิกของชุมชนหรือสังคมที่มีอำนาจในการปกครองตนเอง มีสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบและร่วมแก้ไขปัญหาของสังคม ทั้งนี้ จะต้องมีคารพต่อผู้อื่น และเคารพต่อกฎ กติกาที่ใช้ร่วมกันในสังคม (ธัญธิช วิกิตภูมิประเทศ, 2556)

พลเมือง หมายถึง หมู่คนของประเทศใดประเทศหนึ่ง เป็นกำลังของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ การทหาร และอำนาจต่อรองกับประเทศอื่น พลเมืองจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสีทิวทัศน์ต่าง ๆ ของตน รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงออกซึ่งสิทธิ เสรีภาพในการแสดง

ความคิดเห็น มีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ และมีสิทธิกำหนดทิศทางของประเทศได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า พลเมือง หมายถึง สมาชิกภาพทางสังคมของประชาชนประเทศใดประเทศหนึ่ง มีอิสระและพึ่งพาตนเองได้ เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พลเมืองมีบทบาททางการเมือง คือ การมีสิทธิเลือกตั้ง มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่อทางการหรือรัฐได้ เคารพในความเสมอภาคและความแตกต่างในสังคม เคารพกฎเกณฑ์ กติกาและข้อบังคับที่ใช้ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกต่อสาธารณะ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมขับเคลื่อนสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

2.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองคุณภาพ ประกอบด้วย 9 คุณลักษณะ (กานต์สินี สุขุมารังสี, 2561) ดังนี้ 1) เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม 4) มีระเบียบวินัย 5) มีเหตุผล 6) พึ่งพาตนเองได้ 7) เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น 8) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 9) มีจิตสำนึกที่จะทำเพื่อส่วนรวมในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

คุณลักษณะสำคัญของพลเมืองประกอบด้วย 7 ประการ (นุชจรินทร์ ยีรัมย์, 2561) ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. เป็นผู้ที่สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพในหลักความเสมอภาค ความแตกต่างทางความคิดและวัฒนธรรม และสิทธิของผู้อื่น
3. เป็นผู้ที่พึ่งตนเองได้โดยปราศจากการพึ่งพาหรือเบียดเบียนผู้อื่น
4. เป็นผู้ที่มีจิตสำนึก มุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและธำรงรักษาสาธารณสมบัติ
5. เป็นผู้ที่เคารพกฎหมายและกติกาของสังคม
6. เป็นผู้ที่มีความเต็มใจในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทุกกรณีด้วยสันติวิธี
7. เป็นผู้ที่ตระหนักและกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วยความสมัครใจ

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วย 6 ประการ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559) ดังนี้

1. รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ ระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดของประเทศ ประชาชนจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เป็นเจ้าของชีวิต มีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึง

เป็นผู้ที่รับผิดชอบและพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจหรืออิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด

2. เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพโดยคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ของตนเอง เอาความคิดของตนเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ย่อมทำให้เกิดการใช้สิทธิเสรีภาพที่กระทบต่อการอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสมได้ การใช้สิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือ การใช้สิทธิเสรีภาพได้เท่าที่ไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น
3. ยอมรับความแตกต่าง ประชาชนในสังคมแห่งประชาธิปไตยมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันในแต่ละคน ทั้งด้านงานอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพในความแตกต่างของกันและกัน ไม่ใช่ความรุนแรงต่อผู้ที่มีมุมมองเห็นต่างจากตนเอง และเข้าใจว่าผู้อื่นมีสิทธิที่จะเห็นต่างจากเราได้ ซึ่งจะทำให้ความแตกต่างไม่นำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม
4. เห็นคนเท่าเทียมกัน ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน จึงมีส่วนในประเทศอย่างเท่า ๆ กัน แม้ว่าจะมีสถานะทางสังคมที่แตกต่างกัน เช่น ร่ำรวย ยากจน เป็นเจ้าของกิจการหรือเป็นลูกน้อง แต่ทุกคนล้วนเท่าเทียมเป็นแนวระนาบเดียวกัน เห็นตนเองเท่าเทียมกับผู้อื่น และเห็นผู้อื่นเท่าเทียมกับตนเอง มีศักดิ์และศรีของความเป็นเจ้าของประเทศเสมอกัน
5. รับผิดชอบต่อสังคม สังคมจะดีขึ้นหรือแย่ลงได้ขึ้นอยู่กับการกระทำของคนในสังคม พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เพราะตระหนักถึงความเป็นสมาชิกของสังคม จึงไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองตามอำเภอใจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสังคมในทางลบได้ พลเมืองจะต้องตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและมองตนเองอย่างเชื่อมโยงกับปัญหานั้น เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการไม่ก่อปัญหา และลงมือแก้ไขด้วยตนเอง
6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม พลเมืองจะต้องเข้าใจแนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตยว่าเป็นการปกครองโดยประชาชน โดยใช้กติกาหรือกฎหมายที่มาจากประชาชนหรือผู้แทนประชาชน นอกจากนี้พลเมืองจะต้องเข้าใจหลักประชาธิปไตย เข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง ติดตามความเป็นไปในเรื่องการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ใช้วิถีประชาธิปไตยในการแก้ไขปัญหา เมื่อมีความขัดแย้งก็เคารพกติกา ไม่ใช่กำลังหรือความรุนแรงในการแก้ปัญหา

องค์ประกอบของการเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบด้วย 3 ด้าน (ฉันทนา หวันแก้ว, 2559) ดังนี้

ด้านสังคม พลเมืองควรแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า ตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เคารพระเบียบของสังคม มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ

ด้านเศรษฐกิจ พลเมืองควรประหยัดและอดออมในครอบครัว ซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพที่ทำ พัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สร้างงาน สร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยและสังคมโลก เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ดีต่อชาติเป็นสำคัญ

ด้านการเมืองการปกครอง พลเมืองควรเคารพกฎหมาย รับฟังข้อคิดเห็นของทุกคนโดยอดทน ต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน กล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม ทำงานอย่างเต็มความสามารถและเต็มเวลา

คุณลักษณะของพลเมือง ประกอบด้วยคุณลักษณะ 8 ประการ (ภัสยกร เลาสวัสดิ์กุล, 2559) ดังนี้

1. รักความเป็นธรรมและรักความเสมอภาค (Adhere to equality and justice) ยึดถือความยุติธรรม ให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน ไม่มีการกีดกันในลักษณะของความหลากหลายทางวัฒนธรรมต่าง ๆ อันได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล การนับถือศาสนา สภาพร่างกายและจิตใจ สภาพเศรษฐกิจ ความสามารถส่วนบุคคลและแนวคิดทางการเมือง
2. ใช้เสรีภาพด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Use freedom based on social responsibility) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีสิทธิเสรีภาพได้มากตราบเท่าที่ไม่ละเมิดผู้อื่น เราควรเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและของบุคคลอื่น บุคคลควรใช้สิทธิเสรีภาพอย่างรับผิดชอบโดยที่เสรีภาพนั้นต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น
3. เคารพกฎหมายและกฎกติกา (Respect law and rule) ทุกสังคมมีกฎหมายและกฎกติกา บุคคลในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพกฎหมายและกติกาเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข บุคคลในระบอบประชาธิปไตยทุกคนจะต้องสนใจและช่วยกันผลักดันให้กฎหมายและกฎกติกาต่าง ๆ ของสังคมมีความเป็นธรรมสำหรับทุกคนด้วย
4. ใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ (Use right without neglecting duty) ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่บุคคลได้รับการรับรองสิทธิต่าง ๆ ในฐานะมนุษย์และ

ในฐานะอื่น ๆ นอกจากนั้นบุคคลในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีหน้าที่ เช่น หน้าที่ในการเลือกตั้ง หน้าที่ในการเสียภาษี หน้าที่ในการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น การที่บุคคลในระบอบประชาธิปไตยจะมีสิทธิต่าง ๆ ได้ก็ต้องทำหน้าที่ด้วย เช่น บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการบริการจากรัฐ บุคคลก็ย่อมต้องมีหน้าที่เสียภาษีด้วย บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากนโยบายที่ดีของรัฐบาล บุคคลก็ย่อมต้องมีหน้าที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย

5. มีภราดรภาพ และเคารพความแตกต่าง (Adhere to fraternity and respect for differences) การที่บุคคลในระบอบประชาธิปไตยมีความเสมอภาคกัน อาจทำให้บุคคลในสังคมขัดแย้งแตกแยกกัน เพราะบุคคลในระบอบนี้มีความแตกต่างกันในทางความคิดเห็นหรืออื่น ๆ ได้ แต่ความแตกต่างเหล่านี้ต้องไม่เป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้ง โกรธเกลียด ทะเลาะ ทำร้ายหรือสังหารบุคคลอื่นได้ บุคคลในระบอบนี้ต้องมีชั้นดีธรรม ต้องอดทนต่อความแตกต่างของกันและกันได้ และความแตกต่างของบุคคลต้องไม่ทำให้สังคมเกิดความแตกแยก
6. เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม (Consider public interests) เนื่องจากบุคคลไม่สามารถอยู่คนเดียวในโลกได้ จึงต้องอยู่ร่วมกันในสังคม บุคคลจึงต้องถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญด้วย หากทุกคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนสำคัญกว่าส่วนรวม สังคมย่อมไม่อาจดำรงอยู่ได้ และในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกันในผลประโยชน์ บุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องสามารถแยกประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนออกจากกันได้ และยังคงระลึกเห็นให้ได้ว่าประโยชน์ของส่วนรวมแท้จริงแล้วก็เป็นประโยชน์ของบุคคลนั้นด้วย
7. มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participate in politics) ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย เพราะการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน ดังนั้นบุคคลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองที่เพียงพอต่อการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วย เป็นต้นว่า บุคคลพึงรู้และเข้าใจว่าการเมืองมีความสำคัญต่อชีวิตตนและคนอื่น ๆ ในสังคมอย่างไร เข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของระบบการเมืองการปกครอง และการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศ เข้าใจขอบเขตภารกิจและอำนาจหน้าที่ของตัวแทนที่เลือกเข้าไป รู้นโยบายของพรรคการเมือง รวมถึงพฤติกรรมและกลไกการควบคุมตรวจสอบบุคคลากรทางการเมืองด้วย
8. คิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ (Think critically) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยจะต้องได้รับข้อมูลที่เพียงพอเพื่อคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณที่ดี มีทักษะในการตรวจสอบ ตีความ สะท้อนความคิด อันนำไปสู่การสร้างความคิดเห็นของตนเอง การเรียนรู้ที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเอง พร้อมทั้งจะทบทวนแก้ไขความคิดของตน ตลอดจนรู้จักตัดสินใจเลือก

บุคคล หรือตัดสินประเด็นทางการเมืองได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง

จากแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมือง ประกอบด้วย การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ใช้หลักเหตุและผลประกอบการตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี เข้าใจในสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของตนเอง เคารพในสิทธิของผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่างของบุคคลในสังคม เข้าใจเรื่องความเสมอภาคและความเท่าเทียมในสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะและเห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ยึดมั่นในความถูกต้อง เคารพกฎหมายและกติกาสังคม เข้าใจและมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยและการเมือง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

3. แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองดี

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองดี 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความหมายของพลเมืองดีและคุณลักษณะของพลเมืองดี มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของพลเมืองดี

พลเมืองดี หมายถึง ผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (จารุพัฒน์ จำกิจ, 2561)

พลเมืองดี หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่เป็นสมาชิกของสังคมหรือรัฐ มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นพลเมืองที่ดีที่สังคมยอมรับ รู้จักสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมือง มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูง เช่น เห็นคุณค่าของมนุษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมและเคารพในความแตกต่าง ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมหรือสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและพร้อมที่จะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ (พระกัญจน์ กนฺตธมฺโม, 2561)

พลเมืองดี หมายถึง บุคคลที่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต เป็นบุคคลที่มีทัศนคติ ค่านิยม มีจิตใจที่ดีและมีจิตสำนึกในการพัฒนาตน สังคม และประเทศชาติ (ศรุดา นันต์ย, 2561)

พลเมืองดี หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของประชาชนที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามสถานภาพ บทบาทหน้าที่ของตนต่อรัฐ มีสิทธิและเสรีภาพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน มีสิทธิทางการเมือง ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อ เสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่คิดร้ายต่อกัน มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (นุชจรินทร์ ยีรัมย์, 2561)

พลเมืองดี หมายถึง บุคคลที่มีทัศนคติ ค่านิยม เจตคติ และความประพฤติที่เหมาะสม ทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ในทางที่ดีต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ (สุคหทัย ดาราพงษ์, 2560)

พลเมืองดี หมายถึง ผู้ที่ตระหนักในบทบาท หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสังคม ด้าน เศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครอง อีกทั้งยังสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับ ความหลากหลายของสังคม (พิชญา หอมหวล, 2560)

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า พลเมืองดี หมายถึง บุคคลที่ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ประพฤติตนอย่างเหมาะสมตามค่านิยม หลักคุณธรรม จริยธรรม ครรลองของศีลธรรมและศาสนา มีจิตสำนึกต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ดำรงชีวิตตามหลักประชาธิปไตย มองมนุษย์ทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน เคารพในความแตกต่างของกันและกัน เคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ทางสังคม รับ ฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จาก การศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี

3.2 คุณลักษณะของพลเมืองดี

ลักษณะทั่วไปของพลเมืองดี ประกอบด้วยคุณสมบัติ 9 ประการ (ดำรงค์ ชลสุข, 2561) ดังนี้

1. เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และข้อบัญญัติของ กฎหมาย
2. มีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ แม้ว่ามตินั้นจะไม่ตรงกับความคิดของตนเอง
4. มีน้ำใจประชาธิปไตย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
5. เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
6. รับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน และประเทศชาติ
7. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
8. มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองของประเทศ
9. มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ

จากการสรุปคุณลักษณะของพลเมืองดี (สุภาพร จตุรภัทร, 2559) พลเมืองดีควรมี คุณลักษณะดังนี้

เป็นผู้มีความรู้ดี ได้แก่ การมีความรู้รอบตัวและความรู้วิชาการ เข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ใฝ่หาความรู้และเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

เป็นผู้มีความคิดดี ได้แก่ การมีความสามารถในการวิเคราะห์ มีทักษะแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะสุนทรียะ และทักษะการจัดการ

เป็นผู้มีจิตใจดี ได้แก่ การมีคุณธรรมจริยธรรม เข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีจิตใจที่สมบูรณ์เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นมิตรต่อผู้อื่น

เป็นผู้ประพฤติดี ได้แก่ การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม ทำคุณประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนและรักษาเอกลักษณ์ความเป็นชาติไทย มีทักษะการดำรงชีวิตและภูมิต้านทานที่เข้มแข็ง เคารพในสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

เป็นผู้มีสุขภาพดี ได้แก่ การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีพัฒนาการเจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ประกอบด้วยการเป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุข (พระกัญจน์ กนตธมโม, 2561) มีรายละเอียดดังนี้

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ตั้งงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้จักหน้าที่ของตนเอง ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด พากเพียร มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพในความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่คนในสังคมและประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใสร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อสรรพสิ่ง มีอิสระและปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข สามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ประการ (วิณา วงศ์ศรีเผือก, 2556) ดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านทักษะพื้นฐาน หมายถึง การเป็นผู้แสวงหาความรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ใส่ใจในข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สามารถรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย รู้จักเลือกรับวิทยาการจากภายนอก
2. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านจิตใจ หมายถึง การเป็นผู้มีวิจาร์ณญาณในการแยกแยะความผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ควรกระทำบนพื้นฐานของความเป็นจริง

รับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความตั้งใจและจริงจัง มีสมาธิ มีเมตตากรุณาและเสียสละ มีความอดทนอดกลั้นและเข้มแข็ง มีความสุจริตและกตัญญู ละเอียดต่อการกระทำผิด ภาควุฒิจิตใจในความเป็นไทย ดำรงชีวิตบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม

3. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง การเป็นผู้รู้คุณค่าและรู้จักถนอมรักษา อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ดำรงรักษาเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ มีความสามัคคี มีวินัย รู้จักป้องกันและห่างไกลจากยาเสพติด อีกทั้งยังรู้จักอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย
4. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านการเมืองและประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นผู้ที่สนใจและมีส่วนร่วมในการเมือง เข้าใจสิทธิของตนในระบอบประชาธิปไตย เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น รู้และเข้าใจกฎหมายต่าง ๆ ของบ้านเมือง ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ในทางการเมืองการปกครองและร่วมหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้เกิดความถูกต้องและยุติธรรม
5. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ รู้และเข้าใจในพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ใช้ผลผลิตของไทย รู้จักประหยัด อดออมและใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คุณธรรม มีคุณลักษณะที่ดีในการดำรงชีวิตในสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

จากแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของพลเมืองดีข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมืองดี ประกอบด้วย การมีทักษะพื้นฐาน การรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ใฝ่เรียนรู้ มีวิจรรณญาณในการแยกแยะความผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีวินัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นผู้ประพฤติดีรู้จักเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้จักทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม รู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของไทย ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมทางการเมือง เข้าใจสิทธิของตนเองในระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประเทศ เคารพต่อกฎหมายและกติกาสังคม รับฟังความคิดเห็นและเคารพในสิทธิ

ของผู้อื่น ประหยัดต่ออม และเข้าใจหลักเศรษฐกิจที่สำคัญต่อประเทศชาติ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี

4. แนวคิดเรื่องจิตอาสา

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดเรื่องจิตอาสา 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความหมายของจิตอาสาและคุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสา มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ความหมายของจิตอาสา

จากการศึกษาความหมายของจิตอาสา ผู้วิจัยพบว่าจิตอาสา จิตสาธารณะ และจิตสำนึกสาธารณะ เป็นคำที่มีความหมายเดียวกันแต่อาจเรียกแตกต่างกัน เช่น จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ เป็นต้น นักวิชาการอาจใช้คำที่แตกต่างกันเมื่อกล่าวถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสา ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาความหมายของจิตอาสาและจิตสาธารณะจากการให้ความหมายของนักวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

จิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกในการตระหนักรู้ ความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของบุคคลในการแสดงออกพฤติกรรมจิตอาสาที่เป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวมด้วยความสมัครใจ รวมทั้งการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีความรับผิดชอบในจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและส่วนรวม เช่น การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละ การอุทิศตนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมด้วยความเต็มใจเสียสละ และไม่หวังผลตอบแทน เพื่อให้เกิดคุณค่าสูงสุดและเป็นประโยชน์แก่สังคม (บุษราภรณ์ ติเยาร์, 2562)

จิตอาสา หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้เสียสละสิ่งของตนเองมี เช่น ให้สิ่งของ เงิน ความช่วยเหลือด้วยร่างกาย แรงสมองหรือแม้กระทั่งเวลาเพื่อเผื่อแผ่ให้กับส่วนรวม เป็นการให้โดยเต็มใจและสมัครใจที่จะเสียสละเวลา แรงกายและสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ในการทำกิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีที่ช่วยเหลือผู้อื่นและช่วยลด “อัตรานา” หรือความเป็นตัวตนของตนเองลงได้อีกด้วย (มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2562)

จิตอาสา หมายถึงการเป็นผู้ที่ใส่ใจต่อสังคมสาธารณะและอาสาลงมือทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่ใช่หน้าที่ของตนเองด้วยความรัก ความสามัคคี เพื่อประโยชน์ของผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ โดยไม่หวังผลตอบแทน ทำความดีเพื่อความดี เอื้ออาทรต่อคนร่วมสังคมและทำอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย คำว่า จิตอาสา เป็นคำที่แยกมาจากคำว่า “อาสาสมัคร” โดยเลือกผสมคำว่า ‘จิต’ กับ ‘อาสา’ เข้าไว้ด้วยกัน งานอาสาสมัครเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาไปสู่การมีจิตสำนึก ใหม่ ซึ่งปัจจุบัน “จิตอาสา” และ “อาสาสมัคร” ถูกใช้ในลักษณะที่เสมือนเป็นคำหนึ่งคำเดียวกัน (คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ, 2561)

จิตอาสา หมายถึง ความมีน้ำใจที่เป็นผู้ให้ มีความเสียสละ ต้องการจะแก้ไข พัฒนา และช่วยเหลือผู้อื่นหรือมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจโดยไม่มุ่งหวังสิ่งใดตอบแทน (วลัยทิพย์ เปรมทวีธินโชต, 2559)

จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ตนเองที่จะทำอะไร ๆ เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การคิดอย่างสร้างสรรค์เป็นกุศล และมุ่งทำความดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่คอร์รัปชั่น ไม่เอาเปรียบ เคารพสิทธิเสรีภาพ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (พิเชษฐ์ ศรีสุข, สัญญา เคนาภูมิ, & ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ, 2558)

จากการศึกษาความหมายของจิตอาสาและจิตสาธารณะข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าทั้งสองคำมีความหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงสามารถสรุปได้ว่า จิตอาสาและจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจที่เอื้อเพื่อผู้อื่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีน้ำใจและมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม ผู้มีจิตอาสาจะตระหนักรู้ในตนเองว่าควรจะทำสิ่งใดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม เช่น การทำความดีด้วยการเป็นอาสาสมัคร การเสียสละในสิ่งที่ตนเองมีเพื่อส่วนรวม การบริจาคสิ่งของ ทรัพย์สิน ใช้แรงกาย สติปัญญาและเวลาส่วนตัวโดยไม่หวังผลตอบแทน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเรื่องจิตอาสา นำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและใช้ในการออกแบบแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูล

4.2 คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสา

จิตอาสาจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ 7 ประการ (บุษราภรณ์ ดียาวี, 2562) ดังนี้

1. มีแรงจูงใจสูงที่จะทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น
2. มีจิตวิญญาณของการทำงานเป็นทีม เห็นคุณค่าของความสามัคคี
3. มีจิตใจเปิดกว้างพร้อมปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและพร้อมจะเรียนรู้สิ่งใหม่
4. เคารพในกฎ ระเบียบ วินัยของแต่ละกิจกรรม
5. ศึกษาทำความเข้าใจกับสภาพปัญหาของพื้นที่ เรียนรู้ประเพณี ธรรมเนียมของชุมชน ท้องถิ่น และฝึกทักษะที่จำเป็น เช่น การประกอบอาหาร การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การสื่อสาร
6. ดูแลสุขภาพทางจิตใจ เช่น ความกลัว ความกังวล ความเครียด ความขัดแย้ง และรักษาสมดุลของจิตใจให้สามารถทำงานต่อไปได้จนบรรลุวัตถุประสงค์
7. การมีสุขภาพดีจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับจิตอาสา จึงควรรู้วิธีการดูแลรักษาสุขภาพ สุขอนามัยเบื้องต้น เพื่อความสมบูรณ์ของสุขภาพร่างกายและพร้อมที่จะเผชิญความยากลำบากของสภาพแวดล้อม

คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสาหรือจิตสำนึกสาธารณะ คือ การเป็นบุคคลที่นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความทุ่มเทและอุทิศตนให้กับส่วนรวม เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และสำนึกถึงพลังตนเองที่จะสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ ทั้งนี้ตัวเราและสังคมจะต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดเวลา (ศุภชาติ มีเพียร, 2559)

องค์ประกอบของการมีจิตอาสาประกอบด้วย 3 ด้าน (วลัยทิพย์ เปรมทวีรัตนโชติ, 2559) ดังนี้

1. จิตสำนึกในบุคคล มี 3 ด้าน คือ

1.1 จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self-Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ เป็นต้น

1.2 จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่งหรือสังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

1.3 และจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสุขภาพ จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. พฤติกรรมการกระทำของบุคคลที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมร่วมกัน เช่น การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือสมบัติของส่วนรวม การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

3. การเรียนรู้ของบุคคลโดยได้รับการปลูกฝังและส่งเสริม เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยเสริมทักษะจากประสบการณ์ ได้ปฏิบัติจริงเพื่อสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่กับการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้รู้จักเห็นคุณค่าและประโยชน์ต่อสาธารณสมบัติ

คุณลักษณะทั่วไปของบุคคลที่มีจิตคำนึงถึงส่วนรวม มี 12 ประการ (เสถียร สีชื่น, 2556) ดังนี้

1. มีลักษณะท่าทางการวางตัวอย่างเหมาะสมด้วยการแสดงออก โดยท่าทาง ท่วงที วาจา การปรากฏตัวและการประพฤติปฏิบัติตัวแต่สิ่งที่ดีงาม ทำให้เกิดความประทับใจแก่ผู้อื่นในสังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน

2. กล้าหาญทั้งทางกายและทางใจ สามารถควบคุมตนเองได้เมื่อตกอยู่ในอันตราย สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ด้วยลักษณะอันมั่นคง สงบ และไม่หวั่นไหว

3. ไว้วางใจได้ เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมตามที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลในชุมชนหรือสังคม

4. มีความอดทน มีจิตใจและร่างกายที่เข้มแข็งในการยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาหรือสถานการณ์

ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง

5. มีความกระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี แสดงออกถึงความสนใจในงานอย่างจริงจังและปฏิบัติอย่างเต็มความตั้งใจ
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พิจารณาว่ามีอะไรที่ควรกระทำและจะเริ่มต้นปฏิบัติอย่างไร แม้ว่าจะยังไม่ได้รับคำสั่งก็ตาม และมีการไตร่ตรองก่อนลงมือทำ
7. มีความซื่อสัตย์ ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่ดีของบุคคลที่มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมร่วมกัน
8. มีดุลพินิจ สามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงและหาหนทางแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้โดยมีเหตุผล เพื่อประกอบการตัดสินใจในทางที่ถูกที่ควร
9. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงหรือมีอคติ มีความมั่นคง ไม่เลือกที่รักมักที่ชังหรือเลือกปฏิบัติต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
10. มีความรอบรู้
11. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น
12. ไม่เห็นแก่ตัว

คุณลักษณะของผู้ที่มีจิตอาสา ประกอบด้วยพฤติกรรมหลัก 3 ประการ (ปิยะนาถ สรวิสูตร, 2553) คือ

1. การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่นและคนในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรให้แก่ผู้อื่น การให้บริการและอำนวยความสะดวก การมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น
2. การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมด้วยการเสียสละเงิน เวลา และร่างกายเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ
3. ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น เช่น การให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม ตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรม การเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลายได้เหมาะสมตาม

จากแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลที่มีจิตอาสาประกอบด้วย การวางตัวและการประพฤติตนเหมาะสมตามครรลอง มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตใจที่เข้มแข็ง มองโลกในแง่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจในการทำความดีเพื่อผู้อื่น มีความอดทนสูง เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบสูง คำนึงถึงความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นแต่ก็เคารพในความคิดเห็นและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เคารพในกฎ ระเบียบและกติกาของแต่ละกิจกรรม นอกจากนี้ผู้ที่มีจิตอาสาจะต้องช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน เสียสละต่อสังคมด้วยความเต็มใจ และมุ่งมั่นพัฒนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเรื่องคุณลักษณะของผู้ที่มีจิตอาสา และใช้ในการออกแบบแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูล

5. แนวคิดเรื่องกิจกรรมนักศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาใน 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความหมายของกิจกรรมนักศึกษา ประเภทของกิจกรรมนักศึกษา และความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความหมายของกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่พัฒนานักศึกษาในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติงานที่นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน โดยนักศึกษาสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสมัครใจ กิจกรรมนักศึกษามีทั้งแบบที่สถาบันการศึกษาจัดให้หรือส่วนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้จัดขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ดูแลและให้คำปรึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคะแนนในวิชาใด ๆ และเป็นไปเพื่อการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ (สหสวรรค์ ผลอรรษ, 2561)

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่นักศึกษาหรือสถาบันจัดขึ้นนอกเหนือจากการเรียน โดยสถาบันให้การสนับสนุนกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งนักศึกษาสามารถเข้าร่วมได้ตามความสนใจ ความสมัครใจ และตามความถนัดของนักศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านวิชาการ ความคิดและบุคลิกภาพของนักศึกษา (พิชญ์ หอมหวล, 2560)

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง การปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งโดยความสมัครใจของนักศึกษาเพื่อการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นการดำเนินการนอกชั้นเรียน ไม่มีการให้คะแนนหรือบังคับให้เข้าร่วม นักศึกษาจะได้แสดงความสามารถ และเป็นการสร้างความสนใจให้นักศึกษา โดยอยู่ในความดูแลของสถานศึกษา (บัณฑิต คงแก้ว, 2559)

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่นักศึกษาหรือสถาบันการศึกษาร่วมกันจัดขึ้นตามความต้องการและความสนใจของนักศึกษา ลักษณะกิจกรรมต้องดี มีประโยชน์ และช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษานอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนตามปกติ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์พร้อม ทั้งด้านความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ สุขภาพกายสุขภาพใจ และการมีทักษะชีวิต (จตุรวัฒน์ ผนักรัมย์, 2557)

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมหลากหลายรูปแบบที่จัดขึ้นโดยมีจุดประสงค์บางอย่างส่วนใหญ่แล้วเป็นกิจกรรมที่มีความสร้างสรรค์ ทั้งในรูปแบบของกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสังคม กิจกรรมเพื่อความบันเทิง และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งกิจกรรมที่ชมรมและมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เป็น

ประโยชน์ต่อนักศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ นักศึกษาสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง นอกจากนี้ กิจกรรมยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้จัดกิจกรรมองค์การปกครองตนเอง ทำกิจกรรมในรูปแบบของ ชมรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้และการเตรียมตัวสำหรับการดำเนินชีวิตในวิถีประชาธิปไตย (วรรณกร พลพิชัย, 2557)

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัย หรืออาจจัดขึ้นโดยองค์กรนักศึกษาและชมรมต่าง ๆ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ดูแลและให้คำปรึกษา กิจกรรมต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ในการจัดที่ แตกต่างกันไป กิจกรรมส่วนใหญ่จัดขึ้นตามความต้องการและความสนใจของนักศึกษาเพื่อช่วย เสริมสร้างประสบการณ์และช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา การเข้าร่วม กิจกรรมจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ปราศจากการบังคับ หรือมีผลกับคะแนนและการเรียนในชั้น เรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเรื่อง กิจกรรมนักศึกษาและใช้ในการออกแบบแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูล

5.2 รูปแบบและประเภทของกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ด้านสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ มหาวิทยาลัยมหิดลและกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ (วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563) ดังนี้

1. กิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ กิจกรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ในด้านใดด้านหนึ่ง ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ สร้างความมีจิตสำนึกสาธารณะเพื่อสังคมส่วนรวม เช่น การสร้างอาคาร การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน และการบริการเพื่อชุมชน เป็นต้น
2. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม พัฒนาและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะให้แก่นักศึกษา เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพ โดยทั่วไปและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ รวมถึงฟื้นฟู อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยให้แก่นักศึกษาและปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องบนพื้นฐานความเป็นไทย นอกจากนี้ยังรวมถึงกิจกรรมที่เสริมสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมนานาชาติให้แก่นักศึกษาอีกด้วย
3. กิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างจิตสำนึกด้าน

คุณธรรมจริยธรรม เช่น การส่งเสริมค่านิยมของมหาวิทยาลัยมหิดล กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาต่าง ๆ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เป็นต้น

4. กิจกรรมด้านวิชาการ ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ ทักษะและสร้างเสริมความมีวินัยทางสังคมวิชาชีพหรือวิชาการ เช่น กิจกรรมทางภาษา คอมพิวเตอร์ การติดต่อสื่อสาร การพัฒนาบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ พฤติกรรมการแสดงออก กิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ เป็นต้น
5. กิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพและทักษะความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะความสามารถ เช่น ด้านภาษา ทักษะความเป็นผู้นำ สร้างความรู้ความชำนาญทางการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี เป็นต้น
6. กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ รักษา ปันฟูสิ่งแวดล้อมหรือกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติ เพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติที่มีต่อโลก เช่น กิจกรรมปลูกป่า หรือ การดูสารคดีปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
7. กิจกรรมด้านกีฬาและการเสริมสร้างสุขภาพ ได้แก่ กิจกรรมที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกีฬา วิธีการเล่นกีฬาที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับประเภทกีฬา ปลูกฝังการมีน้ำใจนักกีฬา ส่งเสริมการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ

กิจกรรมนักศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ (วัลย์ทิพย์ เปรมทวีธโนชิต, 2559) คือ

1. กิจกรรมในหลักสูตร (Class Activities) หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อประกอบความเข้าใจในเนื้อหาสาระของบทเรียน ผู้สอนจะมีกิจกรรมบางอย่างที่เสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น เช่น การจัดสัมมนาวิชาการ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นต้น
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Extra-Curricular Activities) หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางทั้งในด้านการเรียนในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน กิจกรรมจัดขึ้นตามความสมัครใจและตามความสนใจของนักศึกษา จะส่งผลดีต่อกิจกรรมในหลักสูตรให้ได้รับผลดียิ่งขึ้น
3. กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra Class Activities) หมายถึง การประกอบกิจกรรมโดยทั่วไป ไม่ใช่กิจกรรมที่มีในหลักสูตร แต่ก็มิได้เสริมกิจกรรมในหลักสูตร เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะโดยมีรูปแบบที่เป็นเอกเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมเป็นหลัก

กิจกรรมนักศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ด้าน (วรรณกร พลพิชัย, 2557) ดังนี้

1. กิจกรรมด้านวิชาการ เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาการแก่นักศึกษา

2. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่นักศึกษา
3. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษากระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น สร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณะสมบัติหรือให้การศึกษาแก่ประชาชนในด้านอาชีพ ด้านสาธารณสุขเพื่อช่วยให้ประชาชนในชนบทมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยทั่วไปนักศึกษาจะออกไปพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดาร ส่วนการช่วยเหลือประชาชนในเมืองก็จะเป็นการช่วยเหลือประชาชนในแหล่งเสื่อมโทรม
4. กิจกรรมด้านกีฬา เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักศึกษาในด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนทักษะด้านกีฬา การฝึกซ้อมกีฬา นอกจากจะทำให้ให้นักศึกษาเกิดทักษะการกีฬาและให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้นักศึกษามีร่างกายแข็งแรงอีกด้วย
5. กิจกรรมด้านนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลินแก่นักศึกษา กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การจัดสังสรรค์ การจัดงานเต้นรำ เป็นต้น
6. กิจกรรมส่วนกลาง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมของนักศึกษาและยังเป็นฝ่ายควบคุมและให้การสนับสนุนกิจกรรมส่วนอื่น ๆ อีกด้วย โดยทั่วไปกิจกรรมประเภทนี้จะแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ซึ่งทำหน้าที่บริหาร และฝ่ายสภานักศึกษา ซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ องค์กรกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ องค์กรนักศึกษา สภานักศึกษา สโมสรนักศึกษา เป็นต้น

เกณฑ์มาตรฐานงานกิจการนักศึกษา พ.ศ. 2541 แบ่งประเภทของกิจกรรมนักศึกษาไว้ 6 ประเภท (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2552) ดังนี้

1. กิจกรรมส่วนกลาง ได้แก่ องค์กรนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษา
2. กิจกรรมวิชาการ คือ กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพ เพิ่มพูนประสบการณ์ในระหว่างการศึกษา พัฒนาศักยภาพในการทำงานทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อฝึกฝนให้นักศึกษามีวิธีคิดอย่างเป็นระบบและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. กิจกรรมกีฬา คือ กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะในการเล่นกีฬา ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ มีน้ำใจนักกีฬา สามัคคี เสียสละและมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
4. กิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรมไทย คือ กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการทำนุบำรุง ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมไทย มุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยและพัฒนาจริยธรรม
5. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสิ่งแวดล้อม คือ กิจกรรมในลักษณะการบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสิ่งแวดล้อมต่อสังคมและชุมชน โดยการทำนุบำรุงความรู้ทางวิชาการของ

นักศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การรักษาสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างการทำงานและการใช้ชีวิตร่วมกันในหมู่นักศึกษาและชุมชน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สามารถจำแนกตามลักษณะกิจกรรมได้ 4 ลักษณะ คือ

5.1 ด้านการศึกษา ได้แก่ การสอนหนังสือ การจัดทำสื่อการสอน การซ่อมแซมหนังสือ การให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ชุมชน การบริจาคหนังสือและอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น

5.2 ด้านสาธารณสุข ได้แก่ การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ การให้ความรู้ด้านสาธารณสุข การสาธิตการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การกำจัดขยะมูลฝอย การมอบยารักษาโรคและเวชภัณฑ์ เป็นต้น

5.3 ด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ การสร้างสนามกีฬา การสร้างห้องสมุด การสร้างป้ายชื่อโรงเรียน การซ่อมแซมและต่อเติมห้องเรียน การสร้างอาคารเรียน โรงอาหาร สนามเด็กเล่น และเรือนเพาะชำ เป็นต้น

5.4 ด้านการเกษตร ได้แก่ การสร้างโรงเพาะปลูกพืชผักสวนครัว การทำแปลงผัก เป็นต้น

6. กิจกรรมนันทนาการ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าร่วมในช่วงเวลาว่าง โดยปราศจากการบังคับ ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางร่างกายและพัฒนาอารมณ์ จิตใจ เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ เช่น สนุกสนาน สงบสุข ต้องเป็นกิจกรรมที่สังคมยอมรับ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาอารมณ์ เสริมสร้างและเพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การแสดงออก พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นมนุษย์ที่ดี

จากแนวคิดเรื่องรูปแบบและประเภทของกิจกรรมนักศึกษาข้างต้น หากจำแนกรูปแบบของกิจกรรมนักศึกษาจากความเชื่อมโยงกับการศึกษา สามารถจำแนกออกได้ 3 รูปแบบ คือ กิจกรรมในหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็น กิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสนใจของนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อกิจกรรมในหลักสูตรให้ได้รับผลดีมากยิ่งขึ้น และกิจกรรมนอกหลักสูตร เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะ มีลักษณะเป็นเอกเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมเป็นหลัก นอกจากนี้ยังสามารถจำแนกประเภทของกิจกรรมตามคุณลักษณะได้อีก 6 รูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมส่วนกลางหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสถานศึกษาหรือองค์กรนักศึกษาต่าง ๆ กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมกีฬาและการสร้างเสริมสุขภาพ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมนันทนาการ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเรื่องกิจกรรมนักศึกษา

5.3 ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้จะสั่งสมในตัวนักศึกษาจนเกิดเป็นคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งกิจกรรมนักศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง เสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตย รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม มีโอกาสในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพ (ณิชาพัทธ์ วงศ์สุวรรณ, 2563)

ประโยชน์และความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามี 6 ข้อ (สทสววรรษ ผลอรรษ, 2561) ดังนี้

1. โลกทัศน์ของนักศึกษากว้างมากขึ้นเมื่อได้มีโอกาสทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ได้รับความคิดแปลกใหม่จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ได้แสดงความคิดเห็นจากการประชุม ส่งผลให้เป็นคนที่ไม่ยึดมั่นในตนเองมากจนเกินไป ขณะเดียวกันก็ได้แก่งัดคิดที่หลากหลาย เป็นการพัฒนาสติปัญญาไปในตัว
2. การค้นพบและรู้จักตนเองมากขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมจะให้นักศึกษาได้มีโอกาสประเมินตนเองว่ามีจุดเด่นหรือจุดด้อยอะไรบ้าง บางคนอาจค้นพบความถนัด ความสนใจ และได้ว่าตนเองนั้นชอบหรือไม่ชอบอะไร และถนัดหรือไม่ถนัดในเรื่องใดบ้าง การไม่เข้าร่วมกิจกรรมอาจทำให้นักศึกษารู้จักตนเองช้าจนเกินไปและทำให้เสียโอกาสในการพัฒนาจุดด้อยของตนเอง
3. ความสามารถในการบริหารเวลา การทำกิจกรรมจะทำให้นักศึกษารู้จักแบ่งเวลาอย่างเหมาะสม เช่น ต้องมีเวลาให้ตนเองในการทำกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมร่วมหลักสูตร เรื่องส่วนตัว กิจกรรมครอบครัว และกิจกรรมที่ตนรับผิดชอบ นักศึกษาจะได้พัฒนาทักษะด้านการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
4. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ในการเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาจะมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเองและได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับตนเองให้เข้ากับบุคคลหลายประเภท เพื่อให้การดำเนินงานที่รับผิดชอบเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนั้นเมื่อต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีลักษณะแตกต่างกัน จะสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับใครได้หรือไม่ได้ ซึ่งการทำกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้และเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น เพราะบุคคลที่เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์มากเท่าใดย่อมมีปัญหาในการทำงานน้อยเท่านั้น
5. การมีพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมจะสอนให้นักศึกษารู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง รู้จักการเป็นผู้ฟังที่ดี รู้จักทักษะทางสังคม รู้จักที่จะยอมรับความ

คิดเห็นของบุคคลอื่น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยในการปรับปรุงบุคลิกภาพของนักศึกษาให้ดีขึ้น

6. การรู้จักและเข้าใจคำว่าบทบาท ในการเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาแต่ละคนจะต้องดำรงตำแหน่งในบทบาทใดบทบาทหนึ่ง ซึ่งในแต่ละบทบาท มีหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกันไป เช่น ผู้นำกลุ่ม รองประธาน เหนรัญญิก เลขานุการ เมื่อบุคคลอยู่ในบทบาทใดก็ต้องเรียนรู้และเข้าใจในบทบาทนั้น การที่นักศึกษาไม่เข้าใจคำว่า “บทบาท” อาจก่อให้เกิดสิ่งที่ยเรียกว่าการผิดบทบาทและนำมาซึ่งความขัดแย้งภายหลังได้ เพราะฉะนั้น นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์เรื่องบทบาทหน้าที่จากการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by doing) สถาบันอุดมศึกษาจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดกิจกรรมขึ้นในสถานศึกษา เพราะกิจกรรมนักศึกษามีความสำคัญหลายประการ (จตุรวัฒน์ ผนักรมย์, 2557) ดังนี้

1. ความสำคัญต่อนักศึกษา

1.1 กิจกรรมนักศึกษาประเภทต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกีฬา ศิลปวัฒนธรรม บำเพ็ญประโยชน์และนันทนาการ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา ทางด้านร่างกาย และด้านจิตใจ โดยช่วยให้นักศึกษามีโอกาสได้ใช้พลังร่างกายและความคิดกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

1.2 กิจกรรมที่มีความหลากหลายจะช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นหาอาชีพ งานอดิเรก และกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจที่เหมาะสมกับตนเองได้

1.3 กิจกรรมนักศึกษาทำให้เกิดความสมดุลในด้านความรู้ และความสนใจของนักศึกษา ยกตัวอย่าง เช่น นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สามารถทำกิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งทำให้นักศึกษามีความรู้และความสนใจทั้งด้านวิทยาศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมได้

1.4 กิจกรรมทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการเปลี่ยนบรรยากาศและอิริยาบถ ช่วยให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการศึกษาเล่าเรียนได้

1.5 กิจกรรมทำให้นักศึกษามีโอกาสได้พัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

1.6 การทำกิจกรรมทำให้นักศึกษามีโอกาสในการเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ

1.7 กิจกรรมทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนเองและเกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเองและสังคม

2. ความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา

กิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ครบทุกด้าน ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา การทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกอบอุ่น เกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจที่ดีต่ออาจารย์และสถาบันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้กิจกรรมยังมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

3. ความสำคัญต่อประเทศ

ในแต่ละปีมีนักศึกษาจำนวนมาก ออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดาน ก่อเกิดการสร้างถาวรวัตถุหลายอย่าง และนักศึกษายังมีส่วนช่วยในการแนะนำและให้ความรู้ประชาชนในชนบท ให้มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรรมแผนใหม่ การสาธารณสุขและการศึกษา ช่วยยกระดับให้ชาวชนบทมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมของนักศึกษามีบทบาทสำคัญในการทำนุบำรุงและเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติ กิจกรรมด้านกีฬาช่วยให้นักศึกษามีร่างกายที่แข็งแรง กิจกรรมจึงมีความสำคัญในการพัฒนานักศึกษาอย่างรอบด้าน ส่งผลให้กลายเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ สามารถที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่งขึ้น

ชิกเกอร์ริง และไรเซอร์ (Chickering and Reisser) นักทฤษฎีทางสังคมชาวอเมริกันซึ่งเชี่ยวชาญด้านกิจการนักศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ (อาณัติ แพทย์วงศ์, 2550) ได้แก่

1. การพัฒนาความสามารถ (Developing Competence) นักศึกษาจะได้พัฒนาความสามารถ 3 ด้าน ในขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย คือ ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถทางด้านร่างกายและความสามารถในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือด้านสังคม นักศึกษาจะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถมากขึ้น พวกเขาได้เรียนรู้ที่จะไว้วางใจในความสามารถของตน ยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น และบูรณาการทักษะต่าง ๆ ของเขาให้กลายเป็นความมั่นใจในตนเองได้
2. การจัดการด้านอารมณ์ (Managing Emotions) นักศึกษาหลายคนต้องประสบกับอารมณ์ในด้านลบต่าง ๆ เช่น ความโกรธ ความกลัว ความเจ็บปวด ความคิดถึง ความเบื่อหน่ายหรือความเครียด ผลการศึกษาพบว่า ความวิตกกังวล ความรู้สึกหดหู่ ความโกรธ ความต้องการ ความรู้สึกผิด และความอาย เมื่อมีมากจนเกินไปจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการศึกษา ดังนั้นนักศึกษาจึงต้องมีการจัดการด้านอารมณ์ที่ดี ตระหนักและรับรู้ถึงอารมณ์เหล่านี้ว่าเป็นสัญญาณบอกสิ่งต่าง ๆ
3. การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองสู่การพึ่งพาอาศัยกัน (Moving Through Autonomy Toward Interdependence) สิ่งสำคัญที่นักศึกษาจะต้องพัฒนาคือการเรียนรู้ที่จะพอใจในตนเอง มีความรับผิดชอบในการบรรลุเป้าหมายที่ตนได้เลือกไว้ ไม่ถูก

ชักนำโดยความคิดของผู้อื่น การพัฒนาด้านนี้จะนำไปสู่ความเป็นอิสระทางอารมณ์ และในด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งนำไปสู่การยอมรับการพึ่งพาอาศัยกันในระดับต่อมา

4. การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing Mature Interpersonal Relationships) รวมถึงการยอมรับและชื่นชมในความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถในการใกล้ชิดผูกพันกับผู้อื่น การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความแตกต่างทางวัฒนธรรม การตระหนักถึงความแตกต่าง การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง ความอยากรู้อยากเห็น และการไม่ยึดติดกับความเห็นของตนเอง
5. การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing Identity) การสร้างเอกลักษณ์นั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ก่อนหน้านี้ คือ ความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การเป็นตัวของตัวเอง และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การพัฒนาเอกลักษณ์เป็นกระบวนการค้นหาว่าประสบการณ์ชนิดใด ระดับใด และการกระทำประการนั้น ๆ บ่อยเท่าใด ที่จะทำให้เราพึงพอใจ รู้สึกปลอดภัยและมั่นใจในตนเอง
6. การพัฒนาเป้าหมาย (Developing Purpose) เป็นการเพิ่มความสามารถในการเป็นคนที่มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ ความสามารถในการประเมินความสนใจและทางเลือกต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวางแผนสำหรับการกระทำ และมีการกำหนดสิ่งที่ควรทำก่อนใน 3 ด้าน คือ แผนและแรงบันดาลใจเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจส่วนตัว และความผูกพันกับบุคคลอื่นและครอบครัว รวมไปถึงการมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงเป้าหมายที่แตกต่างกันของตนเองให้อยู่ภายใต้เป้าหมายหลักที่ใหญ่กว่าและมีความหมายมากกว่า และการมีความตั้งใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
7. การพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing Integrity) การพัฒนาความมีคุณธรรมนั้นใกล้เคียงกับการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนและการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาในด้านนี้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

7.1 ค่านิยมในด้านที่เกี่ยวกับมนุษย์จะเปลี่ยนจากการทำตามความเชื่อต่าง ๆ โดยอัตโนมัติไปสู่การรักษาความสมดุลระหว่างความสนใจของตนเองกับความสนใจของเพื่อนมนุษย์คนอื่น

7.2 ค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล เป็นการยอมรับค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ อย่างมีสติและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นไปพร้อม ๆ กัน

7.3 การพัฒนาความเหมาะสม หมายถึง การประสานระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับพฤติกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม

กิจกรรมนักศึกษามีความสำคัญต่อนักศึกษาอย่างยิ่งเพราะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ เป็นกิจกรรมที่สร้างโอกาสให้แก่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความสามารถ การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การปรับปรุงบุคลิกภาพ และการรู้จักที่จะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ เพราะการพัฒนาการศึกษาซึ่งจะกลายเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณภาพย่อมจะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า (เสถียร แป้นเหลือ, 2551)

จากแนวคิดเรื่องความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมศึกษามีส่วนช่วยให้นักศึกษาได้ผ่อนคลายความเครียดจากการศึกษา พัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ขยายโลกทัศน์ให้กว้างขวางมากขึ้นจากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังทำให้นักศึกษาได้รู้จักตัวเองมากยิ่งขึ้น รู้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร ถนัดหรือไม่ถนัดในด้านไหน นักศึกษาสามารถจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเองได้ดียิ่งขึ้น มีความสามารถในการบริหารจัดการเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น เสริมสร้างภาวะผู้นำ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น เกิดความตระหนักถึงสังคมมากยิ่งขึ้น พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เกิดการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน มีบุคลิกภาพดี เข้าใจในบทบาทของตนเอง และมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต กิจกรรมศึกษานอกจากจะมอบประสบการณ์และความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาแล้ว กิจกรรมศึกษาบางประเภทยังสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาได้เช่นกัน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้นักศึกษามีความสมบูรณ์พร้อมที่จะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ซึ่งประเทศชาติย่อมได้ประโยชน์จากการมีบัณฑิตที่มีคุณภาพอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากการศึกษาแนวคิดนี้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเรื่องกิจกรรมนักศึกษา

6. ข้อมูลมหาวิทยาลัยมหิดลและวิทยาลัยนานาชาติ

6.1 ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดลถือกำเนิดขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงก่อตั้งโรงศิริราชพยาบาล ใน พ.ศ. 2431 ต่อมาทรงโปรดเกล้าฯ ให้เปิดสอนวิชาการแพทย์ ณ โรงพยาบาลแห่งนี้ และเรียกว่า “โรงเรียนแพทยากร” ตั้งแต่ พ.ศ. 2433 และถือเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ต่อมาโรงเรียนแพทย์นี้ได้รับพระราชทานนามจากรัชกาลที่ 5 ว่า “ราชแพทยาลัย” ใน พ.ศ. 2443 และกลายเป็น “มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์” ใน พ.ศ. 2485 และปรับปรุงพัฒนาจนเป็นมหาวิทยาลัยอย่างสมบูรณ์ใน พ.ศ. 2512 ต่อมาพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามมหาวิทยาลัยว่า

“มหาวิทยาลัยมหิดล” ตามพระนามาภิไธยของสมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันและการสาธารณสุขของไทย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหิดลได้ขยายขอบข่ายทางการศึกษาครอบคลุมศาสตร์หลากหลายแขนง มีคณะ 17 คณะ วิทยาลัย 6 แห่ง สถาบัน 8 แห่ง โรงพยาบาลที่จัดการเรียนการสอน 4 แห่ง รวมถึงศูนย์วิจัยและสถาบันสมทบจำนวนมาก มีวิทยาเขตทั้งในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและต่างจังหวัด (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560)

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล

คำขวัญ อุดทาน์ อุปมฺ กเร (พึงปฏิบัติต่อผู้อื่น เหมือนดังปฏิบัติต่อตนเอง)

ปรัชญา ความสำเร็จที่แท้จริงอยู่ที่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ

ปณิธาน ปัญญาของแผ่นดิน

วิสัยทัศน์ มหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งมั่นที่จะเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก

พันธกิจ

1. ทำการวิจัย ตลอดทั้งส่งเสริม และสนับสนุนให้ทำการวิจัยเพื่อสร้างหรือพัฒนาองค์ความรู้ โดยกระทำอย่างต่อเนื่อง และนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและสังคมและก่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาวิทยาลัย
2. ผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นให้บัณฑิตมีความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสำคัญต่อสังคมและมีความใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ส่งเสริม ประยุกต์ และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง
4. ให้บริการทางการแพทย์ การพยาบาล การสาธารณสุข และการบริการทางวิชาการและวิชาชีพ ให้เป็นที่ยอมรับในประเทศและในระดับนานาชาติ
5. ทำการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
6. สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรของสถาบันอื่น เข้าร่วมในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และเข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้
7. ร่วมมือกับสถาบันอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อดำเนินการตามพันธกิจข้อที่ 1 จนถึงข้อ 6
8. ส่งเสริมและทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม รวมทั้งบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลยั่งยืน

วัฒนธรรมองค์กร

M	Mastery	รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล
A	Altruism	มุ่งผลเพื่อผู้อื่น
H	Harmony	กลมกลืนกับสรรพสิ่ง
I	Integrity	มั่นคงยิ่งในคุณธรรม
D	Determination	แน่วแน่ทำ กล้าตัดสินใจ
O	Originality	สร้างสรรค์สิ่งใหม่
L	Leadership	ใส่ใจเป็นผู้นำ

6.2 ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

สภามหาวิทยาลัยมหิดลรับรองการจัดตั้งหลักสูตรปริญญาตรีสำหรับนักศึกษาต่างชาติ (ISDP) อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2529 โดยเปิดสอนในหลักสูตรการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและหลักสูตรวิทยาศาสตร์ 7 สาขา ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 โครงการศึกษาปริญญาตรีสำหรับศึกษานานาชาติ มีอาคารหลังใหม่เป็นของตัวเอง ทำให้สามารถรองรับนักศึกษาจำนวนได้ถึง 486 คน และมีการจัดการเรียนการสอนเพิ่มอีก 2 สาขาวิชา คือ บริหารธุรกิจ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 สภามหาวิทยาลัยมหิดลได้มีมติอนุมัติให้โครงการศึกษาปริญญาตรีสำหรับศึกษานานาชาติได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการเป็นวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล (MUIC) และมีฐานะเทียบเท่ากับคณะวิชาหนึ่งของมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยนานาชาติเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2541 มีการสร้างอาคาร 6 ชั้นเพื่อรองรับนักศึกษา มากกว่า 1,000 คน นอกจากนี้ได้มีการวางระบบการบริหารจัดการใหม่ ขยายหลักสูตรการศึกษา การฝึกประสบการณ์ รวมถึงศูนย์ปฏิบัติการโรงแรมศาลายา พาววิลเลียน โครงการเตรียมมหาวิทยาลัย และการจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดูแลความต้องการของนักศึกษาและศิษย์เก่า และในปี พ.ศ. 2560 วิทยาลัยนานาชาติเปิดตัวอาคารหลังใหม่ล่าสุด คือ อาคารอติยาทร ซึ่งได้รับการตั้งชื่อเพื่อถวายพระเกียรติแด่พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าอติยาทรกิติคุณ ซึ่งทรงเป็นศิษย์เก่าของวิทยาลัยนานาชาติ ปัจจุบันวิทยาลัยนานาชาติมีการเรียนการสอนยาวนานกว่าสามทศวรรษ เปิดสอนในหลักสูตรปริญญาบัณฑิต 16 สาขาวิชา ครอบคลุมด้านศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ นิเทศศาสตร์ การจัดการ ศิลปกรรมศาสตร์และบริหารธุรกิจ รวมทั้งเปิดสอนในหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตอีก 2 สาขา คือ หลักสูตรบริหารธุรกิจ และหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวและบริการนานาชาติ มีนักศึกษาประมาณ 3,500 คน มีคณาจารย์และพนักงานมากกว่า 300 คน (วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2562)

ยุทธศาสตร์วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิสัยทัศน์	เติมเต็มชีวิต เพิ่มพูนศักยภาพ สรรค์สร้างอนาคต
พันธกิจ	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดนวัตกรรม ส่งเสริมศักยภาพของมนุษย์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการผสมผสาน ระหว่างศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ในสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติซึ่ง ท้ายที่สุดจะส่งผลให้เกิดการศึกษา การวิจัย และการบริการที่ตอบสนอง ความต้องการของสังคมและเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ
เป้าหมาย	มุ่งสู่การเป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลปะวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการยกย่อง ในระดับโลก
ตำแหน่ง	เป็นผู้นำของสถาบันการศึกษาด้านศิลปวิทยาศาสตร์นานาชาติ
บทบาท	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลส่งเสริมให้แต่ละบุคคลกำหนด พัฒนา และใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่
สมรรถนะหลัก	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันการศึกษา ด้านศิลปวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียง และมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ นานาชาติที่เป็นกันเองเสมือนครอบครัว
วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์	เป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลปะวิทยาศาสตร์ที่มีความยั่งยืนและ เป็นที่ยกย่องในระดับโลก
ค่านิยมหลัก	เป็นเลิศ, เข้าใจผู้อื่น, มั่นคงในคุณธรรม, เปิดกว้างและยอมรับวัฒนธรรม ที่หลากหลาย
ความเชื่อ	ทุกคนมีศักยภาพในการกำหนดอนาคตของตนเอง
ยุทธศาสตร์	
ยุทธศาสตร์ที่ 1	เสริมสร้างการศึกษาด้านศิลปวิทยาศาสตร์โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ยุทธศาสตร์ที่ 2	นำความเชี่ยวชาญและความโดดเด่นของแต่ละคน มาก่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด
ยุทธศาสตร์ที่ 3	ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน
ยุทธศาสตร์ที่ 4	ประยุกต์ใช้แนวคิดการตลาดเชิงกลยุทธ์
ยุทธศาสตร์ที่ 5	การจัดการองค์กรแบบสากล

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัญหาในการจัดกิจกรรมค่ายอาสาของนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษา (ขจรพงษ์ พูลสวัสดิ์, 2563) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลกับนิสิตนักศึกษา และอาจารย์ที่ดูแลการจัดค่ายอาสา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพในค่ายอาสาที่ควรปรับปรุงมากที่สุด 5 ด้าน ได้แก่ ที่พัก อาหาร การเดินทาง ความปลอดภัย และการจัดการปัญหา 2) ปัญหาในการจัดค่ายอาสา ได้แก่ งบประมาณ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม 3) แนวทางแก้ปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ได้แก่ การทำงานเป็นทีมและการสื่อสาร การพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (อิธิมาตย์ เพิ่มพูน, 2563) ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลการวิจัยกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 378 ราย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นักศึกษาที่มีเพศ และระดับชั้นปีแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม นักศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักศึกษาที่มีสังกัดคณะแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่า มีระบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมตามปฏิทินกิจกรรมนักศึกษา โดยต้องเข้าร่วมกิจกรรม อย่างน้อยร้อยละ 80 ตลอดปีการศึกษา นักศึกษาเลือกลงทะเบียนกิจกรรมที่ตนเองต้องการ และ สนใจ จัดกิจกรรมไม่ซ้ำซ้อนกับเวลาที่มีการเรียนการสอน มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ มีเทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและยั่งยืน มีอาคารสถานที่ และอุปกรณ์ที่มีความทันสมัย เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ มีอิสระในการเลือกเข้าร่วมกิจกรรม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีทักษะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีทักษะการทำงานเป็นทีม สามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ เป็นอย่างดีรู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ ยอมรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผลและให้ความสำคัญกับความเสมอภาค

จิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร (ณัฐชุลดา สุภาพจน์, 2561) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยค้นพบว่า จิตอาสาเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ สมัครใจที่จะทำ กระทำโดยไม่หวังผลตอบแทน ช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ความภาคภูมิใจในตนเอง และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม การมี

ตัวแบบ และการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครนั้น สามารถแบ่งเป็นประเภทการทำกิจกรรมจิตอาสาได้ 2 ประเภท คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส และ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผลต่อตนเอง คือ การได้รับความสุขและความภูมิใจ การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ และการได้รับความรู้ใหม่ และผลต่อผู้อื่น คือ ทำให้ผู้อื่นมีความภูมิใจในตัวเราและผู้อื่นได้รับการช่วยเหลือ

การให้ความหมายและกระบวนการทำงานนอกเวลาของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรี (รุ่งศิริ มีแก้ว & วรรณรักษ์ งามมัน, 2561) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก เพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีของเรื่องที่ศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาให้ความหมายของการทำงานนอกเวลา 4 ความหมาย คือ 1) การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 2) การหารายได้เสริมและแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง 3) การหาประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ชีวิตการทำงานในอนาคต 4) การทำงานเพื่อปรับปรุงลักษณะนิสัยของ ตนเองให้ดีขึ้น การวิจัยพบว่า นักศึกษาเริ่มทำงานด้วยหลายวิธี ทั้งการถูกชักชวนโดยเพื่อนที่ทำงานอยู่ก่อน คำแนะนำจากผู้ปกครอง เพื่อน และจากอินเทอร์เน็ต และพบว่าปัญหาและอุปสรรคของการทำงานนอกเวลาของนักศึกษามี 5 ด้าน 1) ด้านลักษณะนิสัย 2) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านการใช้จ่ายเงิน 5) ด้านการคบเพื่อน

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบกิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (นฤมล จิตรเอื้อ, 2560) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาให้ความหมายจิตสาธารณะ คือ การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การควบคุมตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น การกระทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การดูแลรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การเห็นคุณค่าในตนเอง การกระทำที่เกิดจากการมีเจตนาที่ดี และการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยที่มาของความหมายมาจาก 2 ปัจจัย คือ การขัดเกลาทางสังคม ถ่ายทอดจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เพื่อน ศาสนา และทัศนคติส่วนบุคคล เกิดจากการรับรู้ เรียนรู้ พิจารณาตัดสินใจ และส่งผลออกมาด้วยการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการสร้างจิตสำนึกในตัวเองหรือการขัดเกลาตนเอง รูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะ 5 ลักษณะ คือ จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติของส่วนรวม และ จิตสาธารณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ 5 แนวทาง คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว ด้านการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา ด้านเหตุผลเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการเรียนรู้พฤติกรรมด้วยตนเอง

และจากผู้อื่น และด้านการรับรู้ ความมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง

การให้ความหมายและที่มาของความหมาย กระบวนการ และแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (ชัชวราภรณ์ มีทรัพย์ทอง, 2559) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาค้นพบว่า นักศึกษาให้ความหมายจิตอาสา คือ การช่วยเหลือสังคม การทำประโยชน์ต่อสังคม การตอบสนองประเด็นปัญหาทางสังคมโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน มีกระบวนการในการทำงานจิตอาสาทั้งหมด 4 ขั้นตอนตามวงจรเดมมิงที่ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน คือ การวางแผน การลงมือทำ การติดตามและประเมินผล และการปรับปรุงมาตรฐานในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม (PDCA) พร้อมทั้งข้อสรุปแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในครั้งต่อไป 6 ประการ คือ การแต่งกายและพูดจาด้วยความสุภาพ ใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ดำเนินการติดต่อขอใช้สถานที่อย่างเป็นทางการ จัดเก็บเอกสารและหลักฐานทุกอย่าง มีรายงานการทำงานด้วยรูปภาพ และสุดท้ายคือการสานต่องานจิตอาสาที่รุ่นพี่ได้ทำเอาไว้

ลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนิสิตนักศึกษา (วลัยทิพย์ เปรมทวีธโนชิต, 2559) เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มากที่สุดคือระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนาชนบท ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านกีฬา ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านจริยธรรมและระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ระดับคุณลักษณะด้านจิตอาสาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มากที่สุดคือ ระดับคุณลักษณะจิตอาสาด้านการช่วยเหลือผู้อื่นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือระดับคุณลักษณะจิตอาสาด้านความมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และระดับคุณลักษณะจิตอาสาด้านการเสียสละต่อสังคม อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาอย่างจริงจังในลักษณะที่มีการทุ่มเทแรงกาย แรงใจ เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิด แก้ไข พัฒนา และลงมือปฏิบัติจริง จะทำให้คุณลักษณะจิตอาสาเกิดการพัฒนาดังกล่าวได้มากขึ้น

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร (นภลัย ธนวัฒน์ & คณะ, 2559) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก ผลการวิจัยพบว่าความหมายของการทำความดีมี 6 ความหมาย คือ (1) ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน (2) ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ (3) การทำบุญ (4) การช่วยเหลือสังคม (5) การบริจาคทาน (6) การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน จากการศึกษาความหมายของการทำความดีนั้นสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรม ความดี คือ การพัฒนาโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของ

สถาบันครอบครัว ชุมชนสถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสาธารณะในการจัดกิจกรรมนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (ลัดดาวรรณ แสนสุข, 2557) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยนี้มีผลการวิจัย 3 ด้าน โดยมีด้านที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับงานวิจัยของผู้วิจัย คือ ด้านที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมนักศึกษา พบว่าปัญหาการจัดกิจกรรมของนักศึกษามีสาเหตุมาจาก 1.1 การแบ่งพรรคแบ่งพวกกันในการทำงาน 1.2 งบประมาณที่นำมาจัดกิจกรรมนักศึกษามาจากเงินส่วนตัวของนักศึกษา 1.3 ผู้นำในการจัดกิจกรรมขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ 1.4 การกำหนดหน้าที่ไม่ชัดเจน 1.5 ขาดประสบการณ์การทำงาน และการถ่ายทอดกระบวนการทำงานจากรุ่นพี่สู่น้อง 1.6 การขาดความรู้เรื่องการเขียนหนังสือราชการ การเขียนโครงการ การประสานงานกับส่วนราชการ 1.7 วุฒิมิภาวะทางอารมณ์ 2. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสาธารณะในการจัดกิจกรรมนักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์ มี 3 ยุทธศาสตร์ คือ 2.1 การเรียนรู้คู่การทำงาน มี 2 กลยุทธ์ และมี 3 โครงการ 2.2 บัณฑิตที่พึงประสงค์มี 3 กลยุทธ์และมี 2 โครงการ 2.3 การสร้างเครือข่ายกับชุมชนมี 3 กลยุทธ์ และมี 1 โครงการ 3. ผลการทดลองใช้ยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสาธารณะในการจัดกิจกรรมนักศึกษา พบว่า 3.1 ผลการประเมินตนเองของนักศึกษาด้านพฤติกรรมจิตสาธารณะ พบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามัคคี ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความเสียสละและมีน้ำใจ 3.2 ผลการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา พบว่า พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งผลที่ได้รับขณะเข้าร่วมกิจกรรม ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม และผลสัมฤทธิ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม 3.3 ผลการสังเกตพฤติกรรมจากผู้นำชุมชนที่นักศึกษาไปทำกิจกรรม พบว่า พฤติกรรมของนักศึกษาด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามัคคี ด้านความเสียสละและมีน้ำใจ ความมีวินัยในตนเอง และด้านความซื่อสัตย์ อยู่ระหว่างร้อยละ 62.50-98.75

ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา (ราไฟ หมั่นสระเกษม, วัชร อภาภิรพงศ์, & วราพร คณิตะสุวรรณ, 2555) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาพยาบาลจำนวน 242 คน ด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ที่มีชั้นปีต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ชั้นปีที่แตกต่างกันคือชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 4 กับ ชั้นปีที่ 2 โดยชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 4 มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าชั้นปีที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาโดยรวม พบปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปาน

กลาง ปัญหาที่พบมากที่สุดตามลำดับ คือ เรียนหนักรู้สึกเหนื่อยล้าจึงไม่ อยากเข้าร่วมกิจกรรม รูปแบบการจัดกิจกรรมไม่น่าสนใจ การจัดกิจกรรม บ่อยครั้งเกินไป และระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ไม่เหมาะสม ข้อเสนอแนะวิทยาลัยควรลดจำนวนกิจกรรมลงโดยเลือกจัดเฉพาะกิจกรรมที่มีประโยชน์ และน่าสนใจมากที่สุด รองลงมา คือ ควรประชาสัมพันธ์วัตถุประสงค์ และรายละเอียดของกิจกรรมให้ ทราบล่วงหน้าอย่างชัดเจนควรจัดกิจกรรมในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยไม่ตรงกับเวลาเรียนหรือวันหยุด และควรสอบถามความต้องการของนักศึกษา ก่อนจัดกิจกรรม

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร (วิรเทพ สุดแดน, 2556) เป็น การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหา และปัจจัยที่นิสิตไม่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ ไม่มีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรม การจัด กิจกรรมตรงกับเวลาเรียน กิจกรรมที่จัดซ้ำซากและไม่น่าสนใจ สถานที่การจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม และกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่มีความจำเป็น ปัจจัยในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ เพื่อ ต้องการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ เพื่อให้ชั่วโมงกิจกรรมเสริมหลักสูตรครบ เพื่อได้รับการยอมรับจาก เพื่อน เพื่อต้องการความรู้ใหม่ ๆ ไปปรับปรุงการทำงาน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของตนเอง และเพื่อ ต้องการเพิ่มโอกาสในการทำกิจกรรม 2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร มี 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างทั่วถึง (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและ (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สภาพการบริหารกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (อรรถพร อิน ถานาน, 2551) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยมีผู้ให้ ข้อมูลคือนักศึกษาจำนวน 368 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารกิจกรรมนักศึกษาในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านนักศึกษาสัมพันธ์และบำเพ็ญ ประโยชน์ ด้านวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรมและด้านกีฬา สภาพปัญหาพบว่าการบริหารกิจกรรม นักศึกษาทุกด้าน มีสภาพปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ มีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง กิจกรรมที่จัดมีจำนวนน้อย นักศึกษาให้ความร่วมมือและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมน้อย มีอุปกรณ์ที่ใช้ใน การจัดกิจกรรมไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา โดยเฉพาะด้านกีฬา แนวทางการพัฒนา สภาพการบริหารกิจกรรมนักศึกษา คือ ควรมีการปรับปรุงให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอและ ทั่วถึง ควรเพิ่มจำนวนกิจกรรมแต่ละด้านให้มากขึ้น ควรส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจเข้าร่วมกิจกรรมมา กขึ้น โดยส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล” เป็นการศึกษาโดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยศึกษาและทบทวนเอกสาร ตำราและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Method) เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานมาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยผู้วิจัยได้วางโครงร่างและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. จริยธรรมในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ นักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563 อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) จึงใช้การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจงคุณสมบัติบางประการของผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วจึงค้นหาผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุด จากนั้นจึงเริ่มต้นเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จนกระทั่งได้ข้อมูลการวิจัยครบถ้วนตามวัตถุประสงค์แล้วจึงเริ่มต้นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นตามแบบแผนของทฤษฎีฐานราก เมื่อเสร็จสิ้นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรกแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มต้นเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลักคนถัดไป (ชานานู ปาณาวงษ์, 2563)

การวิจัยนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 21 คน ประกอบด้วย นักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี จำนวน 17 คน อาจารย์ จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 2 คน โดยอ้างอิงจากการศึกษาของแมคมิลแลน มีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระดับความคลาดเคลื่อนที่ลดลงอย่างคงที่ และมีความคลาดเคลื่อนน้อยมากเมื่อมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักมากกว่า 17 คนขึ้นไป (ระชานนท์ ทวีผล, 2560) ประกอบกับผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการกำหนดเกณฑ์และคุณสมบัติเฉพาะ เพื่อให้มั่นใจ

ว่าข้อมูลที่ได้รับ มาจากผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้และความเข้าใจในประเด็นด้านกิจกรรมจิตอาสา ของนักศึกษาเป็นอย่างดี ดังนั้นการกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก 21 คน จึงเป็นจำนวนที่เพียงพอต่อการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงการลดลงของระดับความคลาดเคลื่อน (Thomas T. Macmillan, 1971)

จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก	ระดับความคลาดเคลื่อน	อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน
1-5	1.20 – 0.70	0.5
5-9	0.70 – 0.58	0.12
9-13	0.58 – 0.54	0.04
13-17	0.54 – 0.50	0.04
17-21	0.50 – 0.48	0.02
21-25	0.48 – 0.46	0.02
25-29	0.46 – 0.44	0.02

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. เป็นนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563 ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป มีความสนใจในกิจกรรมด้านจิตอาสาเป็นพิเศษ เป็นสมาชิกของสโมสรนักศึกษา หรือ ชมรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านจิตอาสามากกว่า 2 ภาคการศึกษาขึ้นไป

2. เป็นอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาหรือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของนักศึกษาเป็นอย่างดี มีประสบการณ์ด้านการกำกับดูแลกิจกรรมของนักศึกษา มากกว่า 2 ปีขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถเก็บข้อมูลการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้วิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่ละเอียดอ่อนและเต็มไปด้วยข้อมูลจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ เพราะจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ตนศึกษาเป็นอย่างดี อันเป็นผลมาจากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งผู้วิจัยต้องเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลหลักและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปประเด็นเชิงทฤษฎีด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงเป็นทั้งผู้ใช้เครื่องมือและเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลในคราวเดียวกัน

2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคำถามสัมภาษณ์แบบเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถให้คำตอบได้อย่างละเอียดตามที่ตนต้องการ ซึ่งแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์มี

เนื้อหาครอบคลุมประเด็นเรื่องการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

3. สมุดบันทึกและแท็บเล็ต ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลสำคัญของผู้ให้ข้อมูลหลัก เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการติดต่อ บันทึกย่อ เป็นต้น

4. โทรศัพท์มือถือ และเครื่องบันทึกเสียง ใช้สำหรับติดต่อผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกเสียงสนทนาระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำมาใช้ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

5. คอมพิวเตอร์ ใช้สำหรับจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ถอดและเรียบเรียงข้อมูลเสียงสนทนาให้อยู่ในรูปแบบข้อความ ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาจำแนกและใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ Provalis Research's QDA Miner Lite Text Analysis Software เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยต่อไป

3. จริยธรรมในการวิจัย

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลักและจริยธรรมการวิจัยในทุกขั้นตอนของการศึกษา ก่อนเริ่มต้นเก็บข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลอย่างเป็นทางการด้วยจดหมายราชการจากมหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อขออนุญาตเข้าถึงข้อมูลในพื้นที่กับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของคณะ ก่อนเริ่มต้นการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยที่มุ่งเน้นการนำข้อมูลไปใช้สำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเท่านั้น ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลักจะไม่ถูกเปิดเผยและใช้นามแฝงทดแทนการระบุตัวตน ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงหรือภาพก่อนเริ่มต้นเก็บข้อมูลวิจัยทุกครั้งเมื่อมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลในรูปแบบดังกล่าวจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรหลักจริยธรรมในมนุษย์สำหรับนักศึกษา/นักวิจัย จัดโดยสำนักงานมาตรฐานการวิจัยในคน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และได้รับประกาศนียบัตรรับรองการผ่านการอบรม อนุมัติวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 และจะหมดอายุในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2566 และงานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2564 หมายเลขใบรับรอง COE 64.0426-057

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (In-depth Interview) โดยใช้แนวคำถามแบบไม่มีโครงสร้างในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถตอบคำถามได้อย่างละเอียดและครอบคลุมประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา โดยผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลจากนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี ตามด้วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลตามลำดับ ผู้วิจัยมุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียดจนกระทั่งข้อมูลที่ได้รับถึงจุดอิ่มตัว (Saturation) จึงหยุดเก็บข้อมูล

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หนังสือและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ตนกำลังศึกษาอย่างลึกซึ้งซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนเก็บข้อมูลและสร้างแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงใช้ในการวิเคราะห์ สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อมูลจากแหล่งเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อตรวจสอบว่าการเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในเวลา สถานที่ และบุคคลซึ่งมีลักษณะเฉพาะ เช่น สาขาวิชา ชั้นปี ภูมิลำเนา อายุ เพศ ที่แตกต่างกันจะสามารถให้ข้อค้นพบเรื่องความหมาย ที่มาของความหมาย สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาว่าเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ หากพบว่าข้อค้นพบที่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันแสดงว่าข้อมูลถูกต้อง การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลเอกสารเพื่อที่จะสามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและนำมาตรวจสอบยืนยันกันได้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2563)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มต้นกระบวนการจัดระเบียบข้อมูลเมื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรกเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจดบันทึกและการบันทึกเสียงมาถอดเป็นบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim Transcript) ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางคอมพิวเตอร์ กำหนดชื่อเฉพาะพร้อมหมายเลขลำดับที่ เพื่อป้องกันการปะปนกันกับข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักคนอื่น ๆ และอำนวยความสะดวกในการจัดการข้อมูล ดังรายชื่อตัวอย่างนี้ “นักศึกษา (01)” “อาจารย์ (01)” “เจ้าหน้าที่ (01)” เมื่อผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์ที่จัดระเบียบข้อมูลเรียบร้อยแล้วเข้าสู่โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ Provalis Research’s QDA Miner Lite Text Analysis Software แล้วจึงเริ่มต้นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบทฤษฎีฐานราก (ชาย โปธิสิตา, 2556) ซึ่งมีต้นแบบมาจากรูปแบบเชิงระบบของ Strauss and Corbin โดยเริ่มต้นจากการอ่านข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียดหลายครั้ง เพื่อค้นหาข้อความที่เข้าข่ายกับเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ ลดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปและคัดเลือกเฉพาะมโนทัศน์ (Concept) ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและกำหนดรหัสให้มโนทัศน์นั้น ๆ จากนั้นจึงค้นหาและเชื่อมโยงรูปแบบความสัมพันธ์ที่น่าจะมีหรือน่าจะเป็นระหว่างรหัสเหล่านั้นและสร้างเป็นสมมติฐานชั่วคราว หลังจากวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรกเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มต้นเก็บข้อมูลชุดใหม่และนำบทสัมภาษณ์คนต่อไปมาวิเคราะห์เช่นเดียวกัน การวิเคราะห์ข้อมูลจะปรากฏมโนทัศน์ที่เหมือนและแตกต่างกันกับข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรก ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาตรวจสอบและปรับปรุงสมมติฐานเพื่อใช้เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนถัดไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Theoretical Sampling)

เมื่อการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักมาถึงจุดที่เรียกว่าทฤษฎีชนพदान (Theoretical Saturation) คือ การได้รับคำตอบซ้ำกันในการสัมภาษณ์จนไม่เกิดข้อค้นพบหรือประเด็นใหม่ที่แตกต่างจากข้อมูลเดิมและไม่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงสมมติฐานแล้ว ผู้วิจัยจึงหยุดการเก็บข้อมูลและนำมโนทัศน์ที่ได้มาเชื่อมโยงและจัดกลุ่มมโนทัศน์เข้าด้วยกันตามความสัมพันธ์ที่แต่ละมโนทัศน์มีต่อกันเพื่อให้เกิดแนวคิดสำหรับอธิบายปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา จากนั้นจึงบูรณาการข้อมูลที่จัดกลุ่มแล้วให้เป็นเรื่องราวที่มีความหมายตามแบบแผนของเรื่องที่ศึกษาวิจัย เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปการวิจัยหรือคำอธิบายเชิงทฤษฎีที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล จนกระทั่งข้อมูลที่ได้เกิดการอิ่มตัว และมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว จึงเริ่มดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยกรอบแนวคิดจากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองดี แนวคิดเรื่องจิตอาสา และแนวคิดเรื่องกิจกรรมนักศึกษา มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบแผนของการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
3. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

ส่วนที่ 1 การให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสาตามทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก พบว่า การให้ความหมายคำว่า จิตอาสา ของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล มีที่มาของความหมายมาจากการปลูกฝังและการบ่มเพาะโดยสถาบันทางสังคม 2 สถาบัน ได้แก่ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยความหมายของจิตอาสาตามทัศนคติของนักศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ความหมาย ได้แก่ 1) การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม 2) การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน และ 3) การทำความดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 จิตอาสา คือ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม

นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ความหมายของจิตอาสา คือ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นการเสียสละเวลา แรงกาย แรงใจ ความรู้ความสามารถ หรือทรัพย์สินของตนเองเพื่อช่วยเหลือสังคมอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ในวงกว้าง โดยการทำ ความดีนั้นสามารถเป็นการกระทำอะไรก็ได้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือสร้าง

ผลกระทบเชิงบวกให้แก่สังคม เช่น การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน การทำกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำกิจกรรมด้านการศึกษาให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“จิตอาสา คือ คนที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีความพร้อมและความต้องการที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตัวเองเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้เป็นที่ไปในทิศทางที่ดีขึ้น” (นักศึกษา (2) , 2564)

“จิตอาสา มันเป็นการที่เราจะทำอะไรก็ได้ แค่เรานึกถึงคนอื่น มันก็มีจิตใจที่จะช่วยเหลือคนอื่น หรือการที่เราทำอะไรด้วยความเต็มใจ เพื่อส่วนรวมคะ ไปช่วยเหลือคนอื่นด้วยความเต็มใจอะไรประมาณนี้คะ” (นักศึกษา (4) , 2564)

“ส่วนตัวมองว่าจิตอาสาคือการไปช่วยเหลือคนอื่นด้วยทางไหนก็ได้ สมมุติเขาไปปลูกป่าหรือช่วยเหลือสัตว์ป่าก็ได้ อันนี้ก็เป็นเชิงสิ่งแวดล้อม หรือว่าไปช่วยจัดหาทุนหรือบริจาคก็ได้เหมือนกัน” (นักศึกษา (10) , 2564)

และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

“ผมมองว่าจิตอาสาคือทัศนคติและความตั้งใจของคนที่ต้องการที่จะเสียสละ ไม่ว่าจะเป็นเสียสละเวลา เสียสละทรัพย์ เสียสละความพยายาม ในการที่จะทำให้ผู้อื่นที่ขาดแคลน ที่ไม่ได้มีโอกาสเท่ากับเรา ให้เขามีบางส่วนในชีวิตที่ดีขึ้น” (อาจารย์ (1) , 2564)

1.2 จิตอาสา คือ การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ความหมายของจิตอาสา คือ การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการทำความดีตามความสามารถที่ตนเองถนัดและความสะดวกของแต่ละบุคคล เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจและบริสุทธิ์ใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการช่วยเหลือและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น โดยที่ผู้กระทำไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับผลประโยชน์หรือสิ่งใดเป็นการตอบแทนจากการกระทำนั้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“จิตอาสาคือการทำอะไรก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นบริจาคหรืออะไรก็ตาม คืออะไรก็ได้เลยที่มาจากเราโดยที่เราไม่หวังผลตอบแทน”

(นักศึกษา (3) , 2564)

“มันคือการที่เราทำอะไรในสิ่งที่เราสมัครใจ แล้วเราก็อยากจะทำ ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะได้ผลตอบแทนหรือเปล่า” (นักศึกษา (6) , 2564)

“หนูคิดว่าจิตอาสาเป็นสิ่งที่เราทำอะไรสักอย่างให้คนอื่น ที่ทำให้สังคมทำให้ใครก็ได้ ไม่ต้องรู้จักกันก็ได้ เป็นงานที่เราแค่อยากจะแบ่งปันหรือทำอะไรสักอย่างเพื่อช่วยเหลือคนอื่น โดยไม่ต้องได้รับผลตอบแทน”

(นักศึกษา (17) , 2564)

และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

“มันคือการแบ่งปัน การให้โอกาส การเพิ่มโอกาส จากคนที่มีความพร้อมมากกว่าสู่คนที่มีความพร้อมน้อยกว่าโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เราแบ่งปันด้วยความรู้สึกที่เราทำไปแล้ว คนที่เราแบ่งปันอะไรให้ไปเขาดีขึ้น เขาสบายขึ้น มันเกิดประโยชน์ต่อเขามากขึ้นแล้วเป็นสิ่งที่เราอยากทำแล้วเราสบายใจ” (อาจารย์ (2) , 2564)

“มันคือการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน แล้วก็ต้องมีความโอปอ อ้อมอารี เผื่อแผ่ เราต้องให้กับทุก ๆ คนโดยที่เราไม่เลือกปฏิบัติคะ”

(เจ้าหน้าที่ (2) , 2564)

1.3 จิตอาสา คือ การทำความดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ความหมายของจิตอาสา คือ การทำความดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เป็นการทำความดีโดยที่ผู้กระทำต้องไม่รู้สึกว่าตนเองสูญเสียอะไรบางอย่างเมื่อต้องลงมือทำความดี ไม่รู้สึกลำบากใจหรือไม่สบายใจเมื่อกระทำ ผู้ที่มีจิตอาสาจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“มันคือการที่เราจะลงมือทำอะไรก็ตามโดยเราไม่รู้สีกว่ากำลังเสียอะไรบางอย่าง รู้สึกอึดอัดใจหรือลำบากใจ การที่เราารู้สึกอะไรแบบนี้ผมว่ามันยังไม่ใช่จิตอาสา” (นักศึกษา (1) , 2564)

“เราต้องคิดว่าทำอย่างไรเพื่อให้ถึงจุดประสงค์ของงานที่ตั้งไว้ โดยต้องระวังว่าการที่เราทำอย่างนั้นมันจะไม่กระทบสิ่งอื่นด้วยใช่ไหม มันจะไม่ได้กลายเป็นว่ารบกวนคนอื่นแทนหรือเปล่าอะไรอย่างนี้ค่ะ”

(นักศึกษา (3) , 2564)

“สำหรับผมผมคิดว่า อย่างน้อยแค่คุณไม่ทำตัวให้เป็นภาระคนอื่น นั่นคือคุณเป็นจิตอาสาแล้ว คือรับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเอง ทำตัวเองให้ดีพอตัวเองดีแล้วมันถึงจะไปช่วยคนอื่นได้ ไม่ต้องเป็นภาระใคร ดังนั้นการที่เราไม่ทำตัวให้เป็นภาระใคร มันก็เป็นจิตอาสาแล้ว”

(นักศึกษา (9) , 2564)

และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

“จิตอาสาของพี่คือ การทำประโยชน์เพื่อสังคมด้วยความเต็มใจ และผลของการกระทำคือต้องไม่สร้างความลำบากให้กับตัวเราและผู้อื่น เหมือนกับเราเป็นผู้ให้ แต่ก่อนที่เราจะให้ ตัวเราก็กต้องไม่เดือดร้อนด้วยค่ะ” (เจ้าหน้าที่ (1) , 2564)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าที่มาของความหมายจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มีความแตกต่างกันตามภูมิหลัง การเรียนรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งเกิดจากการปลูกฝังและขัดเกลาโดยสถาบันทางสังคม 2 สถาบัน คือ 1) สถาบันครอบครัวที่ซึ่งสมาชิกในครอบครัวร่วมกันอบรมสั่งสอนและปลูกฝังให้นักศึกษารู้จักปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม รู้จักกฎ ระเบียบ ของสังคม และสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมด้วยการทำกิจกรรมจิตอาสาตามที่ตนสนใจ ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมที่ดีด้านจิตอาสาด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การเข้าวัดทำบุญ การบริจาคสิ่งของ การปลูกป่า เป็นต้น 2) สถาบันการศึกษา ความหมายของจิตอาสาเกิดจากการปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระบบสมุดบันทึกความดีเพื่อกำหนดให้นักเรียนได้รู้จักการทำกิจกรรมจิตอาสาให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้นักเรียนยังได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสาผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนด้วย

ความสมัครใจ เช่น การเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ การเป็นกรรมการนักเรียน การเป็นกรรมการจัดการแข่งขันกีฬา เป็นต้น ส่วนในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสาจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก พบว่า สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ 1) รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสา และ 3) สาเหตุที่นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล มีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาในบทบาทที่แตกต่างกัน เช่น การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม การเป็นผู้จัดกิจกรรม และการเป็นอาสาสมัครในกิจกรรม โดยสามารถจำแนกรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติเข้าร่วมได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

2.1.1 กิจกรรมระดับคณะ การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาภายในวิทยาลัยนานาชาติแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

2.1.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตร กิจกรรมในหลักสูตรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา การเรียนในรายวิชาภาวะผู้นำสากล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาเกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำและจิตอาสาและในเชิงปฏิบัติผ่านการลงมือทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม นักศึกษาจะได้รับมอบหมายให้รวมกลุ่มกันวางแผนการทำกิจกรรมจิตอาสาและดำเนินการต่อจนเสร็จสิ้น โครงการที่นักศึกษาเคยมีส่วนร่วมในรายวิชาดังกล่าว ได้แก่ โครงการเก็บขยะวันลอยกระทง โครงการสอนหนังสือและบริจาคอุปกรณ์การเรียนให้แก่ผู้พิการทางสายตา โครงการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาในช่วงที่เรียนออนไลน์ โครงการระดมทุนเพื่อบริจาคให้แก่องค์กรสาธารณกุศล เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“เป็นวิชาที่เขาให้เราเสนอโครงการว่าอยากจะไปช่วยเหลือสังคมอย่างไร แล้วมีความเป็นจิตอาสาอะไรอย่างไร ตอนนั้นเหมือนผมทำโครงการเกี่ยวกับการเก็บขยะวันลอยกระทง” (นักศึกษา (1) , 2564)

“มีวิชาภาวะผู้นำสากลที่ให้ทำโครงการช่วยเหลือสังคม ตอนนั้นก็ไปช่วยคนตาบอดตรงราชวิถี ไประดมทุนก่อน เอาเงินไปช่วย ไปซื้อของซื้ออุปกรณ์การเรียน พอถึงวันจริงก็ไปช่วยเขาสอนหนังสือ แล้วก็บริจาคอุปกรณ์การเรียนเลยครับ” (นักศึกษา (5) , 2564)

“วิชาภาวะผู้นำสากลมีโครงการที่วางแผนกันไว้ จะทำเรื่อง โรคซึมเศร้า ขณะเรียนออนไลน์ครับ เพราะมันมีกรณีที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยหนึ่ง ก็เลยอยากสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องนี้” (นักศึกษา (6) , 2564)

“มีวิชาภาวะผู้นำสากลค่ะ เขาให้ทำโครงการกลุ่มที่สามารถไปช่วยสังคมได้ไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่งค่ะ ตอนนั้นก็ไปขายน้ำแดงที่ตึกใหม่เนียแหละค่ะ จะเอาเงินอันนี้ไปบริจาคเลี้ยงข้าวให้กับเด็กที่เขาพิการทางสมองค่ะ” (นักศึกษา (14) , 2564)

2.1.1.2 การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิทยาลัยนานาชาติมี

ยุทธศาสตร์ด้านการนำความเชี่ยวชาญและความโดดเด่นของแต่ละคนมาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงมีการส่งเสริมให้นักศึกษา นำทักษะ และความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมผ่านการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ หน่วยพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม วิทยาลัยนานาชาติ เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่ตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์นี้จึงจัดให้มีโครงการ “MUIC Shalala Project” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมกลุ่มนักศึกษาจิตอาสาทำหน้าที่เป็นครูอาสาสอนภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ รอบมหาวิทยาลัยมหิดล นักศึกษาจะได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอนและกิจกรรม จนถึงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผล นอกจากนี้ นักศึกษายังมีประสบการณ์ด้านจิตอาสา ด้วยการช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ เช่น กิจกรรมวันเปิดบ้าน (Open House) กิจกรรมออกบูทประชาสัมพันธ์คณะ เป็นต้น

นอกจากนี้ สโมสรนักศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการ สังคม การบำเพ็ญประโยชน์ และเสริมสร้างประสบการณ์การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยทุกแง่มุม รูปแบบการทำกิจกรรมจิตอาสาของสโมสรนักศึกษา คือ การที่นักศึกษาเสียสละเวลาของตนเองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมขนาดใหญ่ของคณะ เช่น กิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ กิจกรรมต้อนรับนักศึกษาใหม่ เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาพบว่าชมรมอาสาและพัฒนาชุมชนของวิทยาลัยนานาชาติ เป็นชมรมด้านจิตอาสาที่ได้รับความนิยมสูงในหมู่นักศึกษา เพราะมีกิจกรรมจิตอาสาหลากหลายรูปแบบให้นักศึกษาเลือกเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง เช่น กิจกรรมระดมทุนบริจาค กิจกรรมประดิษฐ์สมุดทำมือ กิจกรรมระบายสีกระเป๋าผ้าเพื่อนำไปบริจาค กิจกรรมค่ายอาสาและพัฒนาชุมชน กิจกรรม ณ สถานสงเคราะห์คนชรา หรือสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า กิจกรรมปลูกป่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีชมรมอื่น ๆ ในสังกัดคณะที่ทำกิจกรรมด้านจิตอาสา เช่นเดียวกัน เช่น ชมรมสัตว์โลกเพื่อนรัก ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และชมรมรอกแก้ว เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“ที่รู้สึกภูมิใจกว่าคือการได้ทำ MUIC Shalala Project ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการ CSR ของ MUIC เพราะอันนี้เราไม่ได้เป็นแค่คนเข้าร่วม แต่เราเป็นคนจัดกิจกรรมด้วย เราไปพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้นักเรียนได้มากขึ้น ซึ่งเขาก็รู้สึกสนุกและได้เรียนรู้อะไรมากขึ้น” (นักศึกษา (2) , 2564)

“ตอน Open House หนูได้มีโอกาสเป็นตัวแทนของภาควิชาด้วยการอธิบายให้ผู้ปกครองฟัง อธิบายให้น้อง ๆ ฟังว่าภาควิชาของหนูทำอะไรบ้าง เรียนอย่างไรบ้าง” (นักศึกษา (8) , 2564)

“มีที่ไปแนะแนวโรงเรียนกับทางหน่วยประชาสัมพันธ์อันนั้นไปกับเพื่อนก็ไปอธิบายว่าทางวิทยาลัยของเรา มีสาขาวิชาอะไรบ้าง สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร ผลตอบรับก็ออกมาโอเคค่ะ น้อง ๆ เขาสนใจมากขึ้น แล้วก็ได้ทำประโยชน์ให้มหาวิทยาลัยด้วยค่ะ” (นักศึกษา (8) , 2564)

“ได้ช่วยจัดงานปฐมนิเทศงานใหญ่เลยค่ะ ตัวเองชอบทำงานเพื่อคนอื่นอยู่แล้ว มันก็เลยไม่รู้สึกรู้ว่าการที่ต้องมาวางแผนกิจกรรมให้มหาวิทยาลัยมันเป็นอะไรที่เกินความสามารถเรา” (นักศึกษา (17) , 2564)

“ก็ช่วยจัดกิจกรรมรับน้องอะไรแบบนี้ค่ะ ก็คือทำเพื่อรุ่นปี 2 แล้วก็รุ่นปี 1 ด้วย เพราะว่าเหมือนเราเป็นเบื้องหลังของงานรับน้องค่ะ คือถ้าไม่มีเราการจัดรับน้องก็น่าจะควบคุมยากหน่อยค่ะ” (นักศึกษา (8) , 2564)

“เคยไปเข้าค่ายอาสาที่ต่างจังหวัด ตอนนั้นหนูก็ไปในฝ่ายก่อสร้าง มีหน้าที่หลักก็คือ มันจะมีที่ก่อสร้างหลายอันค่ะ มีทำห้องน้อง มีทำสนามเด็กเล่นอะไรพวกนี้ค่ะ” (นักศึกษา (3) , 2564)

2.1.2 กิจกรรมระดับมหาวิทยาลัย การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติในระดับมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

2.1.2.1 การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งส่งเสริมจิตอาสาให้นักศึกษาด้วยการนำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ดังปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหิดลที่ว่า “ความสำเร็จที่แท้จริงอยู่ที่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ” หน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล จึงได้นำเอาความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยที่ต้องการส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตอาสา สอดแทรกลงไปในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษา มีการสอดแทรกกิจกรรมทำความสะอาดและการปรับปรุงโรงเรียนในต่างจังหวัด โครงการฝึกอบรมการตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ เป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาอาสาสมัครสามารถรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง โครงการทูตมหาวิทยาลัยมหิดล นักศึกษารับหน้าที่เป็นผู้ดูแลผู้เยี่ยมชมมหาวิทยาลัยที่มาจากต่างประเทศและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย การเป็นอาสาสมัครในโครงการทำธงที่ระลึกวันมหิดล และการเป็นอาสาสมัครในโครงการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาระดับวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“เคยเข้าร่วมโครงการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษาครับ ได้ไปทำกิจกรรมจิตอาสาพวกนี้ที่สมุทรสาครครับตอนนั้นไปที่โรงเรียน มีกิจกรรมร่วมกับคนท้องถิ่นบ้างในการระดมความคิด แล้วก็ทำความสะอาดพื้นที่โรงเรียนร่วมกันครับ” (นักศึกษา (10) , 2564)

“เคยฝึกอบรมกับทีมกู้ภัยฉุกเฉินครับ ตอนนั้นไปนั่งเฝ้าเวรอยู่คืนหนึ่ง ก็ได้คุยกับเพื่อนที่เรียนเป็นนักปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ครับ ก็ได้สร้างเครือข่ายด้วยครับ” (นักศึกษา (6) , 2564)

“เคยทำงานเป็นทูตมหาวิทยาลัยครับ ทูตมหาลัยเนี่ย มันจะครอบคลุมงานเยอะมาก ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านออกไปงานประชุมต่าง ๆ เป็นตัวแทนของมหิดล และของประเทศไทยด้วย รวมถึงงานต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยียนมหาวิทยาลัยด้วยครับ” (นักศึกษา (2) , 2564)

“เคยไปช่วยทำธงของมหิดลค่ะ ที่ศิริราช เเท่าที่หนูจำได้ ตอนนั้นหนูเป็นคนม้วนเชือกที่ไว้ห้อยกับเสาธงค่ะ เขาก็จะแบ่งเป็นซุ้มๆ ว่าซุ้มนี้ทำอะไรค่ะ” (นักศึกษา (3) , 2564)

“เคยไปช่วยจัดกิจกรรมปฐมนิเทศให้กับน้องปี 1 ของมหิดล เป็นเบื้องหลัง เขาจะแบ่งเป็นแต่ละแผนกครับ ผมจะอยู่แผนกบนเวที แบบเปลี่ยนฉาก ผมจะเป็นงานใช้แรง ดึงฉากพวกนี้ครับ”

(นักศึกษา (5) , 2564)

2.1.2.2 การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

สโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นองค์กรนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการทำกิจกรรมกลางและกิจกรรมชมรมของมหาวิทยาลัย นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติบางส่วนมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสโมสรนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยด้วยการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานในฝ่ายต่าง ๆ ของกิจกรรมต้อนรับนักศึกษาใหม่มหาวิทยาลัยมหิดล (กิจกรรมรักน้อง) และนักศึกษาบางส่วนมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ของมหาวิทยาลัยมหิดล เช่น ชมรมชนบท ชมรมผู้นำเยาวชนจิตอาสา เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“เคยช่วยงานรับน้องภาคไทยครับ ช่วยดูแลความเรียบร้อย ให้คำปรึกษา การเป็นรุ่นพี่ที่ดีให้รุ่นน้องปี 1 เวลาเขามาถามก็มีแบบมีอะไรคุยได้นะ แบบคล้ายๆ เปิดอกเปิดใจมากกว่าครับ เหมือนอารมณ์เป็นที่ปรึกษาให้เขามากกว่าครับ” (นักศึกษา (1) , 2564)

“เคยไปร่วมชมรมของมหาวิทยาลัย ชมรมชื่อว่า Youth เป็นเหมือนชมรมจิตอาสาที่อยู่ตามมหาลัย จะรับเด็กมัธยม ระดับอุดมศึกษา ไปออกค่ายทำกิจกรรมกันครับจริง ๆ คล้าย ๆ กับที่นานาชาติเลยครับ”

(นักศึกษา (9) , 2564)

“เคยเข้าชมรมของมหาวิทยาลัย ชมรมชนบท CCMU Country Club ครับ แล้วก็เคยไปทำค่ายที่ชนบทด้วยครับ” (นักศึกษา (15) , 2564)

2.1.3 กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

2.1.3.1 กิจกรรมจิตอาสาที่จัดขึ้นโดยองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร นักศึกษาบางส่วน

มีโอกาสได้นำความรู้ความสามารถและศักยภาพของตนเองไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรสาธารณะ

ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยองค์กรนอกภาครัฐหรือองค์กรเพื่อการกุศล (Non-governmental organization) เช่น การเป็นอาสาสมัครมูลนิธิสร้างรอยยิ้ม (Operation Smile Thailand) มีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการผ่าตัดรักษาภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ การเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิบูรณะนิเวศ (Ecological Alert and Recovery Thailand) มีหน้าที่เรียบเรียงเอกสารภาษาอังกฤษเพื่อใช้เผยแพร่ต่อสื่อต่างประเทศ เพื่อการสนับสนุนชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษและสารอันตรายให้ได้รับความเป็นธรรม การเป็นอาสาสมัครองค์กรกรีนพีซ (Greenpeace Thailand) นักศึกษาเข้าร่วมโครงการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบพลังงานแสงอาทิตย์ มีส่วนร่วมในการติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ ณ โรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรี การเป็นครูอาสาสมัครนิทรรศการ นักศึกษามีส่วนร่วมในการสอนหนังสือให้แก่นักเรียนบนดอยและทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ การเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก นักศึกษามีหน้าที่จัดกิจกรรมสนับสนุนและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิของเด็ก เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวិทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“หนูเคยไปไปช่วยองค์กร Operation Smile ค่ะ โรงพยาบาลเขาให้เราไปช่วยเป็นล่ามให้ ช่วยเล่นกับเด็กหรือพาเด็ก พาผู้ปกครองเดินไปห้องต่าง ๆ ในโรงพยาบาล เหมือนเป็นผู้อำนวยความสะดวกค่ะ”

(นักศึกษา (7) , 2564)

“เป็นอาสาสมัครช่วยองค์กรบูรณะนิเวศซึ่ง เอาจริงความสามารถส่วนตัวในเรื่องภาษาอังกฤษไปช่วยเขาในการเขียนเอกสารภาษาอังกฤษเพื่อเผยแพร่ต่อสื่อต่างชาติ เขียนรายงานช่วยชาวบ้านในการสู้คดีมลพิษอุตสาหกรรมด้วยครับ” (นักศึกษา (10) , 2564)

“เป็นอาสาสมัครของ Greenpeace Thailand ค่ะ ทำเกี่ยวกับการติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ ต้องเข้าเรียนแล้วก็ต้องไปเรียนติดตั้งจริง พอหลังจากเรียนติดตั้งเสร็จ ก็คือไปช่วยจัดกิจกรรมติดตั้งจริง ๆ ที่โรงเรียนที่กาญจนบุรีค่ะ” (นักศึกษา (11) , 2564)

“เข้าร่วมกิจกรรมของมูลนิธิกระจกเงาครับ เป็นครูอาสาบนดอยที่แม่ฮ่องสอนครับ ได้ไปสอนหนังสือ ทำกิจกรรมแล้วก็เล่นกับเด็กอะไรประมาณนั้นครับ แล้วก็เหมือนจัดกิจกรรมกับชาวบ้านด้วย”

(นักศึกษา (15) , 2564)

“เคยช่วยงานมูลนิธิศุภนิพนธ์พิทักษ์สิทธิ์เด็กคะ เขาก็ให้เราคิดกิจกรรมเหมือนหาวิธีว่าเราจะให้ความรู้คนในชุมชนว่าเด็กตอนนี้ขาดสิทธิอะไรอย่างไร แล้วช่วยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก แล้วก็ให้ช่วยทำสื่อคะ”
(นักศึกษา (13) , 2564)

2.1.3.2 กิจกรรมจิตอาสาที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาคเอกชน นักศึกษาบางส่วนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาคเอกชนต่าง ๆ เช่น การเป็นอาสาสมัครกิจกรรมจิตอาสาของคลื่นวิทยุแห่งหนึ่ง นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ และทาสีเส้นจราจรบนถนน การเป็นอาสาสมัครร่วมกับกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ “มนต์อาสา” นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมปลูกป่าชายเลนที่จังหวัดสมุทรสาคร การเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือกิจกรรมวันแนะแนวอาชีพให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา การเป็นอาสาสมัครในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับอาจารย์ นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำทำความสะอาดและเก็บขยะที่ชายหาดเกาะสาก จังหวัดชลบุรี เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวិทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“ตอนนั้นไปช่วยกิจกรรมของคลื่นวิทยุ ไปช่วยสร้างถนน ทาสีพื้นจราจร ทำความสะอาดให้กับพื้นที่สาธารณะครับ” (นักศึกษา (5) , 2564)

“เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับมนต์อาสาคะ ไปปลูกป่าชายเลนที่สมุทรสาคร ที่มันต้องเลอะโคลนมาก ๆ แล้วพอไปกับเพื่อน มันเลอะโคลนก็เลยสนุกไปด้วย ก็เลยชอบคะ” (นักศึกษา (16) , 2564)

“เคยเป็นผู้ช่วยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเล็ก ๆ เจอมาจากเพจเฟซบุ๊กที่เขาจัดอีเว้นท์แนะแนวอาชีพให้กับเด็ก ๆ ค่ะ เราก็ไปช่วยประสานงานวันที่จัดกิจกรรมคะ” (นักศึกษา (8) , 2564)

“เคยไปเก็บขยะโครงการที่เกาะสากกับอาจารย์คะ เหมือนเขาก็ไปทดลองว่าวัสดุไหนที่ปลูกปักการังแล้วมันไม่ทิ้งขยะไว้ แล้วก็ดูพื้นที่โดยรอบ เป็นโครงการระยะยาวคะ” (นักศึกษา (12) , 2564)

2.1.3.2 กิจกรรมที่นักศึกษาจัดขึ้นเอง นักศึกษาบางส่วนมีประสบการณ์การจัดกิจกรรมจิตอาสาด้วยตนเอง เช่น การทำกิจกรรมจิตอาสาในขณะที่เป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างจากการเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อ

แสวงหาประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง และเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป อาทิ การเป็นอาสาสมัครทำกิจกรรมเกี่ยวกับเด็กในค่ายผู้พลัดถิ่น การเป็นอาสาสมัครในโครงการสร้างที่พักอาศัยเพื่อคนไร้บ้าน การเป็นอาสาสมัครในงานวิ่งมาราธอน เป็นต้น นักศึกษาบางส่วนมีประสบการณ์การจัดค่ายอาสาด้วยการรวมกลุ่มกับเพื่อนและระดมทุนสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อจัดกิจกรรม ณ โรงเรียนในชนบท นักศึกษาบางส่วนรวมกลุ่มกันใช้งบประมาณส่วนตัวเพื่อจัดกิจกรรมสนับสนุนการและสนับสนุนอาหารกลางวันที่สถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า นักศึกษาบางส่วนมีส่วนร่วมในการสอนภาษาอังกฤษให้แก่เยาวชนในโบสถ์ เป็นต้น สาเหตุการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยตนเอง เนื่องจากการทำกิจกรรมรูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูง ไม่จำเป็นต้องติดต่อประสานงานผ่านมหาวิทยาลัยจึงมีความคล่องตัวในการทำกิจกรรมค่อนข้างมาก และนักศึกษายังได้ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนสนิทของตนเองอีกด้วย

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“ผมเคยมีโอกาสมุ่งไปช่วยเป็นครูสอนศิลปะ ตัดกระดาษ พับกระดาษ วาดรูประบายสี ทำงานศิลปะอะไรอย่างนี้ ที่ค่ายผู้ลี้ภัยหนึ่งที่ใกล้ๆ มหาวิทยาลัย แล้วก็ก็เป็นกิจกรรมที่ทำกับเด็ก ที่ค่ายผู้ลี้ภัยที่เยอรมันครับ” (นักศึกษา (2) , 2564)

“ตอนที่ไปแลกเปลี่ยน กิจกรรมจิตอาสาที่ทำก็อย่างเช่นไปช่วยสร้างบ้านให้กับคนไร้บ้าน มีไปช่วยในงานวิ่งมาราธอน ไปช่วยแจกน้ำ ไปช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาร่วมงานครับ” (นักศึกษา (5) , 2564)

“ตอนนั้นเคยไปออกค่ายอาสาที่สุพรรณบุรีค่ะ ที่ไปกันเองมีแค่ที่เดียวเป็นโรงเรียนเล็ก ๆ รวมกลุ่มไปกันเองค่ะ” (นักศึกษา (4) , 2564)

“ผมใช้เวลา 1 เดือนในการจัดค่าย 3 วัน 2 คืน ที่ประจวบ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ มีไปสร้างแปลงผัก ทาสีสนาม แล้วก็มอบของต่าง ๆ ครับ ที่นั่นเป็นโรงเรียนประถมครับ” (นักศึกษา (9) , 2564)

“เคยไปทำกิจกรรมนันทนาการให้น้อง ๆ ที่บ้านเด็กกำพร้า รวมกลุ่มไปกับเพื่อน ๆ รวมเงินกันไปทำค่ะ ก็ไปทำกิจกรรมสอนภาษาอังกฤษ หรือนันทนาการร่วมกับน้อง ๆ ค่ะ” (นักศึกษา (12) , 2564)

“คือเพื่อนหนูเขาเป็นคริสต์ เหมือนที่บ้านเขาที่โบสถ์ก็เหมือนจะสอนภาษาอังกฤษให้เด็กค่ะ แล้วเขาก็เลยชวนไป เหมือนเป็นช่วงวันหยุดพอดี ก็เลยลองไปทำดูค่ะ” (นักศึกษา (14) , 2564)

2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ประกอบด้วย 3 ประเด็นปัญหา ซึ่งมีที่มาจากประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในฐานะของผู้เข้าร่วม ผู้จัดกิจกรรม และอาสาสมัคร มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม

นักศึกษามองว่าการทำงานร่วมกับคนจำนวนมากย่อมก่อให้เกิดปัญหาด้านการสื่อสาร เพราะแต่ละบุคคลมีความคิดเห็นและมีมุมมองเป็นของตนเองอันเกิดจากภูมิหลังและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการปรับตัวเข้าหากัน ใช้การกำหนดกรอบการทำงานและการตั้งเป้าหมายร่วมกันเพื่อช่วยประสานความคิดเห็นของคนในทีมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวិทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ได้แก่

“ปัญหาคือเรื่องการทำงานกับผู้อื่นครับ เพราะว่า อันนี้มันก็เป็นเรื่องธรรมดาของการทำงานทุกชนิดอยู่แล้ว เพราะว่าแต่ละคนมันอยู่ในโลกของแต่ละคน ไม่ค่อยที่จะสามารถประสานความคิดเข้ามาหากันได้ จึงต้องตีกรอบแนวทางการทำงาน หรือตั้งวิสัยทัศน์ให้ทำงานร่วมกันได้ครับ”

(นักศึกษา (2) , 2564)

“มุมมองการทำงานที่อาจจะแตกต่างกันอย่างเช่นของผม มุมมองการทำงานของผมก็คือ ค่อนข้างที่จะเป็นแนวกว้างๆ ไม่ค่อยละเอียดเท่าไร แต่มองไปที่ผลลัพธ์ แต่ว่าคนอื่นอาจจะมองไปในทางที่ละเอียดกว่านั้น สุดท้ายผลลัพธ์ก็ออกมาคล้ายๆ กัน แต่ว่ามุมมองที่มองอาจจะคิดว่าเราไม่ละเอียด แต่ว่าเราก็คือมองที่ผลลัพธ์สำเร็จเหมือนกันครับ” (นักศึกษา (15) , 2564)

“สิ่งที่กระทบจิตใจก็คือเราช่วยงานมากเกินไปแล้วคนอื่นไม่ช่วยเลย ทุกคนต้องช่วยกัน ไม่ใช่ให้ใครคนใดคนหนึ่งหนักเกินไป ปัญหา มันก็เป็นเรื่องของ การแบ่งงานเนี่ยแหละค่ะ ช่วยน้อยเกินไปก็รู้สึกแย่ ช่วยเยอะเกินไปเราก็รู้สึกว่ามันเกินตัว” (นักศึกษา (13) , 2564)

2.2.2 ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อตกลงของกิจกรรม

ผู้จัดกิจกรรมกำหนดให้มีกฎ ระเบียบและข้อตกลงที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องปฏิบัติ ร่วมกัน เพื่อความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำกิจกรรมร่วมกัน หากมีผู้เข้าร่วม กิจกรรมละเมิดกฎ ระเบียบหรือข้อตกลงของกิจกรรม อาจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมได้ เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอาสา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ควรใช้โทรศัพท์มือถือต่อ หน้านักเรียนที่ค่าย เนื่องจากจะทำให้นักเรียนเสียสมาธิจากกิจกรรมที่ทำอยู่ นอกจากนี้หากผู้เข้าร่วม กิจกรรมทุกคนชาร์จโทรศัพท์มือถือพร้อมกันหลายเครื่องในตอนกลางคืน อาจทำให้ไฟฟ้าลัดวงจรได้ เนื่องจากระบบไฟฟ้าของโรงเรียนในชนบทไม่สามารถรองรับการใช้กำลังไฟฟ้าพร้อมกันในปริมาณ มากได้ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวชมรมอาสาและพัฒนาชุมชนจึงขอความร่วมมือให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ใช้โทรศัพท์มือถือเมื่อจำเป็นเท่านั้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษานิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มี ลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“ตอนไปค่ายอาสาที่เคยเจอก็มี 2 ประเด็นคือ อย่างแรกคือ เวลาเราใช้ มือถือ นักเรียนที่เราไปทำกิจกรรมด้วย เขาจะเห็นว่าเราใช้มือถือกัน แล้ว เขาก็อยากได้อีกมีแบบเราค่ะ มันทำให้เขาไม่มีความสุขกับสิ่งที่ตัวเองมี อีกประเด็นคือเรื่องการชาร์จโทรศัพท์พร้อมกันทำให้ไฟฟ้าที่โรงเรียน ลัดวงจรได้ค่ะ” (นักศึกษา (3) , 2564)

“การที่นักเรียนในค่ายเห็นว่าพี่ ๆ ลูกค่ายใช้มือถือในค่าย น้องเขาไม่มี เหมือนเรา อาจจะทำให้น้องเขาเกิดความอยากได้อีกมี แล้วอาจจะไม่ ค่อยมีสมาธิกับงานที่ได้รับมอบหมายเท่าที่ควร แล้วมันเคยมีปิ่นที่ไฟดับ เพราะทุกคนชาร์จแบตมือถือและใช้ไดร์เป่าผมพร้อมกันด้วยค่ะ ” (นักศึกษา (4) , 2564)

2.2.3 ปัญหาด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรม

นักศึกษาที่เป็นผู้จัดกิจกรรมจิตอาสาบางส่วนประสบกับปัญหาการวางแผนการจัด กิจกรรมเนื่องจากกรรมการชมรมมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทุกปี ส่งผลให้คณะกรรมการผู้จัด กิจกรรมมือใหม่ประสบปัญหาด้านการขาดประสบการณ์การบริหารชมรม ขาดความต่อเนื่องในการส่ง ต่องานกันระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง อาจส่งผลให้ขาดการคิดและไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบเมื่อ ต้องวางแผนการดำเนินกิจกรรม และส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่สามารถ บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมได้

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวិทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“ถ้าปัญหาก็อยู่ที่การทำงานมากกว่าค่ะ อย่างเช่นที่เราจับบทเป็นกรรมการชมรม เราก็จะมีปัญหาในเรื่องของการจัดวางแผนหรือเตรียมงานให้มันพร้อม แล้วก็การรับผิดชอบลูกค้า เพราะเราก็พาเขาไปหลายคน เราก็ต้องรับผิดชอบต่อภารกิจของเขา แล้วก็เรื่องการทำงาน เรื่องการแบ่งงานกันอะไรประมาณนี้ค่ะ” (นักศึกษา (4) , 2564)

“มันเคยมีครั้งหนึ่งที่เราจัดกิจกรรม แต่เหมือนเราไม่คิดให้ถี่ถ้วนก่อน แล้วพอเราให้เขาทำกิจกรรมนั้นเสร็จแล้ว เรามาเจอว่ามันไม่ได้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่เราตั้งไว้ครับ ก็รู้สึกเสียใจครับ” (นักศึกษา (5) , 2564)

“ปัญหาที่เจอคือค่ายแรกที่ทำเลย ขาดประสบการณ์ครับ ขาดผู้รู้เลย เราทำกันแบบมั่วๆ สุ่มๆ ไป ทำเท่าที่รู้ซึ่งมันไม่พอครับ ครั้งนี้เราได้เรียนรู้แล้ว ครั้งหน้าเอามาใช้ใหม่ ก็ได้เรียนรู้มากเรื่อย ๆ ครับ” (นักศึกษา (9) , 2564)

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสาทั้ง 3 ประเด็น มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

“ผมไม่มองว่ามันเป็นปัญหาค่ะ มันเป็นคุณลักษณะของการทำงานร่วมกัน มันเกิดขึ้นอยู่แล้ว ผมว่ามันเป็นเรื่องที่ดีมากเลยแล้วเราไม่ควรแก้ไขด้วย เพราะว่ามันเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้เขาเติบโตและเข้าใจระบบมากขึ้นเยอะมาก แล้วหลังจากผ่านไปสักระยะหนึ่ง เขาจึงเรียนรู้จะไรมากขึ้นจากประสบการณ์ครับ” (อาจารย์ (1) , 2564)

“ผมมองว่า มันคือปัญหาที่จะต้องเกิดขึ้นอยู่แล้ว แล้วที่มันเกิดขึ้นเนี่ย มันก็เป็นสิ่งที่ดี เพราะมันคือการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและประสบการณ์ สิ่งเหล่านี้ ก็อยากจะให้เด็กเขามองเป็นประสบการณ์ ถ้ามองว่ามันเกิดขึ้นแล้วเราเรียนรู้อะไรกับมัน เพราะฉะนั้นทุก ๆ การกระทำ ทุก ๆ ประสบการณ์ เราต้องมานั่งถอดบทเรียนกันว่าปัญหาที่มันเกิดขึ้นมันเป็นเพราะอะไร แล้วเราจะแก้ไขปัญหาอย่างไร แล้วเขาจะแข็งแกร่งขึ้นในทุก ๆ กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มันคือการเรียนรู้ มันคือกระบวนการ” (อาจารย์ (2) , 2564)

“พีคิดว่าการทำงานกิจกรรมทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมอะไรก็แล้วแต่ มันเป็นกระบวนการพัฒนาเขาด้วยที่จะต้องเจอกับปัญหาพวกนี้ ผู้จัดได้เรียนรู้กระบวนการทำงาน ส่วนผู้เข้าร่วมก็ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง” (เจ้าหน้าที่ (1) , 2564)

จะเห็นได้ว่ามุมมองที่บุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลมีต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมจิตอาสา มีความแตกต่างกับมุมมองของนักศึกษา บุคลากรมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมจิตอาสาทั้ง 3 ประเด็น คือ 1) ปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม 2) ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อตกลงของกิจกรรม 3) ปัญหาด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรม เป็นปัญหาทั่วไปที่ต้องเกิดขึ้นในการทำกิจกรรมทุกประเภทอยู่แล้ว ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกิจกรรมประเภทจิตอาสาเท่านั้น เป็นเรื่องปกติที่จะต้องประสบกับปัญหาดังกล่าว และมองว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะการที่นักศึกษาได้หาหนทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากบทเรียนต่าง ๆ จนกระทั่งเกิดกระบวนการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนเอง ที่ซึ่งนักศึกษานำไปใช้เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้มีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้นได้

2.3 สาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษพบว่าสาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ประกอบด้วย 4 สาเหตุ มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 กิจกรรมไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา

ความสนใจและความชอบส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมจิตอาสาบางรูปแบบอาจไม่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา หรือนักศึกษาอาจสนใจกิจกรรมประเภทอื่น ๆ มากกว่า เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมดนตรี เป็นต้น นักศึกษาจึงเลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในด้านที่ตนเองถนัดและสนใจ นอกจากนี้ นักศึกษายังมองว่าการเลือกเข้าร่วมหรือเลือกที่จะไม่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่นักศึกษาทุกคนพึงมี นักศึกษาจึงเลือกทำในสิ่งที่ตนเองสะดวกและสบายใจมากที่สุด

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“มันขึ้นอยู่กับความชอบของเขาเลยครับ .. ความรู้สึกว่ามันคือทางที่เขาสบายใจ เขาสบายใจที่จะอยู่ในแบบนี้ เขาโอเคในแบบนี้อยู่แล้ว ผมมองว่าบังคับไม่ได้ครับ มนุษย์ไม่สามารถบังคับได้เลย บังคับก็บังคับได้แค่

ภายนอก แต่บังคับจากข้างในบังคับไม่ได้ จากภายในมันต้องเกิดจากการคิดเองเท่านั้น” (นักศึกษา (2) , 2564)

“สำหรับหนู หนูคิดว่าความสนใจของคนส่วนใหญ่มันไม่ใช่เรื่องจิตอาสา ค่ะ หนูมองว่ามันไม่ได้ตรงกับความสนใจเขาขนาดนั้น เขาเลยไม่เข้าร่วมค่ะ” (นักศึกษา (7) , 2564)

“บางคนเขาก็สนใจอย่างอื่นมากกว่า เหมือนที่หนูบอกตอนแรกว่าถ้าเกิดจะมาทำจิตอาสาเขาต้องสนใจเรื่องนั้นด้วย แล้วก็ต้องมีความสนใจที่จะทำเพื่อคนอื่นด้วยเขาถึงจะมาทำใช้ไหมคะ หนูคิดว่าส่วนที่เขาไม่มาทำเพราะเขาสนใจเรื่องอื่นที่มากกว่าค่ะ” (นักศึกษา (11) , 2564)

“กิจกรรมจิตอาสามันมีหลายอย่างมาก เช่น ชมรมอนุรักษ์เขาอาจจะให้คนไปต่างจังหวัดไปเก็บขยะที่ชายหาด ชมรมสัตว์โลกเพื่อนรักอาจจะให้ไปบ้านสุนัข ชมรมจิตอาสาอาจจะให้อยู่ที่มหาวิทยาลัยทำสมุดอะไรอย่างนี้ค่ะ ก็เลยรู้สึกว่ามันไม่ได้เป็นเพราะว่าคนไม่ยอมทำกิจกรรมจิตอาสา แต่หนูคิดว่าเป็นเพราะความสนใจในแต่ละกิจกรรมของคนมันไม่เหมือนกัน” (นักศึกษา (13) , 2564)

2.3.2 การไม่มีเพื่อนร่วมทำกิจกรรม

เพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา นักศึกษามองว่าการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ซึ่งต้องใช้ความกล้าหาญและความพยายามเป็นอย่างมาก การเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกับเพื่อน รุ่นพี่ หรือคนรู้จักจึงเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ง่ายกว่า

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวិทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“หนูสงสัยที่สุดคือคนที่เขาไม่มีเพื่อน หนูจะพยายามชวนคนพวกนี้มา ซึ่งพอเขามาปุ๊บเขาก็จะมานะถ้ามีเพื่อน ถ้าไม่มีเพื่อนก็ไม่มาอีกเหมือนกัน” (นักศึกษา (3) , 2564)

“ที่เด็กที่ไม่อยากทำจิตอาสาเพราะว่า เขาไม่กล้าที่จะเข้าไปมากกว่า เพราะเหมือนกับว่า ถ้าสมมุติว่ามีเพื่อนเราอยู่ชมรมนี้ มันทำให้เราอยากเข้าไปมากขึ้น เหมือนเราก้ชวน ๆ กันไปได้ แต่ว่าถ้ามันไม่มีใครอยู่ชมรมนั้น จะไปคนเดียว มันน้อยคนมากที่จะกล้าเข้าไปคนเดียวแล้วเจอคนใหม่ ๆ” (นักศึกษา (8) , 2564)

“บางคนถ้าไม่มีเพื่อนไปก็อาจจะไม่ไป ไม่ว่าจะกิจกรรมจะง่ายหรือยาก ต่อให้เป็นกิจกรรมเล็ก ๆ ใต้ตึก บางทีการที่จะเดินเข้าไปแค่คนเดียวแล้วร่วมกิจกรรม ก็อาจจะเป็นเรื่องยากสำหรับบางคนเหมือนกันค่ะ”
(นักศึกษา (17) , 2564)

2.3.3 ความลำบากและความไม่สะดวกสบายในการทำกิจกรรม

นักศึกษาบางส่วนมองว่าการทำกิจกรรมจิตอาสา คือ การสร้างความลำบากให้กับตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ชีวิตประจำวันที่สุดสบายและเต็มไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ความลำบากในการทำกิจกรรมจิตอาสาในมุมมองของนักศึกษา อาทิ การไปค้างแรมที่ต่างจังหวัดหลายวัน การนอนกับพื้น การใช้ห้องน้ำรวม การรับประทานอาหารต่างถิ่น การทำกิจกรรมที่ต้องใช้แรงงานหนัก การทำกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวិทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“มันอาจจะดูลำบากสำหรับเขาด้วยครับ ก็ยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่น คนที่เคยไปเที่ยวแต่เมืองนอก แล้วพอชวนไปเที่ยวต่างจังหวัดบางที่เขาก็ไม่ได้อยากมาครับ” (นักศึกษา (1) , 2564)

“บางคนเขาไม่อยากเหนื่อย ไม่อยากไปลุย คือเขาอาจจะมิเซฟโซนที่บ้านเขา ที่มีทุกอย่างพร้อม เขาก็ไม่ได้อยากเอาตัวเองไปลำบาก อันนี้ก็เคยเจอเหมือนกันว่าไม่อยากไป เพราะกลัวลำบาก เพราะมันก็ต้องหลายวันค่ะ” (นักศึกษา (3) , 2564)

“คือเด็กอินเตอร์ก็ต้องบอกตามตรงว่าบางคนเขาก็ค่อนข้างกลัวความลำบากอย่างนี้ค่ะ ที่เจอกับตัวก็คือเพื่อนของตัวเอง ถ้าชวนเขาไปเข้าค่าย เขาก็จะคิดแล้วว่ามันจะต้องไปนอนกับพื้น มันจะต้องไปอาบน้ำแบบตักขัน ไปตากแดดตากลม อะไรประมาณนี้ เขาก็จะไม่เอาแล้ว เขาก็จะนึกภาพไปแล้วว่าเขาอยู่ไม่ได้แน่ ๆ” (นักศึกษา (4) , 2564)

2.3.4 การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา

การที่นักศึกษามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสาอาจส่งผลให้นักศึกษาตัดสินใจไม่เข้าร่วมกิจกรรม โดยทัศนคติเชิงลบอาจเกิดขึ้นจากประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาแล้วไม่ประทับใจหรือไม่เป็นไปตามที่ตนเองคาดหวัง นักศึกษาอาจมีมุมมองว่าการทำกิจกรรมจิตอาสาไม่

ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงหรือก่อให้เกิดประโยชน์แค่ในระยะสั้น การจะทำให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวและเป็นวงกว้างจำเป็นต้องใช้กำลังคนและทรัพยากรต่าง ๆ มากกว่านี้

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“แต่หนูเจอเพื่อนบางคนเขาบอกว่า ไปก็ไม่ได้ช่วยน้องเขาจริง ๆ เหมือนไปเพื่อสนองความต้องการว่าตัวเองอยากรู้สึกว่าจะช่วย แต่จริง ๆ ในระยะยาวก็ไม่ได้ช่วยขนาดนั้นอะไรอย่างนี้ค่ะ ก็มีคนที่คิดอย่างนี้เหมือนกันค่ะ” (นักศึกษา (3) , 2564)

“บางคนอาจจะมีความทรงจำเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาที่ไม่ค่อยดี อันนี้ก็เข้าใจในมุมเขา คืออย่างไรก็บขยะ เขาเคยไปทำแล้วมันไม่ได้ผล เขาก็เลยไม่เห็นความจำเป็นว่าเขาต้องไปทำต่อเพื่อไปส่งเสริมให้มันไม่ได้ผลต่อไปเรื่อย ๆ บางคนก็คิดอย่างนี้” (นักศึกษา (12) , 2564)

“เขาอาจจะมองว่าทำไปก็ไม่ได้อะไร หนุว่ามันก็มีคนที่รู้สึกอย่างนั้นนะค่ะ ถ้าเขาไม่ได้เห็นผลลัพธ์จริง ๆ ว่าสิ่งที่เขาจะช่วยทำมันมีประโยชน์อย่างไร เขาก็เลยอาจจะรู้สึกว่าเขาไม่ทำก็ได้ เพราะว่าเขาทำไม่ทำก็ไม่ได้ มีประโยชน์อะไรอยู่แล้วค่ะ” (นักศึกษา (14) , 2564)

ส่วนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก พบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ประกอบด้วย 3 แนวทาง มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมรูปแบบเดิม เช่น การติดโปสเตอร์ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ภายในมหาวิทยาลัย การแจกแผ่นพับ หรือการโพสต์เชิญชวนทำกิจกรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ไม่สามารถดึงดูดและทำให้กลุ่มคนที่ไม่สนใจในกิจกรรมจิตอาสาหันมาสนใจได้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาเสนอคือการปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ และเข้าถึงกลุ่มคนที่ไม่สนใจกิจกรรมมากยิ่งขึ้น โดยเสนอว่าควรประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดทำสื่อวีดีโอสั้น สัมภาษณ์บุคคลต้นแบบที่เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาจริง ว่ามีความรู้สึกอย่างไรและได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรม ควรคัดเลือกบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลที่คนส่วนใหญ่

คาดคิดไม่ถึงว่าบุคคลนั้นจะมาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาได้ เช่น บุคคลที่มีบุคลิกเงียบขรึม บุคคลที่ไม่ค่อยมีคนรู้จัก หรือบุคคลที่กินหรืออยู่สบาย เป็นต้น เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาว่าใคร ๆ ก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาได้ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์แบบกายภาพ เช่น การบอกเล่าแบบปากต่อปาก การบอกเล่าจากเพื่อนสู่เพื่อน จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง การตั้งบูทประชาสัมพันธ์กิจกรรมใต้อาคารเรียน และการเดินประชาสัมพันธ์กิจกรรมในมหาวิทยาลัย เป็นอีกวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงเพราะสามารถสื่อสารและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวិทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“ควรปรับความเข้าใจกับทัศนคติกับเขามากกว่า แล้วก็ทำอะไรให้เขา เห็นภาพบุคคลต้นแบบของพวกเรา ว่าที่เราทำก็เพราะแบบนี้ครับ ผมมองว่าสิ่งที่ดีควรเป็นบุคคลต้นแบบ อาจจะเป็นวิดีโอสัมภาษณ์ หนังสือ อะไรอย่างนี้ก็ได้ครับ” (นักศึกษา (1) , 2564)

“คือตอนนี้มันมีภาพลักษณ์ว่าชมรมมันเฮฮามาก ๆ ไซ้ใหม่คะ อาจจะต้องมีต้นแบบสักคนให้เห็นว่าคน ๆ นี้เขาไม่ใช่คนเฮฮา เขาเป็นคนเงียบ ๆ นะ แต่เขาก็มาเข้าร่วมกิจกรรมได้เหมือนกัน” (นักศึกษา (3) , 2564)

“อาจจะเอาคนที่คนอื่นไม่คิดว่าคนนี้จะทำแบบนี้ได้ มาเป็นผู้ชักชวน มาโปรโมทให้ คนที่คิดว่า โอ้ย คนนี้กินหรืออยู่สบายไม่มาทรมานจิตอาสา แต่จริง ๆ แล้วเขาทำอะไรประมาณนี้คะ มันน่าจะดึงคนได้”

(นักศึกษา (4) , 2564)

“ถ้าที่ผมได้ยินที่ได้ผลมาก ๆ ที่มันเป็นวงกว้างได้ ส่วนใหญ่จะเป็นแบบ ปากต่อปากล้วน ๆ เลย ถ้าเราทำให้คนไปพูดต่อในสังคมเขาได้ มันก็ทำให้คนเขามาแล้ว เหมือนเขาก็มาเข้าร่วมแล้วนะ โดยที่ผู้จัดไม่จำเป็นต้องไปบอกเอง” (นักศึกษา (5) , 2564)

และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

“การประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังผมมองว่าเป็นเรื่องที่ดีถ้าจะทำ มันก็จะทำให้เราสามารถคัดคนได้มากขึ้น หรือว่าทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้มากขึ้น ก็เป็นเรื่องที่ดีถ้าจะประชาสัมพันธ์ให้เป็นกิจจะลักษณะมากขึ้น” (อาจารย์ (1) , 2564)

“ควรหาช่องทางประชาสัมพันธ์ให้ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องหันกลับมาดูว่าเราประชาสัมพันธ์ดีพอไหม เราประชาสัมพันธ์ด้วยข้อความที่มันทรงพลังไหม เราสื่อมันออกไปให้เขาเห็นไหมว่ามันน่าทำ มันเกิดประโยชน์ กิจกรรมมันต้องขายตัวมันเองได้ด้วย”

(อาจารย์ (2) , 2564)

“ด้านการประชาสัมพันธ์ พี่แนะนำสิ่งที่ดีที่เห็นได้ชัดคือ ศิษย์เก่าที่เขาประสบความสำเร็จเวลาที่เขาออกมาพูดอะไรก็แล้วแต่ ความสำเร็จของเขาส่วนหนึ่งก็คือการเข้าร่วมกิจกรรมด้านจิตอาสาระหว่างเรียน ถ้าน้อง ๆ เห็นความสำเร็จของรุ่นพี่ได้ เขาก็อาจจะมาปรับกับตัวเขาเองได้ค่ะ”

(เจ้าหน้าที่ (1) , 2564)

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์บุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ด้านการปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยบุคลากรมองว่าการมีรูปแบบการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ตรงประเด็นและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย จะทำให้มีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสามากขึ้น ส่งผลให้ผู้จัดกิจกรรมสามารถคัดเลือกคนที่เหมาะสมกับกิจกรรม หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น นอกจากนี้ บุคลากรยังได้นำเสนอรูปแบบการประชาสัมพันธ์อีกรูปแบบหนึ่งคือ การเชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จและเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาในสมัยที่ยังเป็นนักศึกษามาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ศึกษาปัจจุบัน จะทำให้นักศึกษาสนใจและเข้าใจกิจกรรมจิตอาสามากยิ่งขึ้นเนื่องจากวิทยากรเป็นบุคคลที่เคยอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกับตนเอง มีคุณลักษณะบางอย่างคล้ายกับตนเอง การที่จะประสบความสำเร็จแบบวิทยากรจึงสามารถเป็นไปได้

3.2 การสำรวจและการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา

จากสาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ในประเด็นเรื่องกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา นักศึกษาได้เสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา โดยเสนอให้ผู้จัดกิจกรรมสำรวจความต้องการและรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย มองหาจุดอ่อนและจุดแข็งของกิจกรรม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการออกแบบกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของนักศึกษามากยิ่งขึ้น เช่น ปัจจุบันนักศึกษามีพฤติกรรมชอบใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ชอบโพสต์ภาพและวิดีโอการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ของตนเองลงในสื่อสังคมออนไลน์ นักศึกษาชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถทำได้ง่าย ไม่ยุ่งยากจนเกินไป ผู้จัดกิจกรรมจึงควรออกแบบกิจกรรมจิตอาสาให้สามารถเข้าร่วมได้ง่ายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีกฎ กติกา และเงื่อนไขการเข้าร่วมกิจกรรมไม่มากจนเกินไป เป็นกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลินและความสนุกสนานให้แก่ผู้เข้าร่วม เช่น การโพสต์ภาพถ่ายหรือวิดีโอการทำกิจกรรมจิตอาสาลงบนสื่อสังคมออนไลน์ การสอนทำอาหารหรือประดิษฐ์สิ่งของง่าย ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การมีช่างถ่ายภาพในกิจกรรมและการแจกจ่ายภาพถ่ายกิจกรรมให้แก่ผู้เข้าร่วมเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม นอกจากนี้การออกแบบกิจกรรมจิตอาสาด้วยการเพิ่มกิจกรรมด้านอื่น ๆ เข้าไป ย่อมทำให้กิจกรรมจิตอาสาที่มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมเก็บขยะที่ชายหาด อาจเพิ่มกิจกรรมด้านน้ำดูปะการังเข้าไปเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้แก่กิจกรรมและดึงดูดผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มากยิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“จัดกิจกรรมที่สามารถให้ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย ไม่ต้องมีกติกา กฎเกณฑ์ ไม่ต้องมีคุณสมบัติอะไรเยอะขนาดนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ เราน่าจะเป็นคนเข้าหาเขามากกว่า ไม่ใช่เขาเข้าหาเรา” (นักศึกษา (8) , 2564)

“อาจจะทำกิจกรรมให้มันดึงดูดคนได้ระดับหนึ่ง คืออาจจะไม่ทำให้มันยากเกินไป หรือทำให้มันสนุกมากขึ้น เพราะบางทีถ้าเราคิดในมุมมองของคนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เขาอาจจะคิดแค่ความสนุกสนานมากกว่าการทำเพื่อผู้อื่น เราก็ลองหาวิธีที่จะทำให้สองอย่างนี้มันมาด้วยกันน่าจะ “ได้ผลดีค่ะ” (นักศึกษา (11) , 2564)

“เราต้องสำรวจความคิดเห็นของพวกเขาและนำมาปรับใช้ค่ะ เราก็ต้องหากิจกรรมให้คนทำจิตอาสา ทำอย่างไรดีให้มันทำง่ายที่สุดแล้วดึงดูดใจคนที่สุด พวกนี้มันก็สามารถช่วยได้นะคะ ให้คนมาทำกิจกรรมมากขึ้น” (นักศึกษา (13) , 2564)

และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

“ถ้าเป็นไปได้เราควรทำโฟกัสกรุป พูดคุยสอบถาม หรือมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นว่าคุณอยากทำอะไร สามารถติดต่อมาได้ตลอดเลย

มีไอเดียตรงไหน แจ้งมาได้ตลอด ช่องทางรับฟังผมว่าน่าจะโอเคกว่าในการทำการสำรวจ” (อาจารย์ (1) , 2564)

“อันนี้มันก็เป็นการสื่อสารลงไป เพื่อที่จะฟังมุมมองของเด็กยุคปัจจุบัน เด็กรุ่นปัจจุบันว่ามันมีประเด็นอะไรที่เขาสนใจอยากจะทำ ซึ่งมันก็ดี เพราะสิ่งเหล่านี้มันขัดแย้งกันไม่ได้ มันต้องทำในสิ่งที่เขาอยากจะทำ และเขาชอบ” (อาจารย์ (2) , 2564)

“สิ่งสำคัญคือการสำรวจความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และนำความต้องการตรงนั้นมาจัดกิจกรรมให้ตอบโจทย์กับคนเข้าร่วมกิจกรรม มันจะได้ตรงตามความต้องการ รูปแบบการทำกิจกรรมคือจะต้องง่าย ต้องปรับจากที่ได้สำรวจมาแล้ว และปรับให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด” (เจ้าหน้าที่ (2) , 2564)

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์บุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ด้านการสำรวจและการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา โดยบุคลากรมองว่าควรมีช่องทางไว้รับฟังความต้องการของนักศึกษาว่าต้องการให้จัดกิจกรรมรูปแบบไหน ปัจจุบันมีประเด็นอะไรที่กำลังสนใจ หรืออาจจะใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group) ระดมความคิดเห็นและรับฟังความต้องการจัดกิจกรรมของนักศึกษา เพื่อที่จะสามารถนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการวางแผนและปรับปรุงกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

3.3 การมีวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาและการบังคับเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนักศึกษาได้นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา โดยต้องการให้มหาวิทยาลัยหรือคณะออกแบบวิชาศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับจิตอาสา และการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ในรายวิชาควรมีการกำหนดให้นักศึกษาวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์การทำกิจกรรมจิตอาสา ได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ รวมถึงได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจากการทำกิจกรรมอีกด้วย นอกจากนี้ควรกำหนดแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาทุกคนได้มีโอกาสได้ลองทำกิจกรรมจิตอาสา ก่อนสำเร็จการศึกษา

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่

“ด้วยความที่อินเทอร์เน็ตมีหลายสาขาวิชารวมกัน เราจึงควรมีจุดกึ่งกลางให้ทุกสาขาวิชามารวมตัวกัน อาจจะทำให้ถึงขั้นที่ว่าในระดับวิชาศึกษาทั่วไป มีการเปิดวิชาเชิงสังคมศาสตร์และจิตอาสามากขึ้น เพื่อที่จะได้ปลูกฝังความอยากช่วยเหลือสังคมให้นักศึกษาก็คงเป็นได้ครับ” (นักศึกษา (10) , 2564)

“การมีกิจกรรมบังคับที่จะต้องไปทำเพื่อที่จะได้รับน้อง ตรงนี้เป็นเหมือนบังคับให้เราเปิดใจตัวเองไปทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำ แล้วพอเข้าไปเหมือนได้ไปทดลอง ตอนแรกถูกบังคับเข้า จากนั้นกลายเป็นว่าชอบไปเองค่ะ” (นักศึกษา (3) , 2564)

“อันนี้ค่อนข้างชัดเจนว่าการบังคับมีผลดีแน่นอน ผมรู้สึกที่จิตอาสามันไม่ได้เป็นพื้นฐานที่คนมีเท่ากัน การบังคับจะเป็นใบเบิกทางให้คนได้เข้ามาเรียนรู้เรื่องจิตอาสา ก่อนหน้านี้หลายตั้งใจว่าจะเข้ามาเก็บบันทึกกิจกรรม แต่พอเขาเข้ามาทำปุ๊บ ก็มีหลายคนกลับมามีจิตอาสาโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงตรงนั้นแล้ว” (นักศึกษา (5) , 2564)

“ค่อนข้างเห็นด้วยกับการบังคับทำกิจกรรมนะคะ หนูคิดว่ามันน่าจะดีต่อทุกคน เพราะว่าเหมือนเราได้ก้าวออกมาจากคอมฟอร์ทโซนด้วย ได้ลองทำอะไรหลาย ๆ อย่าง การที่เราบังคับทำกิจกรรมอาจจะเป็นการช่วยให้เขาได้ลองสิ่งต่าง ๆ ค่ะ” (นักศึกษา (16) , 2564)

ประเด็นเรื่องการเมืองศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

“การที่มีวิชาศึกษาทั่วไปผมว่าน่าสนใจมากเลย ถ้ามีวิชาที่พูดถึงเรื่องจิตอาสาและอาสาสมัคร ประชญาอะไรพวกนี้ ผมว่าอันนี้ดี ยังไม่มีใครสอนหรือใครเปิด แต่ว่าดี ผมว่าเป็นไอเดียที่ดีมาก” (อาจารย์ (1) , 2564)

“ตอนนี้เรากำลังทำเรื่องการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) อยู่เหมือนกัน ซึ่งเป็นการไปผูกกับวิชาศึกษาทั่วไป เพราะวิทยาลัยต้องการปลูกฝังให้นักศึกษามีจิตอาสา การที่ไปผูกกับวิชาพื้นฐานทั่วไปจึงเป็นสิ่งที่ดีค่ะ” (เจ้าหน้าที่ (1) , 2564)

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์บุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ด้านการมีวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสา โดยบุคลากรมองว่าการมีวิชาศึกษาทั่วไปเป็นความคิดที่ดี เพราะปัจจุบันยังไม่มีการจัดการเรียนสอนในรายวิชาพื้นฐานหรือวิชาศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับจิตอาสา การอาสาสมัครหรือปรัชญาที่เกี่ยวข้อง แนวความคิดดังกล่าวได้ถูกนำไปต่อยอดพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปของวิทยาลัยนานาชาติ โดยปัจจุบันอยู่ในระหว่างการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) ที่ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงในการให้บริการแก่สาธารณะและโครงการจิตอาสาต่าง ๆ

ประเด็นเรื่องการบังคับทำกิจกรรมจิตอาสาสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

“ผมบอกเลยไม่ควรมีการบังคับให้ทำ มันขัดกับหลักการของจิตอาสา มันไม่สามารถบังคับให้คนทำจิตอาสาได้ โดยส่วนตัวผมไม่เห็นด้วย ผมคิดว่ามันผิดและมันทำให้คนเกิดการต่อต้านครับ” (อาจารย์ (1) , 2564)

“ไม่เห็นด้วยกับการบังคับทำกิจกรรมค่ะ พี่มองว่าคนที่อยากทำก็ทำ คนที่ไม่อยากทำก็ไม่อยากทำค่ะ” (เจ้าหน้าที่ (2) , 2564)

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์บุคลากรวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า มีความแตกต่างกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ด้านการบังคับทำกิจกรรมจิตอาสา โดยบุคลากรมองว่าไม่สมควรบังคับให้นักศึกษาทำกิจกรรมจิตอาสา เนื่องจากขัดแย้งกับหลักการของจิตอาสา ที่เน้นการทำด้วยความดีด้วยความสมัครใจและเต็มใจ การปล่อยให้นักศึกษาทำกิจกรรมจิตอาสาอย่างอิสระจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าการกำหนดกฎเกณฑ์บังคับให้นักศึกษาทำกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งอาจก่อให้เกิดการต่อต้านและทำให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำกิจกรรมจิตอาสา

บทที่ 5

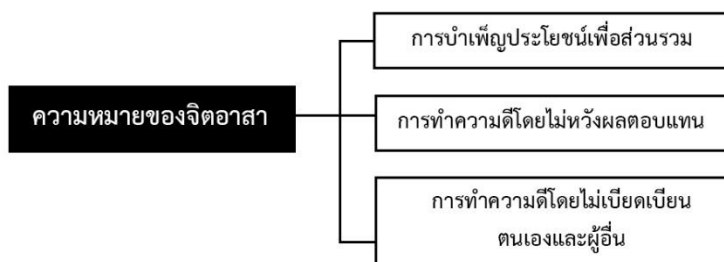
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมายจิตอาสา สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา และนำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการศึกษาคำให้ความหมายจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าที่มาของความหมายมีความแตกต่างกันตามประสบการณ์ การเรียนรู้และภูมิหลังของนักศึกษาแต่ละคน ซึ่งเกิดจากการอบรมสั่งสอน การปลูกฝังเลี้ยงดู และการขัดเกลาโดยสถาบันทางสังคม 2 สถาบัน คือ 1) สถาบันครอบครัว ที่ซึ่งสมาชิกในครอบครัวสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาทำกิจกรรมจิตอาสาตามความสนใจของตนเองอย่างอิสระ และการทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว 2) สถาบันการศึกษา เกิดจากการปลูกฝังเรื่องจิตอาสาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ด้วยการใช้ระบบสมุดบันทึกความดีเพื่อให้นักเรียนเก็บชั่วโมงกิจกรรมจิตอาสาให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ด้านจิตอาสาผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ส่วนในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสาจากการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร รวมถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย จากที่มาของความหมายจิตอาสดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความหมายของจิตอาสาที่ให้ไว้โดยนักศึกษาได้ 3 ความหมาย ดังนี้

แผนผังที่ 1 ความหมายจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

1.1 การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม

นักศึกษาให้ความหมายจิตอาสา คือการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นการเสียสละเวลา แรงกายแรงใจ ความรู้ความสามารถ ทริพย์สินหรือแม้กระทั่งความสะดวกสบายของตนเองเพื่อช่วยเหลือสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างประโยชน์และผลกระทบเชิงบวกให้แก่สังคม อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

1.2 การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

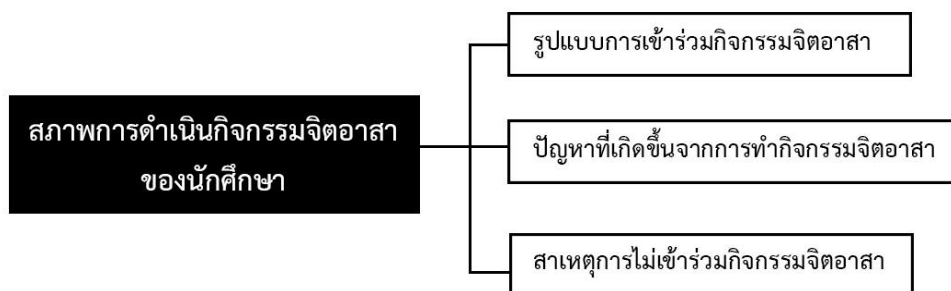
นักศึกษาให้ความหมายจิตอาสา คือการทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการทำความดีตามความสะดวก ความถนัดและความสามารถของแต่ละคนด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น โดยไม่คาดหวังถึงประโยชน์หรือสิ่งตอบแทนทางกายภาพที่จะได้รับจากการทำความดี

1.3 การทำความดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

นักศึกษาให้ความหมายจิตอาสา คือการทำความดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เป็นการทำความดีโดยที่ผู้กระทำต้องไม่มีความรู้สึกว่าเขาสูญเสียอะไรบางอย่างเมื่อต้องลงมือทำความดี ไม่เกิดความรู้สึกลำบากใจ ไม่สบายใจเมื่อกระทำ ผู้มีจิตอาสาจะต้องมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง และไม่สร้างภาระหรือความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นในการทำความดี

ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

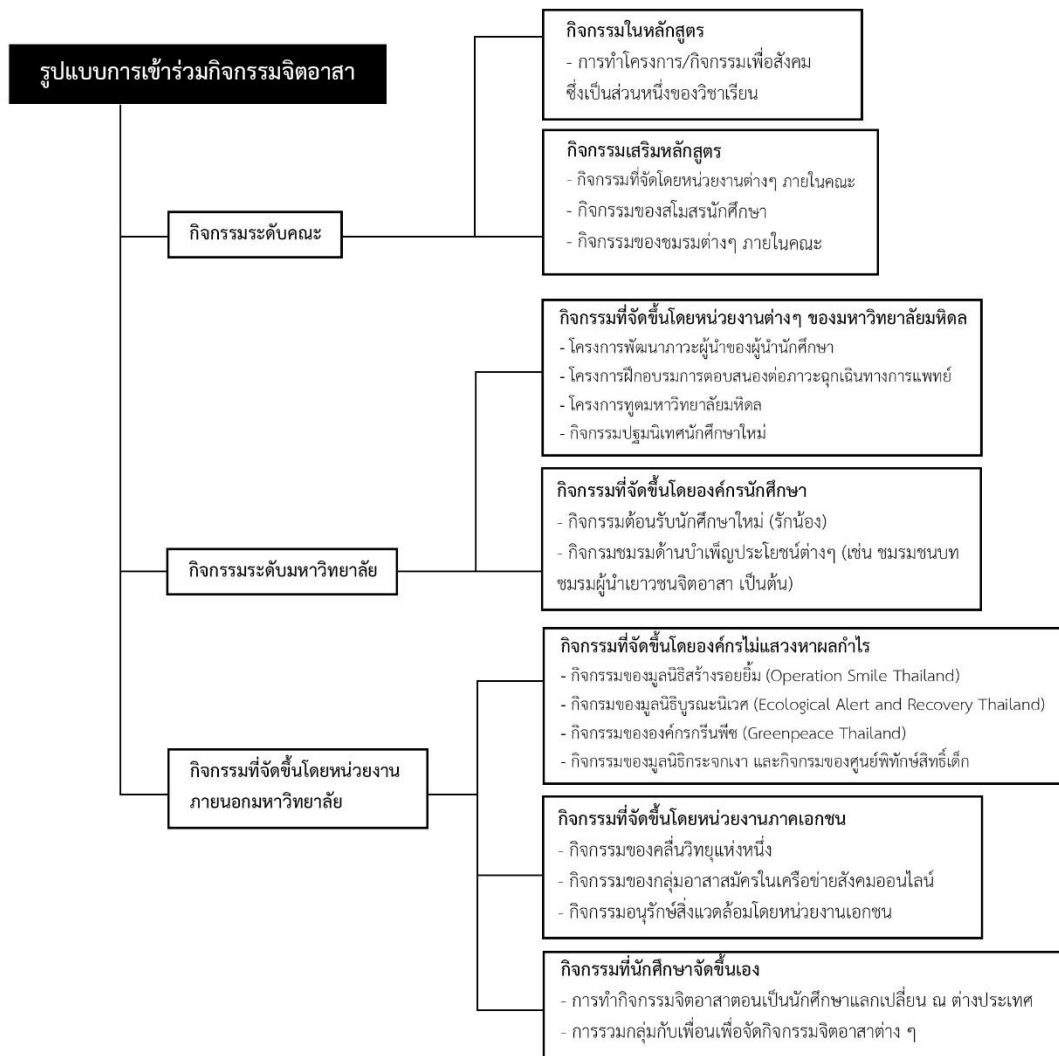
ผลการศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย คือ 1) รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมจิตอาสา 3) สาเหตุที่นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยสรุปผลได้ดังนี้

แผนผังที่ 2 สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.1 รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลมีรูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรม 3 รูปแบบ คือ 1) กิจกรรมระดับคณะ 2) กิจกรรมระดับมหาวิทยาลัย 3) กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

แผนผังที่ 3 รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.1.1 กิจกรรมระดับคณะ รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) กิจกรรมในหลักสูตร นักศึกษามีโอกาสได้ทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมผ่านการทำโครงการกลุ่มในรายวิชาภาวะผู้นำสากลเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ

ผ่านการทำกิจกรรมเพื่อชุมชน โดยนักศึกษาจะต้องค้นหาประเด็นที่เป็นจุดบอดของสังคม ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนว่าจะทำโครงการอะไรเพื่อบรรเทาปัญหาเหล่านั้นและดำเนินกิจกรรมจนเสร็จสิ้น จาก การศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนมากได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสาผ่านการทำกิจกรรมในรายวิชานี้ 2) กิจกรรม เสริมหลักสูตร วิทยาลัยนานาชาติมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมจิตอาสาให้นักศึกษาด้วยการนำความรู้ ด้านภาษาอังกฤษไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนต่าง ๆ รอบมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา จึงเกิดโครงการ “MUIC Shalala Project” ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมเป็นครูอาสาสอน ภาษาอังกฤษให้นักเรียนระดับประถมศึกษา ณ โรงเรียนรอบ ๆ มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ นักศึกษา ยังได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสาผ่านการช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของคณะ เช่น กิจกรรม Open House กิจกรรมออกบูทประชาสัมพันธ์คณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น สโมสรนักศึกษามีบทบาท สำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาและเสริมสร้างประสบการณ์ การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยทุกแง่มุม รูปแบบการทำกิจกรรมจิตอาสาของสโมสรนักศึกษาคือ การ เสียสละตนเองเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรมกลางและกิจกรรมขนาดใหญ่ของ คณะ เช่น กิจกรรมปฐมนิเทศคณะ และกิจกรรมต้อนรับนักศึกษาใหม่ อีกทั้งชมรมต่าง ๆ ของ วิทยาลัยนานาชาติ ยังมีส่วนช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาตามความสนใจและ ความถนัดของตนเองอีกด้วย เช่น ชมรมอาสาและพัฒนาชุมชน ชมรมสัตว์โลกเพื่อนรัก ชมรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

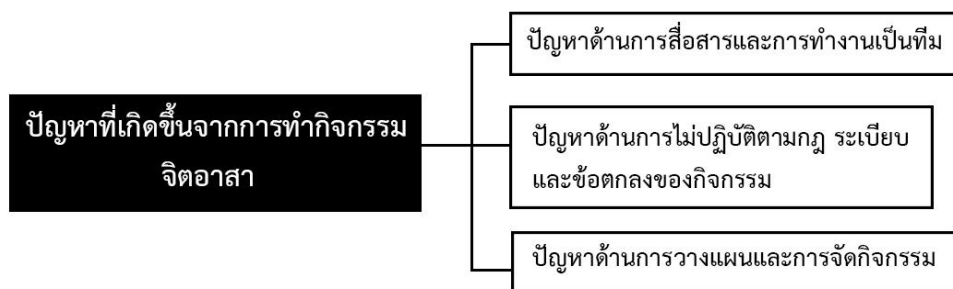
2.1.2 กิจกรรมระดับมหาวิทยาลัย รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของ นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ ในระดับมหาวิทยาลัยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรม ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้งค์กรมมหาวิทยาลัยมหิดล มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเป็นจิตอาสาและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้นักศึกษา เช่น โครงการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษา โครงการฝึกอบรมการตอบสนองต่อ ภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ โครงการทูตมหาวิทยาลัยมหิดล โครงการทำธงที่ระลึกวันมหิดล โครงการ ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ เป็นต้น 2) การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์กรนักศึกษา นักศึกษามี โอกาสในการเป็นอาสาสมัครในโครงการที่จัดขึ้นโดยองค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล เช่น กิจกรรม ต้อนรับนักศึกษาใหม่ (กิจกรรมรักน้อง) และมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของชมรมด้านการ บำเพ็ญประโยชน์ของมหาวิทยาลัยมหิดล เช่น ชมรมชนบท ชมรมผู้นำเยาวชนจิตอาสา เป็นต้น

2.1.3 กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย รูปแบบการเข้าร่วม กิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยแบ่ง ออกเป็น 3 รูปแบบคือ 1) กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร นักศึกษาบางส่วนมี

ประสบการณ์การเป็นอาสาสมัครทำกิจกรรมจิตอาสาให้แก่องค์กรเพื่อการกุศลต่าง ๆ เช่น มูลนิธิสร้างรอยยิ้ม (Operation Smile Thailand) มูลนิธิบูรณะนิเวศ (Ecological Alert and Recovery Thailand) มูลนิธิกรีนพีซ (Greenpeace Thailand) มูลนิธิกระจกเงา มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เป็นต้น 2) กิจกรรมจิตอาสาที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาคเอกชน นักศึกษาบางส่วนมีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาคเอกชนในฐานะอาสาสมัคร เช่น กิจกรรมทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะของคลื่นวิทยุแห่งหนึ่ง กิจกรรมปลูกป่าชายเลนของกลุ่มจิตอาสาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ “มนต์อาสา” กิจกรรมวันแนะแนวอาชีพให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายทะเล ณ เกาะสาเก 3) กิจกรรมที่นักศึกษาจัดขึ้นเอง นักศึกษาบางส่วนมีประสบการณ์การทำกิจกรรมจิตอาสาในขณะที่เป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ เช่น การเป็นอาสาสมัครทำกิจกรรมเกี่ยวกับเด็กในค่ายผู้อพยพลี้ภัย การเป็นอาสาสมัครในโครงการสร้างที่พักอาศัยให้คนไร้บ้าน การเป็นอาสาสมัครในงานวิ่งมาราธอน เป็นต้น นอกจากนี้ นักศึกษาบางส่วนได้รวมกลุ่มกับเพื่อนระดมทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัว เพื่อจัดกิจกรรมค่ายอาสา ณ โรงเรียนในชนบท จัดกิจกรรมสนับสนุนอาหารกลางวัน ที่สถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า นักศึกษาบางส่วนเคยมีส่วนร่วมในการสอนภาษาอังกฤษให้แก่เยาวชนในโบสถ์

2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มี 3 ปัญหา คือ 1) ปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม 2) ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อตกลงของกิจกรรม 3) ปัญหาด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรม โดยสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

แผนผังที่ 4 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

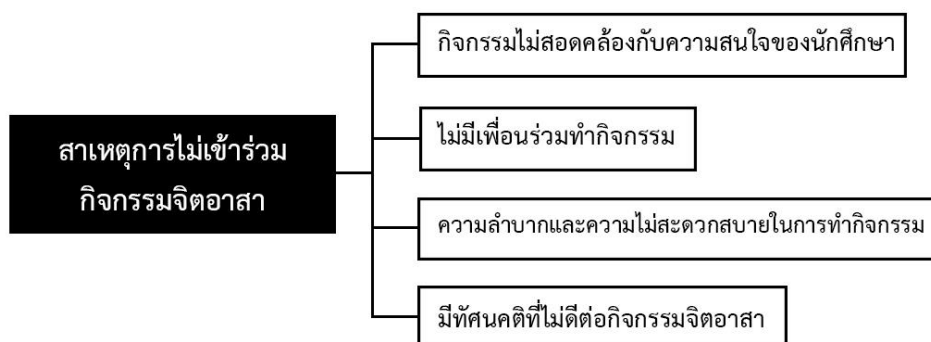
1) ปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม นักศึกษาพบว่าในการทำงานร่วมกับบุคคลจำนวนมาก ย่อมก่อให้เกิดปัญหาด้านการสื่อสาร เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความคิดและมุมมองที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องปรับตัวเข้าหากันโดยใช้การกำหนดกรอบการทำงานและการตั้งเป้าหมายร่วมกันเพื่อช่วยผสานความคิดเห็นของคนในทีมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อตกลงของกิจกรรม ผู้จัดกิจกรรมกำหนดข้อตกลง กฎ ระเบียบร่วมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำกิจกรรม หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมละเมิดข้อตกลงอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือผลกระทบเชิงลบต่อกิจกรรมได้ เช่น ข้อตกลงเรื่องการใช้ไฟฟ้า ณ ค่ายอสากำหนดขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดไฟฟ้าลัดวงจร เป็นต้น แต่ผู้จัดกิจกรรมพบว่ามีผู้ละเมิดข้อตกลงอยู่เสมอ ๆ

3) ปัญหาด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรม ผู้จัดกิจกรรมบางส่วนประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมเนื่องจากการขาดประสบการณ์ด้านการบริหารชมรม และประสบการณ์ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างรอบคอบ ส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

2.3 สาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

จากการศึกษาพบว่าสาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 สาเหตุ คือ 1) กิจกรรมไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา 2) การไม่มีเพื่อนทำกิจกรรม 3) ความลำบากและความไม่สะดวกสบายในการทำกิจกรรม 4) การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา โดยสามารถสรุปเป็นรายประเด็นได้ดังนี้

แผนผังที่ 5 สาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

1) กิจกรรมไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา นักศึกษาแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมจิตอาสาบางรูปแบบอาจจะไม่

สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา นักศึกษาอาจเลือกที่จะทำกิจกรรมด้านอื่น หรือเลือกที่จะไม่ทำกิจกรรมอะไรเลยตามความสบายใจของตนเอง

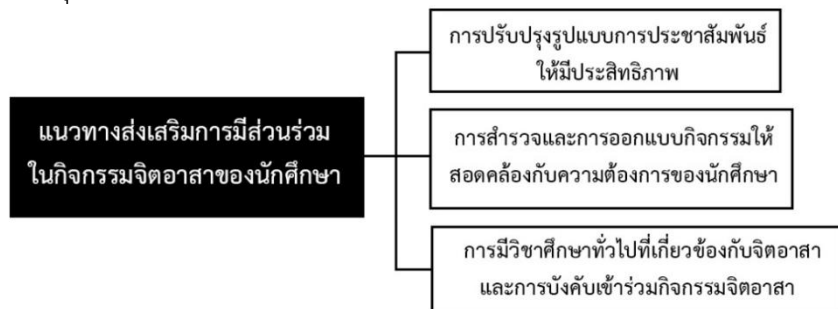
2) การไม่มีเพื่อนร่วมทำกิจกรรม เพื่อนคือปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา การเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง หรือการเริ่มต้นทำกิจกรรมคนเดียว เป็นสิ่งที่นักศึกษามองว่าทำได้ยากและต้องใช้ความพยายามและความกล้าหาญเป็นอย่างมาก การมีคนรู้จักชักชวนทำกิจกรรม หรือเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันจึงมีความเป็นไปได้มากกว่า

3) ความลำบากและความไม่สะดวกสบายในการทำกิจกรรม นักศึกษามองว่าการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาคือการสร้างความลำบากให้แก่ตนเอง เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ชีวิตประจำวันที่ไม่ลำบากและเต็มไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก ในมุมมองของนักศึกษาความไม่สะดวกสบายในกิจกรรมจิตอาสา คือ การไปค่ายแรมต่างจังหวัดเป็นเวลานาน การนอนกับพื้น การใช้ห้องน้ำรวม การรับประทานอาหารต่างถิ่น การใช้แรงงานหนัก การทำกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นต้น

4) การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา การที่นักศึกษามีอคติต่อกิจกรรมจิตอาสา มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา อคติต่อกิจกรรมจิตอาสาอาจเกิดขึ้นจากความไม่ประทับใจจากประสบการณ์การทำกิจกรรมจิตอาสาในอดีต หรือนักศึกษาอาจจะมีทัศนคติเชิงลบต่อกิจกรรมจิตอาสาว่าไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว เป็นต้น

ส่วนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 1) การปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ 2) การสำรวจและออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา 3) การมีวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาและการบังคับเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยสามารถสรุปเป็นรายประเด็นได้ดังนี้

แผนผังที่ 6 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

1) การปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ นักศึกษามองว่าการประชาสัมพันธ์รูปแบบเดิม เช่น การติดโปสเตอร์ การแจกแผ่นพับ การโพสต์เชิญชวนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถดึงดูดให้คนมาสนใจทำกิจกรรมจิตอาสาได้ แนวทางแก้ไขคือการปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้มีประสิทธิภาพและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น โดยได้เสนอแนะวิธีการเผยแพร่วีดีโอสั้น สัมภาษณ์บุคคลต้นแบบ ที่คนทั่วไปคาดไม่ถึง เช่น บุคคลที่มีบุคลิกเก๋ขบขริ้ม ไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก หรือบุคคลที่ใช้ชีวิตแบบกินหรืออยู่สบาย มาให้สัมภาษณ์ว่าหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ตนมีความรู้สึกอย่างไร และได้รับประโยชน์อะไรจากการเข้าร่วมกิจกรรมบ้าง เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและมุมมองที่คนทั่วไปมีต่อกิจกรรมจิตอาสาให้กลายเป็นมุมมองว่าเป็นกิจกรรมที่ใคร ๆ ก็สามารถเข้าร่วมได้ การประชาสัมพันธ์แบบกายภาพ เช่น การบอกเล่าแบบปากต่อปาก การตั้งบูทประชาสัมพันธ์ และการเดินประชาสัมพันธ์กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูงและสามารถสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง

2) การสำรวจและออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา นักศึกษาเสนอว่าควรมีการสำรวจความต้องการและความสนใจของนักศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย และค่านิยมกิจกรรมในยุคปัจจุบัน และนำมาวิเคราะห์เพื่อออกแบบกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของนักศึกษามากยิ่งขึ้น เช่น การออกแบบกิจกรรมให้สามารถเข้าร่วมได้ง่ายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีข้อจำกัดและเงื่อนไขในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อย เป็นต้น

3) การมีวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาและการบังคับเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา นักศึกษาต้องการให้คณะออกแบบวิชาศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับจิตอาสาและการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสาและมีโอกาสได้วางแผนและจัดทำโครงการเพื่อประโยชน์สาธารณะ และควรกำหนดเกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาภาคบังคับ ซึ่งเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาทุกคนได้มีโอกาสได้ลงทำกิจกรรมจิตอาสา ก่อนสำเร็จการศึกษา

ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปจากปรากฏการณ์หนึ่งของสังคม เพื่อศึกษาประเด็นที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสา และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาอาจเปลี่ยนแปลงไปหากนักศึกษาได้เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ด้านจิตอาสามากขึ้น จากการปลูกฝังโดยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา หรือจากสังคมในอนาคตได้ จากการศึกษาผู้วิจัยได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎี ดังนี้

1. ความหมายของจิตอาสาในทัศนะของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วย การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน และการทำความดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. เมื่อใดก็ตามที่หลักสูตรกำหนดให้มีการเรียนรู้จิตอาสาโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (กิจกรรมในหลักสูตร) หรือวิทยาลัยนานาชาติ สโมสรนักศึกษาและชมรมต่าง ๆ จัดกิจกรรมจิตอาสา เมื่อนั้นนักศึกษาจะตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเหล่านั้น

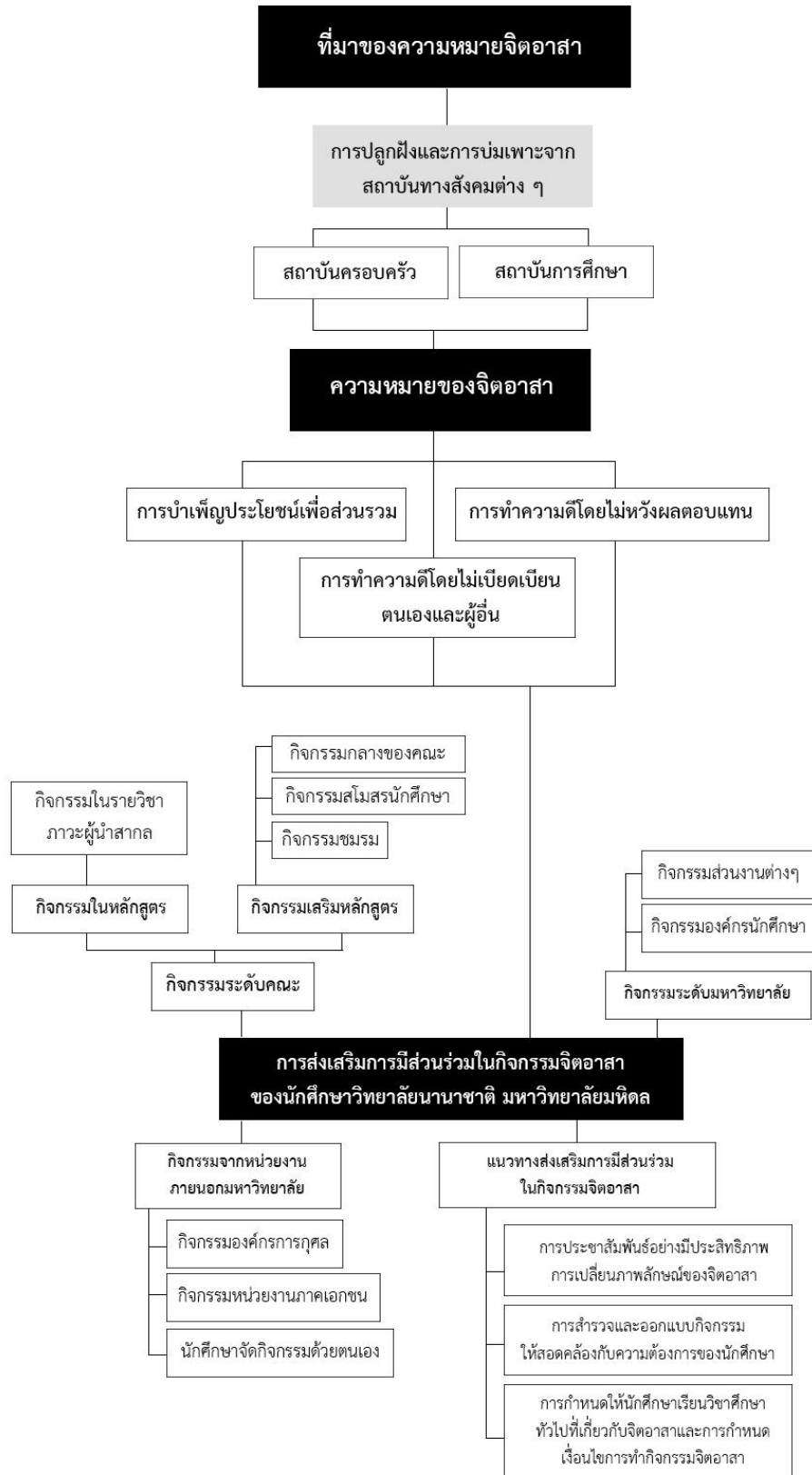
3. เมื่อใดก็ตามที่มหาวิทยาลัยมหิดลได้ตระหนักถึงความสำคัญของจิตอาสา เมื่อนั้นส่วนงานต่าง ๆ ก็จะจัดกิจกรรมขึ้น และนักศึกษาก็จะตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเหล่านั้น

4. กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยทั้ง 3 รูปแบบ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา

5. เมื่อใดก็ตามที่กิจกรรมจิตอาสานั้นไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา นักศึกษาไม่มีเพื่อนร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา การทำกิจกรรมมีความยากลำบากไม่สะดวกสบาย หรือนักศึกษามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำกิจกรรมจิตอาสา เมื่อนั้นนักศึกษาจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

6. การประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ การสำรวจและออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา การมีวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาและการกำหนดข้อบังคับในการทำกิจกรรมจิตอาสา การมีแนวทางเหล่านี้ย่อมส่งผลให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

จากข้อสรุปเชิงทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลดังแผนผังต่อไปนี้

แผนผังที่ 7 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

อภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการวิจัยพบว่า ความหมายของจิตอาสา ของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล มี 3 ความหมาย คือ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน และการทำความดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และมีที่มาของความหมายจิตอาสา มาจากการขัดเกลาโดยสถาบันทางสังคม 2 สถาบันคือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นฤมล จิตรเอื้อ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบกิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาให้ความหมายจิต สาธารณะว่าหมายถึง การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การควบคุมตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น การกระทำโดยไม่หวังผลตอบแทน การดูแลรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การเห็นคุณค่าในตนเอง การกระทำที่เกิดจากการมีเจตนาที่ดี และการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยมีที่มาของ ความหมายมาจาก การขัดเกลาทางสังคม การถ่ายทอดจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เพื่อน ศาสนา และทัศนคติส่วนบุคคล และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชรวารณ มีทรัพย์ทอง (2559) ที่ศึกษาเรื่อง การให้ความหมายและที่มาของความหมาย กระบวนการ และแนวทางในการจัด กิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาให้ความหมายจิตอาสาว่าเป็นการช่วยเหลือและทำประโยชน์ต่อสังคม การตอบสนอง ประเด็นปัญหาทางสังคมโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชูดา สุภาพจน์ (2561) ที่ศึกษาเรื่องจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า จิตอาสา คือการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ สมัยครใจที่จะทำโดยไม่หวัง ผลตอบแทน ช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนภลัย ณะวัฒน์ และคณะ (2559) ที่ศึกษาเรื่องการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวิไลระฆัง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความหมายกระบวนการทำความดีของนักเรียนสอดคล้องกับความหมายจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ คือ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน การช่วยเหลือสังคม และ การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล มี 3 ประเด็นคือ 1) รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสา และ 3) สาเหตุที่นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยแบ่งเป็นรายประเด็นดังนี้ สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาด้านรูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ประกอบด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมระดับคณะ การเข้าร่วมกิจกรรมระดับมหาวิทยาลัย และการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาสอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมนักศึกษาของ วลัยทิพย์ เปรมทวีธโชติ (2559) ซึ่งกล่าวถึงกิจกรรมนักศึกษา 3 รูปแบบ คือ กิจกรรมในหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมในรายวิชาเรียนระดับคณะ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมระดับคณะที่จัดโดยหน่วยงานส่วนกลาง สโมสรนักศึกษาและชมรมต่าง ๆ และกิจกรรมระดับมหาวิทยาลัยทุกรูปแบบ และกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาด้านปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสา ประกอบด้วย ปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อตกลงของกิจกรรม และปัญหาด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรม ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุ่งศิริ มีแก้ว และ วรณรัชช์ งามแม่น (2561) ที่ศึกษาเรื่องการให้ความหมายและกระบวนการทำงานนอกเวลาของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานนอกเวลาสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสา คือ ปัญหาด้านลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่ไม่มีความอดทน รักความสบายจึงอาจก่อให้เกิดการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบหรือข้อตกลงได้ ปัญหาด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น และปัญหาด้านการสื่อสาร พบว่ามีปัญหาค้างกัน คือการต้องพบปะกับผู้คนมากหน้าหลายตา ต่างความคิด ต่างวัย จึงทำให้ประสบปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีมอยู่เสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ แสนสุข (2557) เรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสาธารณะในการจัดกิจกรรมนักศึกษา: กรณีศึกษานักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมนักศึกษาสอดคล้องกับปัญหาจากการจัดกิจกรรมจิตอาสาคือ ปัญหาด้านความแตกต่างทางความคิด และการแบ่งพรรคแบ่งพวกกันในการทำงาน ซึ่งตรงกับปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ปัญหาด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับ

ปัญหาด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อตกลงของกิจกรรม ปัญหาด้านการบริหารจัดการ การวางแผนการทำงานและการขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับปัญหาด้านการวางแผน และการจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับ ขจรพงษ์ พูลสวัสดิ์ (2563) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาในการจัดกิจกรรมค่ายอาสาของนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรม ค่ายอาสาได้แก่ ปัญหาด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีมและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาด้านสาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ประกอบด้วย กิจกรรมไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา ไม่เพื่อนร่วมทำกิจกรรม ความลำบาก และความไม่สะดวกสบายในการทำกิจกรรม และการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา พบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีรเทพ สุดแดน (2556) เรื่องยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเข้าร่วม กิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด สกลนคร ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิต คือ การไม่มี เพื่อน การจัดกิจกรรมตรงกับเวลาเรียน กิจกรรมไม่สอดคล้องกับความสนใจของนิสิต และการมี ความคิดว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่มีความจำเป็นซึ่งสอดคล้องกับการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำ กิจกรรม และสอดคล้องกับการศึกษาของ ไร่ไพ หมั่นสระเกษ (2555) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการเข้า ร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษายาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา ผล การศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา คือ ความไม่น่าสนใจของ กิจกรรม ความไม่เหมาะสมของเวลาและสถานที่จัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นเรื่องความ ลำบากและความไม่สะดวกสบายในการทำกิจกรรม การไม่เข้าร่วมกิจกรรมเพราะคนส่วนใหญ่ไม่เข้า ร่วม ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นเรื่องการไม่มีเพื่อนร่วมทำกิจกรรม และ นักศึกษาไม่ตระหนักและไม่เห็น ความสำคัญของกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับประเด็นเรื่องการอคติต่อการทำกิจกรรม

ส่วนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัย นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัย นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วย การปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้มี ประสิทธิภาพ การสำรวจและออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา การมีวิชา ศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาและการบังคับเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา พบว่ามีความสอดคล้องกับ การศึกษาของ วีรเทพ สุดแดน (2556) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมเสริม หลักสูตร โดยมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ที่มีความหลากหลายและการสำรวจความต้องการรูปแบบ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นิสิตกลุ่มเป้าหมายต้องการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ อธิมาตร พิณพูน (2563) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คือ การมีช่องทางประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ มีเทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีระบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม ที่กำหนดให้นักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยร้อยละ 80 ตลอดปีการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติด้านการบังคับเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และสอดคล้องกับการศึกษาของ อรรถพร อินธาสาน (2551) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาสภาพการบริหารกิจกรรมนักศึกษา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างเพียงพอและทั่วถึง และควรส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดกิจกรรมนักศึกษาทุกครั้งเพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสาจากสถาบันทางสังคม 2 สถาบัน ได้แก่ สถาบันครอบครัว ซึ่งถือเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่นักศึกษา และสถาบันการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองในรายวิชา และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น ครอบครัวจึงควรใส่ใจกับความสนใจของนักศึกษาและให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมจิตอาสาให้แก่ศึกษาอย่างเต็มที่ ประกอบกับสถาบันการศึกษาควรมีแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาผ่านกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรอย่างเพียงพอ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจเรื่องจิตอาสาไปพร้อม ๆ กับการปลูกฝังโดยสถาบันครอบครัว

1.2 จากการวิจัยพบว่า การปลูกฝังค่านิยมของมหาวิทยาลัย เช่น ปณิธาน คำขวัญ หรือ วัฒนธรรมองค์กร ด้านการมุ่งผลเพื่อผู้อื่น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตอาสา และมองเห็นภาพว่ามหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยแห่งจิตอาสาและการช่วยเหลือสังคม มีจิตอาสาเป็นแกนหลักของมหาวิทยาลัย และมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของของแนวคิดนี้ จึงเห็นสมควรให้มีการส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมด้านจิตอาสาเรื่อง คำขวัญ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยมหิดล ผ่านการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยนานาชาติและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ สามารถนำผลของการวิจัยนี้ไปใช้ในการกำหนดทิศทางและวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมจิตอาสาของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสา และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรนานาชาติ (International Program) หรือหลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในหลักสูตรนานาชาติโดยตรง เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติ และผลการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาว่ามีผลการศึกษาเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสา และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา กับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรภาษาไทย ทุกคณะ เพื่อให้ทราบถึงภาพรวมในระดับมหาวิทยาลัยว่า นักศึกษามีมุมมองต่อจิตอาสาเป็นอย่างไร มีสภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาเป็นอย่างไร เพื่อที่จะสามารถกำหนดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาแบบองค์รวมที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย และเป็นการหาวิธีการในการเชื่อมประสานช่องว่างระหว่างนักศึกษาหลักสูตรนานาชาติกับหลักสูตรภาษาไทยให้สามารถทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกันได้อย่างราบรื่นและลงตัว

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แนวคำถามในการสัมภาษณ์

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

เรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

แนวคำถามสัมภาษณ์ (นักศึกษา)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- 1.1 ชั้นปี
- 1.2 หลักสูตรและสาขาวิชาที่ศึกษาอยู่
- 1.3 อายุ

ส่วนที่ 2 การให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสา

- 2.1 จิตอาสาในความเข้าใจของนักศึกษาหมายถึงอะไร ทำไมจึงคิดเช่นนั้น
- 2.2 ลักษณะของจิตอาสา มีอะไรบ้าง
- 2.3 จิตอาสา มีความสำคัญอย่างไรต่อตนเอง ต่อสังคมและต่อประเทศชาติ
- 2.4 นักศึกษาเรียนรู้เรื่องจิตอาสาจากไหน และเรียนรู้ได้อย่างไร

ส่วนที่ 3 สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

- 3.1 นักศึกษาเคยเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบใดบ้าง หน่วยงานใดเป็นผู้จัดกิจกรรม นักศึกษาเข้าร่วมในฐานะอะไร มีบทบาทหน้าที่อย่างไรในกิจกรรมนั้น
  - กิจกรรมระดับคณะ
  - กิจกรรมระดับมหาวิทยาลัย
  - กิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย
- 3.2 นักศึกษาเคยประสบกับปัญหาอะไรบ้างในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาที่ผ่านมาและส่งผลกระทบต่อนักศึกษาอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

- 4.1 นักศึกษาคิดว่าอะไรคือสาเหตุหรือปัญหาที่ทำให้เพื่อนไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา
- 4.2 นักศึกษาคิดว่าแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรเป็นเช่นไร
- 4.3 หากนักศึกษาเป็นผู้จัดกิจกรรมจิตอาสา นักศึกษาจะใช้วิธีการใดเพื่อเพิ่มจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม หรือทำให้ให้นักศึกษาสนใจเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสามากยิ่งขึ้น

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

เรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

แนวคำถามสัมภาษณ์ (อาจารย์และเจ้าหน้าที่)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- 1.1 ตำแหน่ง/ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจิตอาสา
- 1.2 หลักสูตร ภาควิชา/แผนก สังกัดหน่วยงาน
- 1.3 อายุ และอายุงาน

ส่วนที่ 2 การให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตอาสา

- 2.1 ท่านมีส่วนในการส่งเสริมการให้ความหมายจิตอาสาของนักศึกษาอย่างไรบ้าง และมีรูปแบบเป็นอย่างไร
- 2.2 ท่านคิดว่าวิทยาลัยนานาชาติและมหาวิทยาลัยมหิดล มีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมจิตอาสาแก่นักศึกษาอย่างไร
- 2.3 จากประสบการณ์การทำงานร่วมกับนักศึกษา ท่านคิดว่าจิตอาสาในความหมายของท่าน หมายถึงอะไร

ส่วนที่ 3 สภาพการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

- 3.1 ท่านคิดว่าการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร
- 3.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่นักศึกษาพบเจอจากการทำกิจกรรมจิตอาสา

ส่วนที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

- 4.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อเหตุการณ์ไม่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา
- 4.2 ท่านคิดว่าควรส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาอย่างไร
- 4.3 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวทางส่งเสริมการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา

.....

ที่ อว 8606 (พบ) / 23

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

เลขที่ 1 หมู่ 3 ตำบล สามพระยา

อำเภอ ชะอำ จังหวัด เพชรบุรี 76120

10 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

ด้วย นายตรีภักดิ์ ภัทรสุมันต์ รหัสประจำตัว 621220006 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล" มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลกับ นักศึกษา อาจารย์ และ เจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยนานาชาติ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา สำหรับกำหนดวัน เวลา สถานที่ ในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มเติมต่าง ๆ บัณฑิตวิทยาลัย ขออนุญาตให้นายตรีภักดิ์ ภัทรสุมันต์ หมายเลขโทรศัพท์ 085 633 3715 เป็นผู้ประสานงานโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อริชิตมาส มากจู้ย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

เพชรบุรี โทร.032 594 107

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

รหัสโครงการ: REC 64.0419-050-1941

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย): การให้ความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

ชื่อโครงการ (ภาษาอังกฤษ): The Social Construction of Meaning, Source of Meaning and the Good Practical Ways to Promote Participation in Voluntary Activities of Mahidol University International College Students

ผู้วิจัยหลัก: นายตรีภักดิ์ ภัทรสุมันต์

สังกัด: คณะวิทยาการจัดการ

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 19 เมษายน 2564
2. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ฉบับภาษาไทย) เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 19 เมษายน 2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 19 เมษายน 2564
4. หนังสือแสดงเจตนายินยอมการเข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 19 เมษายน 2564

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศ เฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) และมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับ และข้อกำหนดภายในประเทศ

(ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ภักดี ศรีอมรศักดิ์)

ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเลขใบรับรอง COE 64.0426-057

วันที่รับรอง: 26 เมษายน พ.ศ.2564

สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์

6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร 0-3425-5808 โทรสาร (Fax) : 0-3425-5808

email : su.ethicshuman@gmail.com

รายการอ้างอิง

Mahidol Volunteer Center. (2017). หลักการและเหตุผล. Retrieved from

<https://www.mahidol.ac.th/volunteer/about/>

Thomas T. Macmillan. (1971). The Delphi Technique : Paper Presented at the annual meeting of the California Junior College Associations Committee on Research and Development. In. Monterey: California.

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (ม.ป.ป.). การมีส่วนร่วมของเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน. Retrieved from

http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_8/kumae/KM_2559/KM_2.pdf

กระทรวงวัฒนธรรม. (2560). แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564). Retrieved from <https://www.m-culture.go.th/>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กานต์สินี สุขุมารังสี. (2561). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. (ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ขจรพงษ์ พูลสวัสดิ์. (2563). การศึกษาปัญหาในการจัดกิจกรรมค่ายอาสาของนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 48(4), 41-58.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2562). หนังสือชุดวิชาป้องกันการทุจริต กระทรวงคมนาคม พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม. กรุงเทพฯ: กระทรวงคมนาคม.

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2561). การส่งเสริมคุณธรรม "พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา" สร้างคนดีสู่สังคม. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

เครือข่ายจิตอาสา. (2563). ความเป็นมาของจิตอาสาในประเทศไทย. Retrieved from

<http://www.volunteerspirit.org/>

จตุรวัฒน์ ผนักรัมย์. (2557). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2556. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

จารุพัฒน์ จำกิจ. (2561). การประเมินการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สังคมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ฉันทนา หวันแก้ว. (2559). บทบาทของรัฐบาลพลเรือนในการสร้างดุลยภาพความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนและทหาร

- ในกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ซัซรวารรณ มีทรัพย์ทอง. (2559). การให้ความหมายและที่มาของความหมาย กระบวนการ และแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. วารสารธุรกิจปริทัศน์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 8(2), 165-181.
- ชาย โปริสตา. (2556). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ชำนาญ ปาณาวงษ์. (2563). ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐชุตตา สุภาพจน์. (2561). จิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 13(1), 78-88.
- ณิชภาพัฒน์ วงศ์สุวรรณ. (2563). ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ดำรงค์ ชลสุข. (2561). หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา: พลเมือง(ดี) และความรับผิดชอบ. Retrieved from https://www.matichon.co.th/article/news_1059691
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2556). ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นภลัย ณะวัฒน์, & คณะ. (2559). การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร. วารสาร *Veridian E-Journal* ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(1), 162-176.
- นฤมล จิตรเอื้อ. (2560). การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบกิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(3), 2387-2404.
- นุชจรินทร์ ยีรัมย์. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามระบบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต คงแก้ว. (2559). ประสิทธิภาพการบริหารการจัดกิจกรรมชมรมนักศึกษาของกองกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- บุษราภรณ์ ดีเยาว์. (2562). ขบวนการจิตอาสา : การขัดเกลาทางสังคมกับการพัฒนาตนเองของเยาวชน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราช

วิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

ปิยะนาถ สรวีสุต. (2553). แรงจูงใจของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม : กรณีศึกษาสภาเยาวชนกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เปรมฤดี สังข์วรรณะ. (2559). การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการสุขาภิบาลอาหารในศูนย์อาหารมาลินีพลาซ่า จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

พระกัญจน์ กนตธมโม. (2561). การพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามหลักพระพุทธศาสนา. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

พิชญา หอมหวล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

พิเชษฐ์ ศรีสุข, สัญญา เคนาภูมิ, & ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ. (2558). จิตสาธารณะ: คื่นความยั่งยืนสู่มนุษยชาติ.

วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2(2), 64-83.

ภัสยกร เลาสวัสดิกุล. (2559). กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ภาษิตา ศราธิลักษณ์. (2563). ความสัมพันธ์ของทัศนคติ แรงจูงใจ การมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายของประชาชนกรุงเทพมหานครในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต. (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (2560). จดหมายเหตุประวัติของมหาวิทยาลัยมหิดล. Retrieved from

<https://mahidol.ac.th/th/history/>

มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2562). พลังจิตอาสาโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพฯ: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

เมษา นวลศรี. (2562). การพัฒนาและตรวจสอบโครงสร้างพหุมิติของความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น : การประยุกต์ใช้แนวคิดการสร้างแผนที่โครงสร้าง. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ระชานนท์ ทวีผล. (2560). การพัฒนามาตรฐานทักษะการปฏิบัติงานส่วนบุคคลที่มุ่งความเอาใจใส่พิเศษเพื่อยกระดับการบริการที่เป็นเลิศในระบบโรงแรมประเภทบูติคของประเทศไทย. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

รำไพ หมั่นสระเกษม, วัชร อภาธีรพงศ์, & วราพร คณิชาสุวรรณ. (2555). ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. วารสารทันตภิบาล, 23(2), 20-31.

รุ่งศิริ มีแก้ว, & วรณรักษ์ งามแมน. (2561). การให้ความหมายและกระบวนการทำงานนอกเวลาของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรี. วารสาร *Veridian E-Journal* ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 11(2), 2596-2609.

- ลักขณา พันธุ์วัฒน์. (2558). วัฒนธรรมองค์การและการมีส่วนร่วมในแผนดำเนินงานประจำปี ของบุคลากรสายสนับสนุนคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ลัดดาวรรณ แสนสุข. (2557). ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึกในการจัดกิจกรรมนักศึกษา : กรณีศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วันนธร มิลินทางกูร. (2553). ประสิทธิภาพของการสื่อสารและการมีส่วนร่วมในโครงการชีวิตวิถีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วรรณกร พลพิชัย. (2557). อิทธิพลของการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง และลักษณะความเป็น พลเมืองดีที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วลัยทิพย์ เปรมทวีธนาโชต. (2559). การศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา กับคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนิสิตนักศึกษา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). เกี่ยวกับวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. Retrieved from <https://muic.mahidol.ac.th/thai/about/>
- วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). คู่มือการทำกิจกรรมนักศึกษาประจำปีการศึกษา 2563. นครปฐม: งานกิจการนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). เอกสารประกอบการเรียนเรื่องการวิจัยฐานราก. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิษณุ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอบึงนาราง จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิณา วงศ์ศรีเผือก. (2556). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านการประหยัดของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วีรเทพ สุดแดน. (2556). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 3(3), 27-32.
- ศรุดา นันต์ชัย. (2561). การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานผ้าทอกี๊เอวเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาทรายวิทยาคม จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ศศิวิมล จุลศิลป์. (2563). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดการศึกษา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้กระบวนการเอไอซี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศุภวดี มีเพียร. (2559). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้โดยการรับใช้ สังคมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะสำหรับทหารกองประจำการกองทัพไทย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี บัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. 2(1), 183-197.
- สทสวรรษ ผลอรรษ. (2561). ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2552). หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุดหทัย ดาราพงษ์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างความเป็นพลเมืองดีโดยประยุกต์ใช้เทคนิคการ จัดการความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2563). วิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร จตุรภัทร. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุวิทย์ สุวรรณมณี. (2551). ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย บูรพา, ชลบุรี.
- เสถียร แป้นเหลือ. (2551). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้บังคับการกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เสถียร สีชื่น. (2556). จิตสำนึกถึงส่วนรวมร่วมกันของชุมชนป่าตอง. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อธิมาทร เพิ่มพูน. (2563). แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4(1), 43-56.

อรรถพร อินถาสาน. (2551). สภาพการบริหารกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.

อาณัติ แพทย์วงศ์. (2550). แนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

อารีย์ นัยพินิจ, ภัทรพงษ์ เกริกสกุล, & ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2557). การปรับตัวภายใต้กระแสโลกาภิ

วัตน์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 17(1), 1-12.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายตรีภักดิ์ ภัทรสมันต์
วัน เดือน ปี เกิด	29 กันยายน 2534
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	อักษรศาสตรบัณฑิต (ภาษาเกาหลี)มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2553-2557 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน) มหาวิทยาลัย ศิลปากร พ.ศ. 2562-2564
ที่อยู่ปัจจุบัน	72/23 ถ.หลังพระ ต.พระปฐมเจดีย์ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

